

ÈÌÇÑ ÇáÍÑæÈ

Åä ÌáíÚ ÇáËæÑÇÊ æÇáÇäÞáÇÈÇÊ æÇáÍÑæÈ ÇáÊí  
æÞÚÊ ääÐ ÈÏÁ ÚÕÑ ÇáÊÓÇáí ãÚ ÇáíáæÏ (æáí  
ÇáÞÑæä 18;19;20) ÊßÇÏ Êßæä ää ÕäÚ ÇáíáæÏ  
:ÈÇáæÓÇÆá

.ÇáãÇá -1

.ÇáÃáÞÇÈ ÇáÚááíÉ -2

.ÇáËÖáíá Çáííáí -3

Âá ÑæÊÔíáí

Ïäã (ãÇíÑ ÑæÊÔíáí) æáí Ýí ÝÑÇäßÝæÑÊ ÈÇáãÇäíÇ  
ÓäÉ 1743-1812 ÇÝÊÊÍ áíáÇ ÈÇáÇÔÊÑÇß ãÚ ÌÇßæÈ  
ÔíÝ; æØÏ ÑæÊÔíáí ÚáÇÞÊå ãÚ äáß ÇáãÇäíÇ  
æÇÓÊËãÑ ÃãæÇáå; æÚäíãÇ Ïá äÇÈáíæä ÇáãÇäíÇ  
.ÓäÉ 1806 ÓÇÚÏã ÑæÊÔíáí

ÃäÈÈ ÌãÓÉ ÃæáÇÏ æíãÓ ÈäÇÊ ÊæÒÚæÇ Úái  
ÝÑÇäßÝæÑÊ ; ÇáãÇäíÇ / ÝíäÇ ; ÇáããÓÇ / ááíä  
.; ÈÑíØÇäíÇ äÇÈæáí ; ÇíØÇáíÇ / ÈÇÑíÓ

ÌÑÕÊ ÚÇÆáÉ ÑæÊÔíáí Úái ÇáÊÒÇæÌ ÇáíÇíáí; ÝßÇä  
.íÊÒæÌ ÇáÚã ÇÈäÉ Ãíá æÇáíÇá ÇÈäÉ ÃíÊå  
ÇÓäã Âá ÑæÊÔíáí Ýí ÅËÇÑÉ ÇáÍÑæÈ æÇáÝÊä ÇáÊí  
.ÌÈÑÊåÇ ÇáãÇÓæáíÉ ÇáíáæÏÉ

Ã - ÇáËæÑÉ ÇáÝÑäÓíÉ ÓäÉ 1789

ßÇä ÇááíÝá ÇáãÇÓæáí ÇáÃßÈÑ Ýí ÈÇÑíÓ ãÑßÒÇ  
. áÊìäÚ ÞÇÏÈ ÇáËæÑÉ

ÌÇÁ Ýí ÌÇÆÑÉ ÇáãÚÇÑÝ ÇáãÇÓæáíÉ / ÍäÇ ÃÈæ  
ÑÇÔÏ (ÞÇá áÇãÑÊíá : Åä ÅÚÊÞÇÏí ÈÇÈÈ ÈÃä  
ÇáãÇÓæáíÉ ÃÏÑÈ ÇáÃÝßÇÑ ÇáÚÇáíÉ ÇáÊí ÊÃÓÓÊ  
ÚáiãÇ ÇáËæÑÇÊ ÇáßÈÑì ÓäÉ 1789; 1830 ; 1848 )

ÇáËæÑÉ äã íÞä ÈåÇ ÝÑäÓíæä Èá ÞÇã ÈåÇ ÃÌÇäÈ  
.íÊÓËÑæä æÑÇÃåÇ

áiβÑ ßÇä æÒíÑ ãÇáíÉ ááæíÓ ÇáÓÇİÓ ÚÔÑ ÝÇÛÑÞ  
ÝÑäÓÇ ÈÇáííæä (071)ãáíæä ÇÓÊÑáíái; ÍÇæáÊ ãÇÑí  
ÇäØæÇäíÊ ÒæíÉ áæíÓ Æä ÊÞÝ ÎÑ ÚÈÑÉ ÆãÇã  
Çáíæİ ÝÎØØæÇ áÊÌæíÚ ÇáÓÚÈ. æÝí ÓäÉ 1789 ÆβÑä  
ÇáíÇÆäæä Çáíæİ ãáß ÝÑäÓÇ Úái ÅÕİÇÑ ÞÇäæä  
íÓää ÓÑÞÉ ÇáÚÑÔ. æÞÇãÊ ãÙÇãÑÇÊ íÞæíÇ (Òæáİ  
İíÑæÇ İí áÇßæÓ ; ãÇáíæá ; İíÝİ ÇáÑÓÇã) ãä Çáíæİ  
; æÇÚİã Çáääáß æÒæİÊä ; æáİäÊ ÇáĂíÑÉ æääÊÊ  
.ĂæÇáãÇ; (ãáíÇÑ ÝÑÇãß) ææÓÚÊ Úái Çáíæİ  
æİİÊ æËíÞÉ Èíä ßÊÈ (ăíÑÇÈæ) ÊÈíä İÓÊæÑ ÇáËæÑÉ  
.ÇáÝÑäÓíÉ

îÈ Æä äÓÍÞ ßá ÇáäÚã ; æĂä äáÚí ÇáÞæÇäíä ; æĂä )  
ääíæ ßá ÇáÓáØÇÊ ; æĂä äÊÑß ÇáäÇÓ ÝæÒì ; ...æääÇ  
ßÇä ÇáÓÚÈ ÄáÉ ííÑßãÇ ÇáãÔÑÚæä ÍÓÈ ÅÑÇİÊää  
.Ýää ÇáÖÑæÑí Æä äÓÊİİää áÊĂíİäÇ

ÑİÇá Çáííä îÈ Æä íÓİÑ ääää 000 ÇáÞÐÝ æÇáÞÊá  
æÇáßÝÑ ßáãÇ ãÈÇÍÉ ÆËäÇÁ ÇáËæÑÉ 000 îÈ Æä  
äÈÈ ÝβÑÉ ãÓÇæÇÉ áÇ íãßä ÊÍÞíÞãÇ æáßä Êßæä äáÝÇ  
ááÓÚÈ 000 ãÇÐÇ íää ÇáÝÑÇÆÓ æÚİİãÇ 000 ãÇÐÇ  
íää ÇáÊİÑíÈ æÇáÇİÑÇÞ æÇáääÈ æÇáÓÝß; îÈ Æä áÇ  
ăÞİÓ ÔíÆÇ ; æĂä äÈÈÚ ÄíÉ æÓíáÉ ãÇİÇãÊ ÊÝÖí Åái  
ÇáÛÇíÉ)(1)[ÊÇÑíİ ÇáİãÚíÇÊ ÇáÓÑíÉ áÚäÇä 144  
.ÇáĂÝÚí ÇáíæİÉ 16]

:ÊíæáÊ ÝÑäÓÇ ÈÚİ ÇáËæÑÉ Åái  
.ãÒÑÚÉ íæİÉ -1  
.ãÇ ÎæÑ ááİÚÇÑÉ -2

È- ÆËÑ Çáíæİ Ýí İÑæÈ äÇÈáíæä  
Ýí 17/2/1799 Þİä ÊæãÇÓ ßæÑÈÊ ÇáÖÇÈØ ÇáÝÑäÓí  
ÊÞÑíÑÇ Åái ÍßæãÊ äÇÈáíæä íÚÑÖ ÇáÇÓÊÝÇİÈ ãä  
Çáíæİ Ýí İÑæÈ ÇáÔÑÞ æÞÇÈá Æä íääİää äÇÈáíæä  
ãäØÞÉ äíÇÐíÉ áÞæÇÉ ÇáÓæíÓ ÊãáİÇ áÇÞÇãÊ İæáÉ  
.Ýí ÝáÓØíä  
æÝí 02 ÇÈÑíá 1799 æİä äÇÈáíæä ÇáäİÇÁ ÇáÊÇái Åái  
:Çáíæİ

Ää ÇáÚäÇíÉ ÇáÁááíÉ ÇáÊí ÑÑÓáÊáí Úáì ÑÑÓ äÐÇ)  
ÇáìíÒ Ááì ääÇ Þí ÌÚáÊ ÑÇÆíí ÇáÚíá æßáÝÊáí  
ÈÇáÙÝÑ; æÌÚáÊ ää ÇáÞíÓ ÝÞÑí ÇáÚÇã æáí ÇáÊí  
ÓÈÌÚáá ÈÚí Þáíá Ýí ÌãÒÞ ÇáÊí áÇ íÒíÑãÇ ÌæÇÑ Èáí  
ÌÇæí ; íÇ æÑÈÉ ÝáÓØíä ÇáÒÑÚííä Ää ÝÑäÓÇ  
ÊäÇííßã ÇáÄä ááÚáá Úáì ÁÚÇíÉ ÇíÊáÇá æØäßã 000  
(1)(Ää äÐä ÇááíÙÉ ää ÈÚæÖ ÞÈá ÇáÄÝ ÇáÓáíä  
.[ÇáÄÝÚí ÇáíáæíÉ Ò24

æãÚ Ðáß ÝÞí ÇíÚì äÇÈáíæä ÇáÁÓáÇã ÝÞÇá áÄáá  
:ãÒÑ

ÁíáÇ ÇáãÒÇíí æÇáÞÖÇÉ æÇáÄÆãÉ æÄÚíÇä ÇáÈáí)  
ÞæáæÇ áÇãÊßã Ää ÇáÝÑäÓÇæíÉ ää ÁíÒÇ äÓáãæä  
.[ÇáÄÝÚí ÇáíáæíÉ Ò24] (2)(ãíáÒæä

Ýí ÌÑÈ äÇÈáíæä æÚ ÈÑíØÇáíÇ ßÇä Çáíáæí íÞíæä  
ÇáÞÑæÖ ááÝÑíÞíä. æÚáã ÑæÈÓíáí Ýí áäíä ää Áííá Ýí  
ÝÑäÓÇ ÑííÇä ßÝÉ ÇáÇäíáíÒ ÝÐãÈ Ááí ÇáÈæÑÖÉ  
ãÈíáã Çáæíá ÝÚä ÇáÇäíáíÒ ÍÓÇÑÉ ÇáãÚÑßÉ  
ÝØÑíæÇ ÇáÄÓáã ÈÄÓÚÇÑ ÒáííÉ ; æÝí Çáíæã  
ÇáÈÇáí ÇÑÈÝÚÊ ÝÑÈí ÚÒÑÈ ääÇííä ÌæáÇÑ Ýí íæã  
.æÇíí)(3) [ÇáÄÝÚí ÇáíáæíÉ Ò25]

ßÇäÊ ÈÑíØÇáíÇ ÈÖØÑ Ááí ÒÑÇÁ ÇáÐãÈ ää Áá  
. ÑæÈÓíáí áÈÒÈÑí ÈÇáÐãÈ ÇáÈãæíä äääã ÁíÒÇ  
ÈÚí äÒíáÉ äÇÈáíæä Ýí æÇÈÑáæ ÚÞíÊ æÚÇáíÉ ÈÇÑíÓ  
ÓáÉ 1815ã æÝÑÖÊ Çáíæá Úáì ÝÑäÓÇ ÌÝÚ ÒÑÇãÉ  
ÓÈÚáÇÆÉ äáíæä ÝÑÇãß ; ÝáíÄ áæíÓ ÇáÈÇãä ÚÒÑ  
Ááí ÑæÈÓíáí ÝÇÒÈÑØ Ää ííÓá íæíí Úáì ääÒÈ ÑÝíÚ  
.Ýí ÇáÞÒÑ Çáãáßí

:æÇßÈÓÝ äÇÈáíæä äßÑ Çáíáæí ÝÞÇá  
áÞí ÚÒãÊ Úáì ÈíÓíä ÁíæÇá Çáíáæí ÒíÑ Ááí áÇ ÁÑíí)  
ÒíÇíÉ äääã Ýí äääßÈí ; áÞí ÚãáÊ ÈÇáÝÚá ßá äÇ íÈÈÈ  
:æÞÇá (ÇÒÌÑÇÆí áÄ ÍÞÑ ÓÚÈ Úáì æíá ÇáÄÑÖ  
Ää ÇáíáíÇ ÈÓÇÓ ää ÞÈá ÌãÚíÇÊ ÓÑíÉ ÝáÇ íæÒ Ää  
(.äßÈã äÐä ÇáíÞíÞÉ æäÛÓ ÄäÝÓäÇ  
æÞÇá áæíáíæÑÝ (Ää ÇáãÇÓæáíÉ áí ÇáÊí ÞÖÈ Úáì  
.äÇÈáíæä)

Ì- ÆÑ Çáíáæĭ Ýí ÆÛáÈ ÈæÑÇÊ ÇáƆÑä ÇáÊÇÓÚ  
ÚÔÑ

ƆÇä Çáíáæĭ æÑÇÁ ÇáÇäƆáÇÈíä ÇááƆíä æƆÚÇ Ýí  
ÝÑäÓÇ ÓäÉ 1830; 1848ã æƆÇäæÇ æÑÇÁ ÇÛÊíÇá  
ÛÓÊÇÝ ÇáÊÇáÈ äáƆ ÆÓæĭ ; æÀÈä ÇáääƆ ÔÇÑá  
ÇáÚÇÔÑ æÇáääƆ ÇáíÇÔÇÈÇÊ Ýí ÇáääÓÇ ; æääÈÑÊ  
ÇáÆæá Ýí ÁíØÇáíÇ ; æÇÓƆäĭÑ ÇáÊÇáÈ Ýí ÑæÓíÇ  
. ; æÓÇÑá ÇáÊÇáí Ýí ÇáÈÑÊÛÇá  
ãƆÇ ÈÇáÀÖÇÝÉ Ááì ÇáƆíä ÓÚæÇ Ýí ƆÈää ÝÁÍÈØ  
.Úääã

: ÆÓääæÇ Ýí  
ÍNÈ ÇáÓÈÚÉ ÆÓÇÈíÚ ÓäÉ 1864 Èíä ÈÑæÓíÇ  
.æÇáääÓÇ

.ÍNÈ ÇáÓÈÚíä Èíä ÝÑäÓÇ æÈÑæÓíÇ  
ÇáÚÓíÇä ÇáƆíä ÆÛää ÇáÓíæÚíæä ÓäÉ 1871 Ýí  
.ÈÇÑíÓ

ÇáíÑƆÇÊ (ÇáÊääÓÊíÉ / ÑæÓíÇ) (ÇáÔÚáÉ /  
ÈÇÝÇÑíÇ) (ÇáƆÑíæäÇÑí/ ÁíØÇáíÇ) ÇáÝæÖæíÉ  
æƆÇäÈ ÇáÊääíÓíÊíÉ äæÇÉ ááÈæÑÉ ÇáÓíæÚíÉ ÓäÉ  
. 1917

ÍNÈ ÇáÈæíÑ Èíä ÇáÇäĭáíÒ æÇáÈæíÑ Ýí ÇáÈÑÊÓÝÇá  
.ÓäÉ 1899-1902 ää Æĭá ÇáƆäÈ

Ï- ÆÑÑää Ýí ÇáíÑÈíä ÇáÚÇáääíÊíä  
Ýí ÓäÉ 1874 æÓá ÌÒÑÇÆíáí Çáíáæĭí Ááì ääÒÈ  
ÑÆÇÓÉ ÇáíƆæäÉ ÇáÈÑíØÇáíÉ æÚä ØÑíƆ ÓíØÑÉ  
Çáíáæĭ Úáì ÈÑíØÇáíÇ ( ÇáÓáØÉ æäÇá Áá ÑæÊÓíáĭ)  
.ÈÓÈÈæÇ Ýí ÇáíÑÈíä ÇáÚÇáääíÊíä

ÇáíÑÈ ÇáÆæáì ÓäÉ 1914-1918 Ææää Çáíáæĭ  
ÈÑíØÇáíÇ Æääá ÓíƆÓÈæä äÓÈÚãÑÇÊ ÇáäÇáíÇ ÛáíáÈ  
.ääÇ

íƆæá äÑÊÓá (ÇáíæáÉ ÇáíáæĭíÉ): °äĭá Çáíáæĭ ÍíääÇ  
äÝÑƆ äÊíæá Ááì ÚäÇÔÑ ÈæÑíÉ äĭÑÈÉ; æÍíääÇ äääÓ

; ÊäâÖ ãÜäÇ ÞæÊäÇ ÇáÑáíÈÉ áìäÚ ãÇá ÇáÚÇää Ýí  
 .(Êäß ÇáíäæĪ  
 æíÞæá ãÇÑßæÓ ÑÇÝÇÌ ÇáÑæãÇái (älä ÇáíäæĪ äÞÝ ää  
 æÑÇÁ ìáíÚ ÍÑæÈßã æÃä ÇáÍÑÈ ÇáÃæái ÞÇãÊ áÊĪÞÍÞ  
 .ÓíØÑÊäÇ Úái ÇáÚÇää)  
 æÞÇá ÆæÓßÇÑáíÝí (ÇáÚäÇÕÑ ÇáíäæĪÉ ÆÓÇÓ  
 ÇáÑÃÓãÇáíÉ æÇáÔíæÚíÉ) æÞÇá ääÑí ÝæÑĪ (Åä  
 ÇáØÑÝ ÇáÐí ÇÓÊÝÇĪ ää ÇáÍÑæÈ ĪÇÆäÇ ää ÇáíäæĪ  
 .ÇáÚÇääíæä)  
 æÒì ÇáíäæĪ ÈÃãÑíßÇ Ýí ÇáÍÑÈ ãÞÇÈá æÚĪ ÉáÝæÑ  
 ááíäæĪ. æÐáß ÈÊÃĒíÑ ãÓÊÔÇÑí ÇáÑÆíÓ ÇáÃãÑíßí  
 (æáÓä) æää ää ÇáíäæĪ ÅÐ ßÇä ĒÇÑæĪ ãÓÊÔÇÑÇ  
 ááÔÄæä ÇáÅÞÊÔÇĪÉ æãæÑÌÇäÊæ ááãÇáíÉ æãÇäĪá  
 .ááÓíÇÓíÉ æáíäÇä ááÞÇäæä Çáíæái  
 æÍÇæá ÇáíäæĪ Æác ÊÞÝ ÇáÍÑÈ ; ÝÕÑßÉ ãæÑÌÇä  
 ÆÞäÚÊ ÇáìäÑÇáÇÊ ÇáÝÑäÓíä ÈÚĪä ÊæÞÍÚ ÇáãĪÉ.  
 æÐáß áÃä ÆÓÍÇÈ ÇáãáÇíä Ýí ÓäÊí ÇáÍÑÈ ÓäÉ 1917-  
 .1918 ÆÕĒÍ (21 ÆáÝÇ ) ãÚÛää íæĪ  
 æäĪ ÇáíäæĪ Īæä ĪÑæĪ ÊÑßÍÇ ää ÇáÍÑÈ ÞÈá åÓíãÊäÇ  
 ÇáÓÇÍÞÉ. æÐáß Æä ĪæÑ ãæÑÌÇäÊæ (ÓÝíÑ ÆãÑíßÇ Ýí  
 ÊÑßÍÇ) äĪ Ýí ÇÞäÇÚ æáÓä ÈÕÑæÑÉ ÇĪÑÇÌ ÊÑßÍÇ  
 ää ÇáÍÑÈ æÚÞĪ Óái ääÝÑĪ ãÚ ÈÑíØÇáiÇ æÍáÝÇÆåÇ.  
 ææÇÝÞ æáÓä æÃæÝĪ ãæÑÌÇäÊæ ãÚ ÇáÃæÇá  
 áÇÊäÇä ÇáãÕÑæÚ. æÚäĪäÇ ÇáíäæĪ Īä Īæäää  
 æÃæÝĪæÇ æÇíÒää ÇáÐí ÇÞäÚ ãæÑ ĪÇäÊæ æÚĪá Úä  
 .ÇáãÕÑæÚ  
 ÞĪãÊ ÆãÑíßÇ ääÐ ĪæääÇ ÇáÍÑÈ (7 áíÓÇä ÓäÉ 1917  
 -11 äæÝãÈÑ ÓäÉ 1918 9.5 äáíÇÑ ĪæáÇÑ ãÚæäÉ  
 ááíáÝÇÁ  
 .ãáíÇÑ ĪæáÇÑ ÕÑÝÊ Úái ÞæÇÊåÇ 22.625  
 .ÊßÇáíÝ ÇáÍÑÈ 208 äáíÇÑ ĪæáÇÑ  
 .ĪÓÇÆÑ ÇáÍÑÈ 151 äáíÇÑ ĪæáÇÑ  
 ÇáĪÓÇÆÑ ÇáÈÕÑíÉ Ýí ÇáÍÑÈ ÇáÃæái  
 .ÚĪĪ ÇáÞÊái 9/998/771  
 .ÚĪĪ ÇáĪÑĪ Ðæí ÇáÇÕÇÈÇÊ ÇáĪØíÑÉ 6/295/512

.ÚÏÏ ÇáìÑì Ðæí ÇáÇÕÇÈÇÊ ÇáÚÇÏíÉ 14/002/039  
.ÃÓÑì ÇáíÑÈ æÇáãÝÐæÏæä 5/983/600  
.ÚÏÏ ÕÍÇÍÇ Çáíãì ÇæÇÝíÉ ÇáÃÓÈÇäíÉ 10/000/000  
.ÇáãìãæÚ 46/279/922

ÇáíÑÈ ÇáÚÇáãíÉ ÇáÈÇäíÉ  
ÃÚää ÇáíãæÏ ÇáíÑÈ Úái åÊáÑ ääÐ Ææá íæã ÇÓÊää  
Ýíå ÓäÉ 1933; æÍÇÑÈæå ÇÐÊÕÇÏíÇ . æÃÚääæÇ  
ÕÑÇíÉ Ää ÇáíÑÈ ÇáÈÇäíÉ áÇÈÏ Ää ÊÚää ÏÝÇÚÇ Úä  
ÃÓÓ íæííÉ æÃííÑÇ äÏæÇ Ýí ÏÝÚ ÈÑíØÇäíÇ  
æÝÑäÓÇ áÇÚáÇä ÇáíÑÈ Úái ÇáãÇäíÇ ÈííÉ ÇáíÝÇÚ  
Úä Èæääìå ÇáÊí ÏÝÚÊåÇ ÇáíãæÏíÉ ÇáÚÇáãíÉ  
.ááÇÓÊÈÇß äÚ ÄääÇäíÇ ÈÓÈÈ äãÑ (ÏÇäÒì)  
æÇÓÊØÇÚ ÇáíãæÏ Ää ïííæÇ Ýí Çáíßä (æäÓÊæä  
ÊÕÑÔá) Úáiäää ÇáÃßÈÑ ÑÆíÓÇ áææÒÑÇÁ Ýí  
ÈÑíØÇäíÇ ÈÚÏ Ää ÆìÈÑæÇ (ÊÔãÈÑää) ÑÆíÓ  
ÇææÒÇÁ ÇáÓÇÈÐ Ää ïííá ÇáíÑÈ ÓäÉ 1939 Èä  
ÆìÈÑæå Úái ÇáÇÓÊÐÇáÉ áíÕääæÇ ÊÕÑÔá æßÇä  
ááíãæÏ Ýí ÇææÒÑÇÁ ÇáÈÑíØÇäíä ÚÏÏ ßÈíÑ ää ÇáíãæÏ  
æÄäÕÇÝ ÇáíãæÏ ÄäÈÇá Ìæä Óíãæä / äÇáíã  
æåæÑÈáíÓÇ (ÍæÑÈ ÇáíÕÚ) ááíÑÈíÉ ; æãÓÇÚíå íæíí  
.æÇáÈÑÈíÉ æÇáíÇÑìíÉ æÇáÇÓÚÇá  
æÝí ÄãÑíßÇ ÆìÈÑ ÇáíãæÏ ÑæÓÝáÊ Úái Çáííæá Ýí  
ÇáíÑÈ . æåÐÇ íæíí æíæåå ÒãÑÈ ää ÇææÒÑÇÁ  
æÇáãÓÊÔÇÑíä ÇáíãæÏ Úái ÑÃÓåã (ÈÑäÇÑí ÈÇÑæ Ï)  
.ääß ÄãÑíßÇ ÚíÑ ÇáãÈæí  
íÐæá ÊÔãÈÑää (ÑÆíÓ æÒÑÇÁ ÈÑíØÇäíÇ) (Ää  
ÄãÑíßÇ æÇáíãæÏíÉ ÇáÚÇáãíÉ ÐÏ ÄííÊåãÇ(1)[åÐå  
.ÇáíãæÉ ÚíÑ æÇÓíÉ Ýí ÇáÃÕá]  
(ÈÑíØÇäíÇ Úái Çáííæá Ýí ÇáíÑÈ ÕÏ ÄääÇäíÇ

ÍÓÇÆÑ ÄãÑíßÇ Ýí ÇáíÑÈ ÇáÈÇäíÉ  
.ääíÇÑ ÌæáÇÑ ÊßÇáíÝ ÇáíÑÈ 350

.ãáíÇÑ ÌæáÇÑ ãÓÇÛÏÇÊ ááíáÝÇÁ æãÛÏÇÊ 104  
ÔÏÖÇ ää ÇáÖÍÇÍÇ ää ÇáÖÛÈ ÇáÃãÑíßí 256/330  
.äÝÓå

ÇáÍÓÇÆÑ ÇáÈÔÑÍÉ Ýí ÇáÍÑÈ ÇáÛÇáãíÉ ÇáËÇäíÉ  
.ãáíæäÇ ÞËáæÇ Ýí ÓÇÍÇÊ ÇáÍÑÈ 32  
ãáíæäÇ ÞËáæÇ äËííÉ ÇáÛÇÑÇÊ ÇáíæíÉ Úáí 20  
.Çáãíäíä

.ãáíæäÇ ÞËáæÇ Ýí ãÚÓßÑÇÊ ÇáÇÚËÞÇá 26  
ãáíæäÇ ÝÞíæÇ ÚÖæÇ Ææ ÆßËÑ æÚØæÇ Úä 30  
.ÇáÚää

.ãáíæäÇ ää ÇáÃØÝÇá ÝÞíæÇ ÆÈÇÁää æÃääíää 15  
ÃãÇ ÝÑäÓÇ ÝÞí Êã ÊãæííäÇ ÊãÇãÇ ÈÛÏ ÇáËæÑÉ  
ÇáÝÑäÓíÉ ÍËì ßÇä ää ÇáÓåá Æä íßæä ÑÆÍÓ  
ÇáíääæÑÍÉ ãËá (áíæä Èáæã) æÑÆÍÓ ÇáæÒÑÇÁ ãËá  
(ãäííÓ ÝÑÇäÓ) ää ÇáíåæÏ æÝí ÝÑäÓÇ ßÇä ááíåæÏ 72  
ÇËÍÇÍÇ ÇÍËßÇÑíÇ Ýí ÇáÕäÇÚÉ æÇáËÏÇÑÉ æßá  
.ÇáãäËÏÇÊ ÇáÖÑæÑÍÉ æÇáßãÇáíÉ  
ÇáíåæÏ æÇáËæÑÉ ÇáÓíæÚíÉ

Åä ÇáãÓÇÛÏÇÊ ÇáãÇáíÉ Åáí ÍÑßÉ ÇáãááíÓË  
ÇáÝæÖæíÉ ÇáËí ßÇäÊ ÊÞíä ää ÇáãáíæäíÑ ÇáÃãÑíßí  
ÏÇßæÈ ÓíÝ äííÑ ÔÑßÉ ßæää áæÈ Ýí äíæíæÑß ää ÓäË  
1905 - 1917 ßÇäÊ ÇáÓËÈÈ Ýí àìÇíää Ýí ÇáÞíÇá  
.ÈÇáÃíæÇÑ ÇáËãáííÉ ááÓíæÚíÉ ÇáíæáíÉ  
æÃÓåã ÆËÑíÇÁ ÇáíåæÏ Ýí ÊÞíä ÇáãáÇíä ááËæÇÑ  
ÇáÈæáÓÝíß ÈæÇÓØÉ ÇáÞÇÆÏ ÇáíåæÏí ÊÑæËÓßí  
; ÆãÇ áíäíä Ýåæ Ýí äÛÑ ÇáÈÚÖ íåæÏí ÍÇáÕ æÝí äÛÑ  
ÅÍÑíä äÏÝ íåæÏí; ÆãÇ ÓËÇáíä ÝßÇä äËÒæÏÇ ää  
.íåæÏíÉ

: íÞæá ÇÑäæáí áæä Ýí ßËÇÈå Rerol against reason  
Åä ÚÖÑäÇ åæ ÚÖÑ ÚÞíÉ ÇáÓåÇÏÇÊ. ÝÇáãÇÏÓËíÑ )  
æÇáíßËæÑÇÉ ÆÏËíË ÛÇíÉ Ýí Ï ðÇÈåÇ áËËÇÈäÇ  
; æáßä íäÓì åðå ÇáíÞíÞÉ æáí : Æä ÇáãÇÏÓËíÑ  
æÇáíßËæÑÇÉ äÇ áí ÅáÇ ÍÑæÝ ÇáËËííÉ ÇáËæáí  
áËÏÇÍÉ ÇáãÛÑÝÉ ; æÇáãÛÑÝÉ áÇ íåßä ÊÏÓíääÇ Ýí

ÒÌÇÌÉ ÇáãÇÌÓÊÍÑ æÇáĭßÊæÑÇÉ ; Åä åĐå ÇáãÙÑÉ  
 ãÒÍÝÉ ; ÌÇãÚÇÊäÇ áÍ ÝÐØ ãÄÓÓÇÊ ÚááíÉ áÇÚÍÇÌ  
 ] (1)(ÇáØáÈÉ áíÊÚÑÝæÇ Úáí ßÍÝÍÉ ÇáÊÍÕía ÇáÚááí

.[ÄìáíÉ ÇáãßÑ áíÈäßÉ 86

ÇáãßÈÈ ÇáÓíÇÓí ÇáÃæá ááÈæÑÉ ÇáÔíæÚíÉ

áíáíä : äÕÝ íåĭÍ

ÓÊÇáíä : ãÊÒæÌ íåĭÍÉ

ÊÑæÊÓßí : íåĭÍ

ßÇãíäÝ : íåĭÍ

.ÓæßæääßæÝ : íåĭÍ

ÒíäæáíÝ : íåĭÍ

íÈäæÝ : ÑæÓí

ÈÚÍ ÓäÉ æÇÍíÉ ää ÞíÇã ÇáÈæÑÉ ÇáÔíæÚíÉ (ÊÓáØ

.Çáíåĭ)

ÇáìäÉ

ÇáãæÙÝæä

Çáíåĭ ääää

Ãæá ÍßæãÉ ÈÚÍ ÇáÈæÑÉ 22 æÒíÑÇ 17

ÄÏÇÑÉ ÇáíÑÈ 43 34

áìäÉ ÇáÔÄæä ÇáÏÇÍáíÉ 64 45

áìäÉ ÇáÔÄæä ÇáÏÇÑíÉ 17 13

áìäÉ ÇáÔÄæä ÇáÐÖÇÆíÉ 19 18

áìäÉ ÇáÔÄæä ÇáÕÍíÉ 5 4

áìäÉ ÇáÈæÌíä ÇáÚÇã 53 44

áìäÉ ÇáÕáíÈ ÇáÄíãÑ ÇáÑæÓí 8 8

áìäÉ ÇÌÇÑÉ ÇáÃÐÇáíä 23 21

áìäÉ Ôææä ÇáÕÍÇÝÉ 42 41

ãìáÓ ÇáÃÐÊÕÇÌ ÇáÃÚáí 56 45

ãßÈÈ ÇáÚãÇá æÇáìäæĭ Ýí ãæÓßæ 23 19

ÇááìäÉ ÇáãÑßÒíÉ áääÄÊãÑ ÇáÓæÝíÇÊí ÇáÑÇÈÚ 34

33

ÇááìäÉ ÇáãÑßÒíÉ áääÄÊãÑ ÇáÓæÝíÇÊí ÇáÏÇãÓ 62

34

ÇááìäÉ ÇáãÑßÒíÉ ááíÒÈ ÇáÇÔÊÑÇßí 12 9

áìäÉ ÇáÈäÇÁ æÇáÇÚãÇÑ 2 2

áìäÉ ÇáÊÍÞÍÞ Úä ÇáãæÙÝía 7 5

áìäÉ ÇáÊÍÞÍÞ Úä ÐÈÍ ÇáÞíÕÑ æÃÓÑÊå 10 7





ΒίϳίϳÊ ϳάίÒÈ ÓÍΠÊ ; 3/2Ñìϳά ϳάÓÝϳÑϳÊ 4/3  
. æϳάΠäϳÕá ää ϳάÑæÓ ÆÈíæϳ  
ϳàìÑϳάϳÊ ϳäËäϳäíÉ ϳάÐí ßϳäæϳ ÞÖϳÉ Ýí ϳάäíϳßä  
.ϳάÚÓßÑíÉ áã íÈΠ ääää Æάϳ æϳíí æϳάÈΠíÉ ØäÑæϳ  
àìáÓ ϳάÔÚÈ ÓäÉ 9361 Úííäã (12) ÔÍÕϳ äã íÈΠì ääää  
.ÈÚí Óäíä Óæì ÌãÓÉ æϳάÈΠíÉ ÐÈíæϳ  
ÃÚÖϳÁ ϳάáìäÉ ϳäãÑßÒíÉ ááíÒÈ ÓäÉ 1934 (ßϳäæϳ  
17) äã íÈΠ ääää ÓäÉ 1938 Óæì 21 æϳάÈϳΠæä ÈάϳÈÈ  
ãϳÊæϳ ØÈíÚíϳ ; æϳíí ÐÈí ; 63 ϳíÊäΠæϳ Ýí  
ÓíÈÑíϳ; äϳÑÔϳά ϳäÈíÑ ; (9) ÆÐíÚ Æäää äϳÊæϳ  
.Ñäíϳ ÈϳάÑÕϳÕ  
.ìϳÁ Ýí Èíϳä ϳάÔÑΠ ϳάÃÚÚã ÓäÉ 1904 Õ 237  
ϳäãϳÑßÓíÉ æϳάáϳΠæäíÉ äãϳ æáííÊϳ ϳäãϳÓæäíÉ)  
áÃä äÃÓÓíäϳ äϳÑßÓ æϳäìáÒ äãϳ ää äϳÓæä ϳáíÑíÈ  
13 æää ÆÚÖϳÁ ϳάäíÝá ϳάÃäìáíÒí ; æÃääãϳ ßϳäϳ ää  
ϳάÐíä ÆíϳÑæϳ ϳäãϳÓæäíÉ ϳάÓÑíÉ æÈÝÖääϳ  
(ϳÕíÑϳ ϳάÈíϳä ϳάÓíæÚí  
ϳäãϳÓæäíÉ ϳάÈí äíÃÊ ϳάìæ ááÈæÑÉ ϳάÝÑäÓíÉ)  
ÓäÉ 1789 Úáíäϳ Æä ÈäíÆ ááÈæÑÉ ϳäãϳÑßÓíÉ æÚáì  
ϳäãϳÓæäíä Æä íÚääæϳ ÈϳάϳÔÊÑϳß äÚ ϳάÚãϳά  
.áÃäää ϳάΠæÉ ϳάÈíäíÑíÉ  
ϳäÈíÊ ϳάÈæÑϳÊ ϳάÓíæÚíÉ ϳάíäæííÉ Æáì ÆæÑÈϳ  
ääÚϳÑíϳ: ÞϳäÈ ÈæÑÉ ÓíæÚíÉ Úáì íí ϳάíäæíí Èíáϳ  
.ßæáìä  
Ñæãϳäíϳ ÞϳäÈ ÈæÑÉ ÓíæÚíÉ Úáì íí ϳάíäæíí Æäϳ  
.ÈæßÑ Èæáæäíϳ æÓíßæÓáæÝϳßíϳ! ÓάϳäÓßí  
:Ýí ϳάÈæÑϳÉ  
.áæØ ÖϳíÚ ϳÈäÈíä  
.ÑϳæÈíä Èä íÚΠæÈ ϳÚÊì Úáì ÒæìÈ ÆÈíä  
.ìϳææí ÆÚÊì Úáì ÒæìÈ Æíí ÖÈϳØä  
.Òäϳ Æääæä Èä Ìϳææí ÈÃíÊä ÈϳäϳÑ  
ÕæÑ ϳάíÚϳÑÉ Ýí äÓíí ϳάÃäÔϳí ÚÈϳÑÉ Úä ÌäÓ  
.ÝϳÕí

ÇáÃÝÚì ÇáíãæíÉ Ýí ÈáÇĬ  
ÇáãÓáãíä ÊÍÊ ÇáÍßã ÇáÔíæÚí

ãáíæä ÊÍÊ ÇáÔíæÚíÉ ÃããÇ ÊÑßÓÊÇä ÛÑÈÍÉ 001  
æÔÑÞíÉ æÓíÈÑíÇ æÃæÑÇá æÞÝÞÇÓíÇ ÇáÞÑã  
. ÇáÈæÓäÉ ; æÇáãÑÓß Ýí íæÛÓáÇÝíÇ ; ÇáÈÇäíÇ  
ãÓÇÍÊÇ 51 ãáíæä áíá ãÑÈÚ (ÃßÈÑ ää ãÓÇÍÉ  
.ÃÝÑíÞíä)

ÍÇßã ãæÓßæ ãÓáã ÊÇÈÚ ááÃãÈÑÇØæÑ ÈÑßÉ Çááã  
.ÍÇä

ÇáÍÑæÈ ãÚ ÇáÞíÇÕÑÉ æÇáÔíæÚíÉ : (1552-1946)  
ÊÑßÓÊÇä ÇáÛÑÈÍÉ: ÇÍÊáãÇ ÇáÑæÓ ÓäÉ 1885  
æÖãæÇ Ááíãã æËÇÑ ÇáãÓáãæä 36 ãÑÉ Ýí ãíÉ 37  
.ÚÇãÇ

ÓÇÚíÊ ÊÑßÓÊÇä ÇáËæÑÉ ÇáÔíæÚíÉ ÇÐ æÌã áíáíä  
æÓÊÇáíä äÍÇÁ Ýí 15/12/1917 Ýí äíÓÇä ÓäÉ 1918  
ÃãÑ áíáíä ÈÇáÓíÝ Úáì ÇáÈáÇĬ ÇáÃÓáÇäíÉ . ÈÞíÊ  
ÇáÍÑÈ Ýí ÊÑßÓÊÇä ÐÈÍ 6 ãáÇíä ãÓáã . ÞÇãÊ ÍÑÈ  
. ÇáÛÕÇÈÇÊ ää ÓäÉ 1918-1929

ÊÑßÓÊÇä ÇáÔÑÞíÉ : æÞÚÊ ÊÍÊ Íßã ÇáÕíä . ÌÇÁ Ýí  
ÊÞÑíÑ ÞÇÆĬ ÇáííÔ ÓäÉ 1755 ; ÓäÉ 1760 ÛĬĬ  
.ÇáãÓáãíä ÇáÞÊáì : (ãáíæä æãÇÆÊÇ ÃáÝ)

ÓäÉ 1934 ÇÍÊáÊÇ ÇáÕíä ÈãÓÇÚíÉ ÇáííÔ ÇáÃíãÑ  
.ÇáÑæÓí æÞÊá (ÑÈÚ ãáíæä) ää ÇáãÝßÑíä  
. ÇáËæÑÉ ÇáÕíäíÉ ÞÊáÊ ÓäÉ 1952 (122) ÃáÝÇ  
ÇáÞÝÞÇÓ (ÈáÇĬ ÇáÔÇÔÇä æÇáÔÑßÓ)

ÓäÉ 1864 ÇÍÊáâÇ ÇáÑæÓ (æÃÌáæÇ ãáíæä ãÓáã Åáì  
ÓíÈÑíÇ) æÝí ÓäÉ 1877 äÞá ÇáÑæÓ (51) ÃáÝ ÃÓÑÉ  
.Åáì ÓíÈíÑíÇ  
ÓÊÇáíä ßÇä íßÑå ÇáÔÇÔÇä áÃä ÓÊÇáíä íËÃÑ  
áÔÚÈä (ÌæÑÌíÇ) Ñía (800 ÃáÝ ää ÇáÔÇÔÇä + 300  
ÃáÝ ää ÔÚÈ ßÇÑå ÔÇí + 052 ÃáÝÇ ää ÔÚÈ  
.ßÇáãæß  
ÇÓÊÔäí ääää Ýí ÇáËæÑÇÊ 4/1 ãáíæä (ÑÈÚ äáíæä)  
.í ÃãÇ 2/1 ãáíæä (äÕÝ ãáíæä) ÝäÝÇå Åáì ÓíÈíÑíÇ  
.ÇáÞÑã: ÓßÇääÇ: 057 ÃáÝ äÓäÉ

ÇáÈÚË æÇáíãæí

ÇíáíÇ ßæáíä -1  
Ãíaí ÑÈÇí/ íãæí äÛÑÈí Ããía ÝÑÚ -2  
ÇáíÒÈ Ýí ÌãÔÞ æÇÍÊÝì ÈÚí ÓäÉ 67  
ÎÇáí Çáläí : ÃÕÈí ÑÆíÓ ÇÊÍÇí äÞÇÈÇÊ ÇáÚãÇá -3  
Ýí ÓæÑíÇ æØÇáÈ ÇáíßæãÉ ÈÃä ÊÓáí áã Ãä íÃÊíaÇ  
.ÈÑÁæÓ ÇáÚáãÇÁ Ýí ÌãÔÞ æíãÕ æíãÇÊ  
ãÇíæÓ / æÒíÑ ÇáíÇÑíÉ íÑÇæí ÓÇáí Çáläí/ ÓÝíÑ -4  
.ÈÇÑíÓ ÈÚí ÓäÉ 67 . Ãä íáÊÞí ÈÚÛ (ÃÈÇ ÁíÈÇä)  
ääíæÈ ÓæÑíÇ Ýí ÇáÃãã ÇáãÊííÉ íÚáä ÓÞæØ -5  
.ÇáÞäíØÑÉ æääíæÈ ÅÓÑÇÆía íßÐÈ  
ÕáÇí ÇáÈíØÇÑ íÇØÈ ÈÑíØÇáíÇ Ýí ÇáÞÈÓ 24/3/75 -6  
(Ãía ÃäÊã; äÇÐÇ ÌÑì áíæáÊßã æáíßæãÇÊßã; áãÇÐÇ  
ÛíÇÈßã åÐÇ æÇäÓíÇÈßã ÇáãØÑí ää ÓÇíÉ ÇáÓíÇÓÉ  
.ÇáíæáíÉ æÊÑßßã åÐå ÇáÓÇíÉ ááíæáÊía ÇáÚáãÇÞÊía

ãíÝ ÇáÛÑÈ

.ÇÎÑÇì ÇáãÇÓ ää ÇáÅÓáÇã -1

ÇáÊäÕíÑ -2

ÇáíØÉ ÇáËÇáËÉ: ÇáÇÈÚÇí ÈÇÓã ÇáÊÛÑíÈ Ææ -3

.ÇáÊÛííÑ ÇáÀíÊãÇÚí

ãæÑæÈíÑííÑ: Åä ÇáãíÈÉ ÇáÚÓßÑíÉ Ýí ÇáÔÑÞ)  
ÇáÃíäí Ýí ãÕÑ æÇáÓæíÇä æÇáÚÑÇÞ æÊÑßíÇ

æÁíÑÇä æÈÇΒÓÊÇä βÇäÊ ÚæÇää åÇãÉ Ýí ÌáÈ  
 ÇáÊÛííÑ 000 æÞĬ ÃÕÈÍ ÇáÚÑÈ ãÊÛÑÈíä Ĭæä Ää  
 .(íÊßáÝæÇ ÇáÐåÇÈ Ááì ÃæÑÈÇ  
 ÝÈíääÇ íÊÑß ÇáíβÇã ÇáÛÑÈíæä ääØÞÉ ÇáÕÑÞ)  
 ÇáÃĬáí ÊÊÍæá ÇäääØÞÉ ÝÊÕÈÍ ÃßÈÑ ÛÑÈÍÉ æíæÇĬå  
 ÇáÒÚãÇÁ ÇáÚÑÈ ØÑíÞíä Ýää íØÑĬæä ÇáÚÑÈ  
 ÓíÇÓíÇ æíÓÍÈæä ÇáßÊá ÇáÔÚÈíÉ Ááì ÇáÚÑÈ  
 .( ÈÞÇÝíÇ  
 íÞæá ßÑæãÑ (æåÐÇ ÇáÊÛííÑ íÃĬÐ ØÑíÞå ÈÊÞĬå  
 æåĬÇí ÍÓÈ ÎØÉ ãÑÓæãÉ æÖÚÊ ÎØæØåÇ ÈÚĬ ĬÑÇÓÉ  
 .ÇääæÞÝ ..ÈÞæã Úáì ÇáÊØæÑ æÇáÊĬÑì)  
 æíÞæá ÈíÑìÑ Õ 313 (æää íßä ÇáÒÈÇØ ÇääÕÑíæä Úáì  
 ÈÈÇÊ ÃĬíáæĬí Èá βÇäæÇ ĬåÇÚÉ ÚääÇäíÉ Ýí ÇáÈäÇÁ  
 .ÇáÓíÇÓí æÇáÃĬÈãÇÚí ááíÇÉ ÇääÕÑíÉ  
 ÇáÛÒæ ÇáÝßÑí

(ÊÑßíÇ ÇáÝÊÇÉ/ ÑÇãÒÑ)  
 ĬæÑì ÇäØæäíæÓ (íÞÚÉ ÇáÚÑÈ)  
 .ÇáÞæäíÉ : ÞÇã ÈåÇ ÇääÕÇÑì -1  
 ã- ĬåÚíÉ ÇáÃĬÇÈ æÇáÝäæä ÓäÉ 1847 .ÃÈÑÇáíä  
 .ÇáíÇÒĬí æÈØÑÓ ÇáÈÓÊÇäí  
 È- Èã ÊÍæáÊ Ááì : ÇáĬåÚíÉ ÇáÚääíÉ ÇáÓæÑíÉ ÓäÉ  
 .1868

ÈäÈåæÇ æÇÓÊÊÝíÞæÇ ÃíåÇ ÇáÚÑÈ  
 ÝÞĬ ØãÇ ÇáĬØÈ ÍÈì ÛÇÕÊ ÇáÑßÈ ÃÞĬÇÑßå  
 Ýí Úíæä ÇáÊÑß äÇÒáÉ  
 æíÞßå Èíä ÃĬíí ÇáÊÑß äÛÊÕÈ  
 íÞæá ÁĬæÇÑĬ ÚØÍÉ (βÇä ÇääÓííæä ÇáÓæÑíæä  
 .íßÑåæä ÇáÓíÇĬÉ ÇáÊÑßíÉ æíÊØáÚæä äĬæ ÇáÊĬÑÑ)  
 βÊÇÈ ÓÇØÚ ÇáíÕÑí (ÇáÚÑæÈÈ ÃæáÇ )  
 íÞæá ÚãÑ ÝÇĬæÑí (ßíÝ íääÕ ÇáÚÑÈ) áÇ íääÕ ÇáÚÑÈ  
 ÁáÇ ÁÐÇ ÃÕÈÍÊ ÇáÚÑÈÍÉ Ãæ ÇääÈĬÃ ÇáÚÑÈÍ  
 ĬíÇäÉ áää íÛÇÑæä ÚáíåÇ ßåÇ íÛÇÑ ÇääÓää Úáì ÞÑÃä  
 ÇääÈí ÇáßÑíä æÇáÛÑÖ ää åÐÇ ÇáßÊÇÈ ÊÔßíá ĬíÇäÉ  
 .ĬĬíÉ áí ÇáĬåÓíÉ Ãæ ÇáÚääÕÑíÉ ÇáÚÑÈÍÉ

íPæá ÅÐÈÇá (áÇ ÊÐÓ Ããã ÇáÛÑÈ Úái ÃãÊß ; ÝÅä  
 ÃãÉ ÇáÑÓæá ÇáãÇÔãí Ôãí Çáãã Úáiã æÓáã ÝÑíÏÉ Ýí  
 ÊÑßíËãÇ ; ÃæáÆß ÅããÇ íÛÊÐÏæä ÈÇÌÊãÇÚãã Úái  
 ÇáæØä æÇáãÓá æáßä ÅããÇ íÓÊÍßã ÇÌÊãÇÚß ÃíãÇ  
 .ÇáãÓáã ÈÐæÉ Çáíã)  
 ää ÇáãäæÏ : íÝÎÑæä ÈÇáãäíÉ æíÑæä ÇáÇäÐØÇÚ Úä  
 ÒãÒã Áái äãÑ (ÌãÌÇ) æíÊÛæä ÈÃÈØÇá ÇáãäæÓ  
 .(Èãíã ; ÃÑíã ; ÑÇã ãÇ)

- :ãÓÇæÆ ÇáÐæãíÉ
- .ÇáÊÝÑÍÐ Èíã ÇáãÓáãíã -1
- .ÃÈÏÚæì ÇáÌÇááíÉ æÃãÇ Èíã ÃÛãÑßã -2
- .ãæÇáÇÉ ßÝÇÑ ÇáÛÑÈ -3
- .ÑÝÖ Íßã ÇáÐÑÃä -4
- ÇáÐæãíÉ ÇáÛÑÈíÉ

ÈÏÃãÇ äÇÈáíæä Ýí ãÕÑ ÈÛÏ Ãä ÛÇãì ää ÇáíÑÈ ÇáÊí  
 .ÊÑÝÚ ÔÚÇÑ (Çáãã ÃßÈÑ æÇáÚÒÉ áããÓáãíã)  
 æÈÏÃ íãÕÑ Ãä ÇáíæáÉ ÇáÛÈãÇáíÉ. ÏæáÉ  
 .ÇÓÊÛãÇÑíÉ ãÊÃÏÑÈ  
 .æÇáÐæãíÇÊ æÇÝÏÉ ää ÇáÌÇÑÌ

íPæá ÝíáíÈ ÍÈì:- (ßÇä ää äÊíÉ ÇáÇÌÊßÇß Èíã ÇáÚÐáíÉ  
 ÇáÓæÑíÉ æÇáãÊÇÌ ÇáÝßÑí ÇáÛÑÈí Ãä ÊæáíÊ  
 ãÈÇÌÆ ÇáÐæãíÉ ÇáÛÑÈíÉ ÇáÔÇãáÉ ; æÇÓÊãÏÊ  
 æÍíãÇ ÈÇáÃßÈÑ ää ÇáãÛÑíÇÊ ÇáÓíÇÓíÉ ÇáÃãÑíßíÉ.  
 ÈÍãÇÝ ÇáÐæãíÉ ÇáÊÑßíÉ ÇáÊí ÌÇÁÊ ãÊÃÏÑÈ Úä  
 ÇáÛÑÈíÉ æÇáÊí ÇÓÊãÏÊ ÇáãÇããÇ ää ÇáËæÑÈ  
 .ÇáÝÑãÓíÉ)(1) [ÇáÛÒæ ÇáÝßÑí /Úái ÚÈÏ Çáíßíã 182]  
 æíPæá ÍÈì: (ápÏ ßÇä ÛãæÑ ãÈÇÌÆ ÇáÐæãíÉ ÇáÛÑÈíÉ  
 Ýí ÇáÚÐÏ ÇáÓÇÈÛ ää ÇáÐÑã ÇáÊÇÓÚ ÛÕÑ Úái ï  
 ÑÌÇá ÇáÝßÑ ÇáÓæÑíã æÛÇáÈãã ää ÇáãÈãÇãíã  
 ÇáãÓíííã ÇáÐíã ÊËÐÝæÇ Ýí ÇáãÏÇÑÓ ÇáÃãÑíßíÉ Ýí  
 ÈãÇÌã) æããÇ áÇ ÑíÈ Ýíã Ãä ÇáÐæãíÉ ÈØÇÚÉ ÛÑÈíÉ  
 ÇÓÊæÑíãÇ ÇáÛÇãã ÈãÇ Ýíã ÇáÕÑÐ ÇáÛÑÈí ää  
 .ÃæÑÈÇ)(1) [ÇáÛÒæ ÇáÝßÑí /Úái ÚÈÏ Çáíßíã 182]

ÓäÉ 1904 ÆáÝ äìÈ ÛÇÒæÑí ÌäÚíÉ (ÚÕÈÉ ÇáæØä ÇáÚÑÈí) Ýí ÈÇÑÍÓ æÃÕÏÑ ßÊÇÈ (íÞÙÉ ÇáÃæÈ ÇáÚÑÈíÉ)

Ýí ÓäÉ 1907 ÆÕÏÑ ÌÑíÉ (ÇáÇÓÊÞáÇá ÇáÚÑÈí) íÞæá ÓÇØÚ ÇáÍÕÑí: ( Ää ÇáÞæäíÉ ÇÈÊÏÄÊ ÈäìÈ ÛÇÒæÑí ÇáÐí íÕÚ ÄãÇáã ÇáÚÑÈíÉ ÇáÓæÑíÉ Ýí ÝÑäÓÇ . ÆæáÇ æÝí ÇäìáÊÑÇ ÈÇäíÇ

ÄãÇ äÄÊäÑ ÈÇÑÍÓ ÓäÉ 1913 ÇáÐí ÇÊÝÞ ÇáãÄÑÏæä - ÆßÈÑäã - Úäì ÁÚÊÈÇÑã ÄÓÇÓ ÇáÞæäíÉ ÇáÍíÈÉ ÝíÞæá Úäã ÄäíÓ ÇáÕÇíÛ Ääã ßÇä ÍÇáíÇ ää ÇáãØÇáÈÈ ÈÇáÇÓÊÞáÇá ÍÈì áÇ ÊÍÑÌ ÈÚÕ ÇáÏæá ÇáÃÑæÈíÉ ÇáÊí ßÇäÊ ÊÕÌÚ ÇáÍÑßÉ ÇáÚÑÈíÉ æÊäÏÇ ÈÇáÃæÇá. æÞÌ ÕÑÍ ÇáÒãÑÇæí (ÑÆíÓ ÇáãÄÊäÑ) äãÑÇÓá (ÇáØÇä) ÇáÝÑäÓíÉ ÈÄäã áíÓ áããÄÊäÑ ÚáÇÞÉ ÈæáÇíÇÊ ÇáÚÑÈ ÛíÑ ÇáÚÊäÇäíä - Äí ÇáÕãÇá ÇáÃÝÑíÞí æÃÓÇÌ ÈÇáãÏäíÉ ÇáÃÑæÈíÉ ; æÕßÑ æÒÇÑÉ ÇáÍÇÑíÉ ÇáÝÑäÓíÉ æÑÝÖ ÇáãÄÊäÑ ÇÕÊÑÇß äÕÑ Ýí ÇáãÄÊäÑ ÇáãÐßæÑ(1) [äÞÏäÉ ßÊÇÈ ÇáäÏæí ÇáÚÑÈ Ýí ÍÇÑ .ÇÓáÇã; ÇáÞÑÖÇæí/ ÇáÍáæá ÇáãÓÊæÑíÉ 170]

äÏäæÏ ÊíäæÑ(2) [äÏäÉ ÇáÚÇáã ÇáÚÑÈí ÚÏÏ 171 .ÈÚäæÇä ÇáãÕÑ æÇáÞæäíÉ ÇáÚÑÈíÉ]

æÇä ß Ê ÇÈ ÇáÚÑÈ Ýí ÄÚäÇÞäã ÄãÇäÉ äí Ää) íßææÇ ÍæÇÑíä áÊáß ÇáäÈæÉ ÇáÕÇÏÞÉ -ÇáÞæäíÉ ÍÒÈ ÇáÈÚÈ Õ306/ ÇáÍáæá](3)(íÕßæäãÇ ÈÄÞáÇããä .[ÇáãÓÊæÑíÉ ááÞÑÖÇæí

ÌÇÁ Ýí äÞÏäÉ ØÛ 3 áßÊÇÈ ÞÕíÉ ÇáÚÑÈ (Úái äÇÕÑ :ÇáÍä) äÇãÕ Õ 38

ÇáÚÑæÈÈ äÝÓãÇ Íä ÚäÏäÇ äÏä ÇáÞæäíä ÇáÚÑÈ) ( ; ÇáãÄäáä ÇáÚÑíÞíä ää äÓááä æãÓííä äÆä ßÇä áßá ÚÕÑ äÈæÈã ÇáãÞÏÓÉ ; Ää ÇáÞæäíÉ) .(ÇáÚÑÈíÉ áái äÈæÉ äÐÇ ÇáÚÕÑ

ÇáæÍÉ ÇáÚÑÈíÉ ìÈ Ää ÊäÒá ää ÞæÈ ÇáÚÑÈ) (4)(ÄíäãÇ ßÇäæÇ ääÓá æÏÉ Çáãã ää ÞæÈ Þæä äÄäíä .[ÌÇÁ Ýí äÏäÉ ÇáÚÑÈí ÚÏÏ 2 Õ9 íäÇíÑ 59]

ԽՇԱ ԱԵՆՇՁԱԻՆ ԻԱՇՕ ԿԻ ձԻԼԵ ԼԻՕ ՇԱՕՄԵ ՇԱՕԶՆԻԷ  
.25/4/67

ԶՇԱՅՆԻՔ ՇԱԵԼԻԻ ԱԵՕԻԻ ԻՕՇՆԵ ՇԱՄՆԵ ԶԵՇՇԱ)  
ՇԱՁԵՁՄ ՇԱՄՆԵԻ ՁԻ ԻԱՔ ՇԱՇԱՕՇԱ ՇԱՇՕԵՆՇԽԻ  
ՇԱՄՆԵԻ ՇԱԼԻԻ ՇԱԾԻ ԻԱՁԱ ԱԶ ՇԱՁԱ ԶՇԱՁԻՇԱ  
ԶՇԱՇՔՅՇՄ Զ ՆՁՕ ՇԱՁՇԱ ԶՇԱՇՕԵՄՇՇՆ ԶՇԱՁԵԻՁԻ  
ԶԽԱ ՇԱՔԻՁ ՇԱԵԻ ՕՇԻԵ ՇԱՁԵՁՄ ՇԱՕՇԵՔ ՁԻՕԵ ԱՇ ԻՁԻ  
(ՁԻԵՅ ԿԻ ՁԵՇԻԿ ՇԱԵՇՆԻԼ

:ՄՁԻՇ ԻԼՁԶ իՁՇԵ ՕՁԵ 1964 ԽՇԱ ՇԱԵՄԵ  
ՁԵ ՕՁԻ ԻԾ ՕՁԻ ԻՁ ՁԻԻ ԶԻ ԶՆՇԻ(1)  
[ՇԱՇԻԽԶԶԶՕԵ/ ԻՕԻՆՇԱ ՕՁԵ 1962 (ՇԱՕՕՁՇ ՕԻ  
.ՇԱՔԶԻԷ)]

ԻՇԱ ԿԻ ՇԱՁԾԻՆ ՄԻԻ 17 ԵԵՇՆԻԼ 11 ՆԻԵ 1400ՁՄ  
15/5/1980 ԽԵԵ ՄՁՇՆ ՇԱԶԻՇԵ ԶՇԱՕՆՇԻՇ  
: ԶՇԱԻՕԵԻԶՁ ՁՇ ԻՁԻ  
ԻՕՔ ՇԱՁԱ ; ՇԱՁՕԻ ՆԵՁՇ ՁՇ ԱՁԱ ԱՇ ՇԱԶՅ ; ԶՇ  
.ՆՕԶԱ ԱՇ ՇԱԵՄԵ

ՁՔԻ ԶՕՄ ՇԱՄՆԵ ՁՁԾ ՇԱԻՆԵ ՇԱՄՇԱԻԷ ՇԱՁԶԻ)  
ՇԱՔԶԻԷ ԿԻ ՇԱՁԽՇԱ ՇԱՁԶԱ ԻՁ ՔՇԵՁԶ ՁՁ ԱԼԱ  
ՇԱԵԻՆՆ ՁՁ ՇԱՁԵՆՇԽ ՇԱՁՕՁԻՁԱ ԱԻ ԻՇԱԵ ՇԱՇԱԻՕ  
ՇԱԽԿՇՆ ; ԶԵՇՕԵԵՇՇԱ ՇԱԵՔԻԷ ՇԱՁՕԻՁԷ ՁՁ  
ՇԱՁԶՇԱ ՇԱՁՕՁԻՁԱ ԿԻՕ ՁՁԽ ԿԻ ՇԱՄՇԱՁ ՇԱՄՆԵԻ  
ՇԱԻԶՁ ԱՇՇ ՁԶԶ ԵԿԻՆ ՕԻՇՕԻ ԻՕՄԶՁ ՁԵՁՄ ՇԱԻԶԱ  
(ՇԱՕՕՁՇ ԿԻ ԿՔ ՔԶԻԷՁՁ ՇԱՄՆԵԻԷ

ՇԱՄՕԶ ՇԱԿԽՆԻ ՇԱՕՕԵՕՆՇՔԻ -2  
ԵՄԻ ՇԱՇՕՁՇ ՇԱԻԻԻ ԿԻ ՁԶՆԵՇ ՕՄՆԵ ՁԶՆԵՇ  
ԵՁՆՇԻՄԵ ՕՆԶԻ ԽԵԵՁՁ ԿՇԵԼՁԶ ԱԻ ՇԱԻՆՇՕՇԵ  
.ՇԱՕՆՔԻԷ  
:ՁԻՇԿԶՁ

.ԵԿԵԻԷ ՇԱՁՕՁԻՁԱ-1  
.ՇԱԵՁԻԻ ՁՇՕԵՄՇՇՆ ՇԱՄՇԱՁ ՇԱՕՕՁՇ-2  
.ՇՕԵՄՁՇ ՇԱԵՆԶԵ-3  
ՇԱԼՁՄԻՇ : ԿՆՁՕՇ ՕՁԵ 1787 ԻՁՄԷ ՇԱՁՕԵՕՆՔԻ  
.ԶՁՆԻ ՕՁԵ 1820 ԶՁՕՁԶՇ (ՇԱԼՁԷ ՇԱՇՕԻԶԷ)



.ÈÑíØÇäíÇ ÓäÉ 1823 (ÌäÚíÉ ÇäĨÑÇÓÇÊ ÇáÔÑÞíÉ  
 ÆãÑíßÇ ÓäÉ 1842 (ÇáÌäÚíÉ ÇáÔÑÞíÉ ÇáÆãÑíßíÉ).  
 æÃÎØÑ ãlàÇÊää ãlàÉ ÇáÚÇää ÇáÅÓáÇäí ÆöÔÃÇ  
 .ÒæíãÑ ÓäÉ 1911 ÍÊì ÇáÄä  
 ÆÎØÑ ÆÚãÇää (ÌÇÆÑÉ ÇääÚÇÑÝ ÇáÅÓáÇäíÉ)  
 ÇáÊÈÔíÑ -3  
 ÝÑäÓÇ: ÊØÇÑİ ÇáiÓæÚíä Ýí ÝÑäÓÇ æÈÑÚÇää Ýí  
 .ÃÝÑíÞÇ  
 ÆãÑíßÇ : ÊÚÈİ ÇáÍÑíÑ æÇáÐäÈ æÊÛØí äÖÝ ÇáÃÑÖ  
 .ÈÇääÈÔÑíä  
 .ÑæÓíÇ : ãÌäÚ ãÓßæäí Ýí ãæÓßæ ÔÑÝä ÓÊÇäíä  
 : ãÄÊãÑÇÊää  
 .ãÄÊãÑ ÇääÈÔÑíä Ýí ÇáÞÇãÑÉ ÓäÉ 1906 -1  
 .ãÄÊãÑ ÇİäÈÑä ÓäÉ 1910-2  
 .ãÄÊãÑ áßääæ (Çäääİ) ÓäÉ 1911-3  
 .ÇáÞİÓ ÓäÉ 1928-4

ÇáÊÚáíä(1) [ÇáÇÊÌÇãÇÊ ÇáÝßÑíÉ Ýí ÇáÄİÈ -4  
 .ÇääÚÇÕÑ 2/218]  
 íÞæá ÌÈ: ( äÐÇ äæ ÇáÓÈíä ÇáæÍİ áÝÑäİÉ ÇáÈáÇİ  
 .ÇáÅÓáÇäíÉ æÊÛÑİÈãÇ)  
 áÞİ ßÇä ÇáÊÑßíÒ ÞæíÇ áÇäÔÇÁ ÇáØÈÞÉ ÇáÊí ÊÄİÐ  
 (ääÇÆíÇ ÈæÌäÉ äÛÑ áÇ ÓáØÇä ááİä ÚáíãÇ) ßÇ  
 íÞæá ÌÈ (æÍíäÆÐ íãßä ÇáÍáÇÁ Úä ÆÑÖãÇ æÊÓáíããÇ  
 .ÒãÇã ÇáÓáØÉ ÝíãÇ áÄääÇ ÄãÊİÇİ áÝßÑ ÇääİÊá)  
 íÞæá ãæÑæÈíÑİíÑ(1) [ÇáÚÇää ÇáÚÑÈí Çáíæã -ãÌáÉ  
 ÇääİÊãÚ 423].: (Ää ÇääÑÑÉ ÇääÓääÉ ÇääÊÚääÉ äí  
 ÄÈÚİ ÆÝÑÇİ ÇääİÊãÚ Úä ÊÚÇáíä Çáİä æÃÞİÑ  
 ÆÝÑÇİ ÇääİÊãÚ Úái ÌÑ ÇääİÊãÚ ßää ÈÚİÇ Úä  
 .Çáİä)

ÇáÕİÇÝÉ æÇÊÌÇääÇ ÇááÇİíäí -5  
 íÞæá ÌÈ: (Ää ÇääİÇÑÓ æÇääÚÇäİ áÇ ÊßÝí ÝáiÓÊ  
 ÄáÇ ÇáÍØæÉ ÇáÆæäí æİÈ ÕÑÝ ÇáÇãÊãÇä Ääí ÍáÞ  
 ÆÑÁí ÚÇä ÈÇáÇÚÊãÇİ Úái ÇáÕİÇÝÉ; Ýái ÆÞæí

ÇáÃÏæÇÊ ÇáÃæÑæÈÍÉ æÃÚÛãÇ äÝæÐÇ ÝÍ  
ÇáÚÇáã ÇáÃÓáÇáí ; æãÍÑæ ÇáÕÍÝ ÇáíæáíÉ ãÚÛããã  
ãä ÇáÊÞÍãíã 00 æÇáÕÍÝ ÊÊãíÒ ÈàÒÚÉ ÚããÇáíÉ  
.ÛÇáÈÉ ßãÇ íÑì)

ßãÇ íáÇÍÛ ÌÈ Ãä ÇáÊÚáíã Úã ØÑÍÞ ÇáãÍÇÑÓ  
ÇáÚÕÑÍÉ æÇáÕÍÇÝÉ ÞÍ ÊÑß ÝÍ ÇáãÓáãíã ãä ÛÍÑ  
æÚÍ ãããã ÆËÑÇ ÌÚáãã íÊÏæä ÝÍ ãÛãÑãã ÇáÚÇã  
.áÇÍãíã Æãí ÏÈÚÍ

ÁáÛÇÁ ÇáãÚÇáí ÇáÍãíÉ -6

íÞæá ÌÈ (Ãä ÇáÚÇáã ÇáÃÓáÇáí ÓíÕÈÍ ÍáÇá ÝÊÑÉ  
ÞÓíÑÉ áÇ ÍãíÇ ÝÍ ßá ãÛÇãÑ ÍÇÊã. æáßãã íÕÍÞ  
.ÐÑÚÇ ÈÇáãÚÇáí ÇáÍãíÉ)

æíÞæá ÌÈ Úã ÇáÍÑßÇÊ ÇáÃÓáÇáíÉ : ÃããÇ ÊÊØæÑ  
ÚÇÍÉ ÈÓÑÚÉ ãÐãáÉ ãããÓÉ Ýáí ÊãÝÌÑ ÃãÝÍÇÑÇ  
ãÝÇÌÆÇ ÞÈá Ãä íÊÈíã ÇáãÑÇÞÈæä ãä ÇãÇÑÇÊãÇ  
ãÇÍÛæãã Æãí ÇáÇÓÊÑÇÈÉ ÝÍ ÆãÑãÇ ÝÇáÍÑßÇÊ  
ÇáÃÓáÇáíÉ áÇ íãÞÕãÇ ÁáÇ ÇáÒÚÇãÉ æÛãæÑ ÕáÇÍ  
(.ÇáÍã)

ÇáÈÑÈÑÍÉ ÚãÕÑ ããã ÆÍÍÊã ÝÑãÓÇ(1) [ãä ßÊÇÈ  
ÇáÍÑßÉ ÇáÝßÑÍÉ ÕÍ ÇáÃÓáÇã ááÍßÊæÑ ÈÑßÇÊ  
:.ÏæÍÇÑ Õ180 ÝãÇ ÈÚÍãÇ]

íÞæá ãÇÓíãíæä (ÃãÇ ÇáÍá ÇáÊÇáí Ýãæ ÈÚË ÆãÉ  
ãÛÑÈÍÉ ÊÞæã Úáí ÝßÑÉ ÌãÓ ÆÕáí ãæ ÇáÌãÓ  
ÇáÈÑÈÑÍ; æáÇ íÃÍ ãÐÇ ÇáÍá ÇáÃä ÁáÇ ÕÑÐãÉ  
Þáíãæä ãä ÇáãÓáãíã ãÊÝÑÞæä Èíã ÇáÈÑÈÑ. Æã  
ÇáÈÑÈÑ ìßæãæä 29% ãä áíÈÍÇ 5% ãä ÇáÍÒÇÆÑ 1.5%  
ÊæãÓ ÆãÇ ÝÍ ãÑÇßÔ ÝÍßæãæä 06% æããÇ ßÇã  
ÇáÈÑÈÑ ÈÚæÒãã áÚÉ ÈÑÈÑÍÉ ÈÇÈÊã ÝÃããã ãã  
íÕÚÑæÇ ÈãÈá ÆÚáí ìãÚãã(1) [ÇáÚáãÇáíÉ (áÇ ÍãíÉ)  
(Unreligious) Secularism]

Ãä ÇáÃÍÇÑÉ ÇáÝÑãÓíÉ ÍÇæáÊ Æã ÊÕÍ ÆÒÑ ÇáÑæÍ  
ÇáÌãÓíÉ Èíã ÈÑÈÑ ãÑÇßÔ ÈÇÓÊÕÍÇÑ ÇáÚáíÑ  
ÇáÈÑÈÑÍ ÇáÓáØÇáí 16 ãÇíæ ÓãÉ 1930ÇáÐÍ ÞÕì

ÈÊäÝíÐ ÇáÃÍßÇã ÇáÚÑÝíÉ ÇáÈÑÈÑíÉ; æƆÇäæä  
. (ÇáÃÍæÇá ÇáÔÎÔíÉ ÈÏá ÇáÔÑíÚÉ ÇáÁÓáÇãíÉ  
. ÆËÇÑ ÓáÇãÉ ãæÒì ÔÈÍ ÇáƆÈØíÉ Ýí ãÕÑ -  
æÃËÇÑ ÓÚíÏ ÙƆá æíæÓÝ ÇáÓæÏÇ æÝíßÊæÑ ÍáÇØ -  
ÔÈÍ ÇáÝäíƆíÉ æÃä áÈäÇä áÇ íäÊäì Áäì ÇáÚÑÈ Èá äæ  
. ÌÒÁ ää ÍÖÇÑÉ ÇãäÊæÓØ  
ÇáÝÑÚæäíÉ Ýí ãÕÑ ÎÇÔÉ ÈÚÏ ÇßÊÔÇÝ ÊæÊ ÚäÏ -  
Ãäæä æÈÚÏ Ää Íá ÔÇãÈáíæä ÈÚÏ ÍäáÉ äÇÈáíæä ÌÏÑ  
. ÑæÒíÊÇÑ ÇËÈÇÊÇ ááÚäÏ ÇáƆÏíä  
Ýí ÇäÏæäíÓíÇ : ÇßÊÔÇÝ ÇáÏÖÇÑÉ ÇáÏÇæíÉ - -  
. ÇáääÏæßíÉ

ÍƆæá ßÇäÊæá ÓäË ( æÊÇÑíÏ ÇáÔÑƆ ÇáÃíäì ÇáÏíÉ ïá  
Ãä ÇáƆæäíÉ ÇáäÏÑíÉ áíÓÊ ÇáƆÇÚíÉ ÇáãáÇÆäÉ  
áäääæÖ ÈÇáæÇíÈ ÇáÔÇƆ ; æãÇáã íßä ÇãäÈá ÇáÃÚäì  
ÁÓáÇãíÇ Úäì æÏä ää ÇáæÏæä ää ÊËäÑ ÇáÏäæÏ  
ÇáÈÈÉ(1)[ßÊÇÈ ÇáäÏÈäÚ ÇáÚÑÈí (äÏæÚÉ  
. ÆÓÇÊÐÉ: ßáíÉ ÇáÃÏÇÈ/ ÈíÑæÊ]  
Ãæá ÍÑßÉ ÐÇÊ ÕÈÚÉ ƆæäíÉ ÚÑÈíÉ ƆÇäÊ Ýí)  
ÇáÚÇáã ÇáÚÑÈí ÕÏ ÇáÏßä ÇáÊÑßí ÇÊÏÐÈ ää  
ÇáÚÑæÈÉ ÆÓÇÓÇ æäÏÝÇ ; æßÇäÊ ïäÚíÉ ÓÑíÉ  
íÊÒÚäãÇ äÏæÚÉ ää ÇáÔÈÇÈ ÇãäÓíí Ýí ÈíÑæÊ  
æÊäÏÝ Áäì ÇáÊÝÑƆÉ Èíä ÇáÚÑÈ æÇáÃÊÑÇß(2)  
.[ÇáÔÚæÈíÉ ÕÛ 195]

ÇáíäæÏíÉ ÇáÚÇáäíÉ  
ÓäÉ 7291ä Ýí ÚäÏ ãæÓæáíäì ÇßÊÔÝÊ ÇíØÇáíÇ 63  
ÃáÝ ïäÚíÉ äÇÓæäíÉ íäÊÓÈ ÁáíäÇ 4.5 äáíæä ÔÏÕ ääää  
. 3 äáÇíä Ýí ÆãÑíßÇ  
ÇáÏßæäÉ ÇáíäæÏíÉ ÇãäÓÊæÑÉ  
ííÑäÇ (003) ÔíØÇä ää ÇáíäæÏ ÇÓäãä ÇáÏßäÇÁ  
áíÝí ÆÈæ ÚÓá ßÊÇÈä (ÍƆÚÉ ÇáÚÇáã ÇáíäæÏí) ÊÇÑíÏ  
: ÇáÔäíæäíÉ íÊäÇæá ÆÑÈÚÉ ÚäæÏ  
. ÚäÏ ÇáÊæÑÇÉ -1  
. ÇáÚäÏ ÇáÓÇÈƆ ääÑÈÒá-2  
. ÚäÏ äÑÈÒá-3

.ÇáÚãĭ ÇáÍÇáí ÈÚĭ ÈáÝæÑ ÓäÉ 1917-4  
ÇáƆæãíÉ æÇáÓíæÚíÉ  
íƆæá ÍáÇá ÇáÓíĭ Ýí ßÊÇÈã (ÍƆÍƆÉ ÇáƆæãíÉ ÇáÚÑÈíÉ)  
Õ 973

æßÇä ááÍÑßÉ ÇääÇÒíÉ ÇáÊí ÑÈÑÒÊ ƆæÊãÇ)  
æÕáÇÈÊãÇ ÑÈÑ Ýí äÝæÓ ƆÇĭÉ ÇáÈÚË ÕìÚÊãã Úáì  
ÇáãÕì Ýí ÇÚÊãÇƆ æÈÇĭÆ ÇáÈÚË Èã íÈíä ÈÃä äãÇß  
: ÊíÇÑíä Ýí ĨÓÊæÑ ÇáÈÚË  
ÊíÇÑ ÇáÚƆá æãä äÊÇÆÌä ÕíÇÚÉ ÇáãæÇĭ -1  
ÇáãÊÚáƆÉ ÈÇáƆæãíÉ ÇáÚÑÈíÉ æÇáÍÑíÉ æÚáÇƆÇÊ  
.ÇáÚÑÈ ÈÇáÃãã ÇáÃĭÑì

ÊíÇÑ ÚÝæí ƆÇã ÈÕíÇÚÉ ÇáãæÇÖíÚ ÇáÅƆÊÕÇĭíÉ -2  
áÃä ÇáÑæÇÓÈ Ɔĭ ÑØáÊ ÊÍÊ ÓÊÇÑ ÇáÊƆĭáíÉ  
.æÇáÅÔÊÑÇßíÉ æ ÇáãƆãÈ ÇáÓíæÚí æ ÇáÑÑÓãÇáí  
Ýí ÇáãìÊãÚ ÇáÚÑÈí / ÈíÑæÊ / ÑĭÇÈ (Ãä ÇáƆí ÑæÌì  
ÝßÑÈ ÊÃÓíÓ ÇáÌãÚíÉ Ñìá íÓãì ÁáíÇÓ ÍÈÇáíä ää ÈáíÉ  
ƆæƆ æßÇíá æßÇä ÑÓÊÇƆÇ ááÚÉ ÇáÝÑäÓíÉ ĩÑÓãÇ  
Ýí ÇáìÇãÚÉ ÇáÃãÑíßíÉ áØáÇÈ ÕÝ Ýíãã ÑáíÇÒĭ  
æíÚƆæÈ ÕÑæÝ æÔÇáíä æßÇÑíæÓ æßÇä ÇáÃÓÊÇƆ  
ãÚìÈÇ ÈÇáËæÑÈ ÇáÝÑäÓíÉ)(1)[ÇáÔÚæÈíÉ ÇáĭĭíÉ  
.156]

ÑÓÓ ÚÒíÒ ÇáãÕÑí (ÇáÌãÚíÉ ÇáƆÍØÇäíÉ) ÓäÉ 9091 )  
Ýí ÇáÃÓÊÇãã æäÔØ Ýí ÇáíÚæÉ ää ÍáÇáãÇ Ñáì  
.[ÇáÔÚæÈíÉ 199](2)(ÇáƆæãíÉ ÇáÚÑÈíÉ

íƆæá áæÑäÓ : (æÃĭƆÊ ÑÝßÑ ØíáÉ ÇáØÑíƆ Ýí ÓæÑíÇ  
æÃÊÓÇÁá áá ÊÊÚáÈ ÇáƆæãíÉ ƆÇÊ íæã Úáì ÇáãÒÚÉ  
ÇáĭíáíÉ æãá íÚáÈ ÇáÇÚÊƆÇĭ ÇáæØáí ÇáãÚÊƆĭÇÊ  
ÇáĭíáíÉ æÈãÚáì ÑæÓĭ áá ÊÍá ÇáãËá ÇáÚáíÇ  
ÇáÓíÇÓíÉ æßÇä ÇáæÍí æÇáÇáãÇã æÊÓÊÈÍá ÓæÑíÇ  
ãËáãÇ ÇáÃÚáì Çáĭíáí ÈãËáãÇ ÇáÃÚáì ÇáæØáí)(3)  
.[ãĭáÉ ÇáãìÊãÚ ÇáÚĭĭ 433 ÓäÉ 1979 20 ÝÈÑÇĭÑ]

æíƆæá ÑÈÇ ÇíÈÇä Ýí ñíÇÕÑÈ Ýí ÌÇãÚÉ ÈÑäÓÊæä/  
ÇãÑíßÇ : (ííÇæá ÈÚÏ ÇáÒÚãÇÁ ÇáÚÑÈ Ñä íÊÚÑÝ  
Úáì äÓÊÈ Çáãĭ ÇáÅÓáÇáí ÈÚĭ ÇáãÓíáÉ ÇáÃĭíÑÈ æÝí  
Ɔáß ÇáĭØÑ ÇáÍƆÍƆ Úáì ÇÓÑÇÆíá æáƆÇ ßÇä ää Ñæáì

æÇÌÈÇÊäÇ Ää äÈÞí ÇáÚÑÈ Úái íÞíä ÑÇÓÎ ÈäÓÈää  
.ÇáÞæäí áÇ ÇáÁÓáÇäí(4)[ÇáäÏÈäÚ ÚÏÏ 423]  
äíÐÑ ää ÇáÍÑßÉ ÇáÁÓáÇäíÉ æÇáÚÑÈ ÄäÇä ÎØÑ)  
ÇáÊÇíäÒ: Úä] (1)(ÓíÏÚää íÝÚ ÇáÛÇáí æÇáäÝíÓ  
. [ÇáäÏÈäÚ 423  
ÞÇá ÇáßÇÑÏíäÇá ÈÑíÊæái ááÈÇÈÇ (Ää ÇáäÓííÉ Ýí  
ÇáÔÑÞ áí ÇáÊí ÒÑÚÊ ÇáÍÑßÇÊ ÇáËæÑíÉ æÍÑßÇÊ  
ÇáÊÛííÑ; æÄä ÄÓäÇÁ äíÓíá ÚÝáÞ æÄäØæä ÓÚÇíä  
æìæÑì ÍÈÔ ÞÏ ÊÝÓN áß äÇ ÄÚäíä. æÞÇáÊ ÇáÄäÇä  
ÇááÈäÇáíÉ : æíÐßÑ Ýí äÐä ÇáääÇÓÈÈ ÝÑì Çáää  
Çáíáæ æÞÓØäØíä ÒÑíÞ æìæÑì ÍÇæí ; æäÇíÝ ÍæÇÊää ;  
æääíÝ ÌæÑì ÇáÑÒÇÒ(2) [ÇáÄÏÈÇÑ ÇáßæíÊíÉ ÚÏÏ 14  
.ÓäÉ 1979ä - 1399äÛ]

ÇáÑÄÓäÇáíÉ  
ÇáÑÄÓäÇáíÉ : ÍÖÇí ÊØæÑ ÊÇÑíí ÇÊÓä ÈßËíÑ ää  
.ÖæÑ ÇáÛÈæÏíÉ  
ÇáßáiÓÉ ÄäÞÐÊ äÇ ÊÈÞì ää ÇáíÖÇÑÈ ÇáÑæäÇáíÉ -1  
.ÈÚÏ Ää ÚÈÈ ÈäÇ ÇáÈÑÇÈÑÈ  
Ëä ÝÑÖÊ ÒÚÇäÊäÇ ÇáÑæííÉ Úái ÇáÚÇáä ÇáäÓíí -  
ÍßÇäÇ æÔÚæÈÇ æÊíæáÊ ÇáßáiÓÉ äÊííÉ ÓØæÊäÇ  
ÇáÝßÑíÉ æÇáäÇííÉ ää äÄÓÓÉ ÑæííÉ Äái äÄÓÓÉ  
.äÇííÉ ÊÓÊÛá Çáííä áÇÓÊÛÈÇÏ ÇáíäÇáíÑ  
Ää ÍíÇÉ ÇáÈÑÝ æÇááÐÉ ÇáÊí ÚÇÔäÇ ÑíÇá Çáííä -2  
.ÄÓÞØÊ áíÈÈää ää äÝæÓ ÇáíäÇáíÑ  
ÇáÞÑä ÇáíÇäÓ ÚÔÑ : (ÈíÇíÉ ÇáÚÔÑ ÇáííÈ -3  
áÄæÑÈÇ) ÞÇä ÈíÇíÉ ÇáäæÇÉ ÇáíÞíÞíÉ ááíÑÈ  
ÇáÔÑííÉ ÇáÊí ÞÇäÊ Ýí ÄæÑÈÇ ÕÏ ÇáßáiÓÉ æää  
.ÑíÇáäÇ (ÍÇäÊí äíßÇÝíái ; ÍÇÝäÓí ; Ääíáæ)  
äÄÊäÑ ÝÑÇÑä (ÝáæÑäÓÇ) ÓäÉ 1438 äÄÊäÑ ÞäÓí -4  
.ääíÇæáÉ ÓíÞ ÁíÉ äíÇæáÉ ááíí ää ÓáØÇäâÇ  
ÓíÑíÉ (ÄÑÇÒä ; ØæäÇÓ äæÑ ; ÑÇÈáíä) ÕÏ -5  
.ÇáßáiÓÉ Ýí äÐÇ ÇáÞÑä  
äÇÑÈä áæËÑ ÇÓÊÇÐ ÇááÇäæÊ Ýí (ÝíÈÈÑÛ) 59 -6  
.äÇíÉ ÕÏ ÇáßáiÓÉ

Ýí ÇáPÑæä 61; 71; 81; ÙãÑÊ ÊíÇÑÇÊ ÇáÝßÑ -7  
ÇáãäØáP ÇáÍÑ ÇáÐí íPÇæã ÃíÉ æÕÇíÉ Úái ÍÑßÉ  
ÇáÄäÓÇä ÓæÇÁ ÈÇÓã ÇáÍä Ãæ ÊíÊ Áí ÔÚÇÑ ÂÍÑ  
.æÃËÑÒ ÇáPÇíÉ Ìæä áæß ; ãæäÊÓßíæ ; ÓáiË  
PÇãÊ ÇáËæÑÉ ÇáÝÑäÓíÉ æÇáËæÑÉ ÇáÃãÑíßíÉ -8  
.ÇäØáÇPÇ ää ÇáËæÑÉ ÇáÝßÑíÉ ÇáÓÇÈPÉ  
ãÄÊãÑ ÝíäÇ ááÊÚÇæä Èíä Çáãáæß Öí ÍÑßÇÊ -9  
.ÇáÃÝßÇÑ ÇáÊÍÑÑíÉ  
ÇáØÇÈÚ ÇááÇííái Ãæ ÇáËÇÆÑ Úái ßá ãÇ åæ Ííái  
æíííái åæ ÁÍ ãßæäÇÊ æÎÕÇÆÕ ÇáÍÖÇÑÉ  
.ÇáÃÑæÊíÉ

:ÇáÕÑÇÚ Èíä ÇáÈÇÈæíä æÇáÃãËÑÇØæÑíÉ  
ääÑí ÇáÑÇÈÚ ÓäÉ 1077 : ÖíÑ ÈíPå PÑÇÑ ÍÑãÇä  
ÝÊPíã Áái PáÚÉ ßÇäæÓÇ ; æÃãÇ ÓäÉ 1245 ßãÇ ÌÇÁ  
Ýí ßÊÇÈ (ÓæÓäÉ ÓáíãÇä) ÇÌÊãÚ ÇáãÌãÚ ÇáËÇáË  
ÚÒÑ Ýí áíæä/ÝÑäÓÇ ÈÃãÑ ÇáÈÇÈÇ ÃææÓíäÊ  
ÇáÑÇÈÚ áÁíá ÚÒá ÝÑíÑíß äáß ÝÑäÓÇ æÍÑãå æáßä  
.ßáiÓÉ ÝÑäÓÇ äã ÊÓáã ÈÖíÊå

: ÇáÕÑÇÚ Èíä ÇáßáiÓÉ æÇáÚáã  
PÊá ÈáÇÈãÇÆÉ Ááy ääää 23 ÁáyÇ ÍÑPÇ æää  
.ÁíÇÁ

Çáííá ÇáÃæÑÈí : (Ùä Ãä ÇáÚPá æÇáííä ÖíÇä áÇ  
íÊÊãÚÇä ; ää ÇÓÊPÈá ÁííããÇ ÇÓÊËËÑ ÇáÂÍÑ æää  
Ããä ÈÇáÃæá ßÝÑ ÈÇáËÇái. æÅÐÇ ÐßÑ Çáííä  
ÐßÑæÇ æÌæåÇ ßÇáíÉ ÚÇÈÓÉ ; æÌÈÇãÇ ãPØÈÉ  
; æÚíæäÇ ÊÑái ÈÇáÒÑÑ æÕíæÑÇ ÖíPÉ ÍÑíÉ  
. ; æÚPæáÇ ÓÍíÝÉ ÈáííÉ

ÇáÑÇãÈ ÇáÝÑäÓí ßÇÑæá ÓÈíÊÓ äÇíá (íÖíÑ ãíáÉ  
ÇáÇäÝÊÇí) : PÇá áÇ íãßä ááÛÑÈ Ãä íÈPí ÃÖã ÃãÇã  
ÇáæÍí ÇáÐí äÒá Úái ÇáäÈí áíÁí æáÇ ÅÚái ÃãÇã ÍPíPÉ  
ÇáÁÓáÇã æáÇ ãÛáPÇ ÃãÇã ÇáÚÇáã ÇáÁÓáÇái. æÇä  
ÇáæÍí ÇãÊí ää ÅËÑÇáíã Áái áíÁí ÁÑíí Ãä íßÊÔÝ  
.ÇáíããæÑ ÇáÃæÑÈí ÇáÁÓáÇã

È- ÇáÙÇãÑÉ ÇáËÇäíÉ (ÙÇãÑÉ ÇáÇÐØÇÚ) : ÑĪ ÝÚá  
ÍÇĒÍ ĀĒÑ àĭãÇÊ ÇáĒÑÇÈÑÉ ää ÇáäæÑãÇä  
æÇáĭÑãÇä Úáĭ ßá ĀæÑÈÇ ÝÈÍË ÇáĀãÑÇÁ æÇáãáæß  
æßÈÇÑ ÇáãáÇß Úä ĀĒÈÇÚ äãÓÇÚĪĒäã Ýĭ ÇáĪÝÇÚ  
Úä ĀäÝÓäã æãĒĒáßÇĒäã æÇäÖæĭ ÕŪÇÑ ÇáãáÇß ĒÍĒ  
.ÑÇÍÉ ÇáßÈÇÑ

Ì- ĀãÑĭßÇ ÍÇĒÉ ĀæÑÈÍÉ ÈßÇãäãÇ ÇäĒĒáĒ Āáĭ ĀÑÖ  
.ĪĭĪĒ

æãĒ Ēßä Ýĭ ĀãÑĭßÇ ÍÖÇÑÉ ĒĒÝ ĀãÇã ÇáĀÑæĒÍä  
Óæĭ ĪæáĒÍ ÇáĀĎĒÍß Ýĭ ÇáãßÓÍß æÇáĀäßÇ Ýĭ ĀãÑĭßÇ  
ÇáæÓØĭ ÇááĒÍä ÐŌĒ ÚáĭããÇ ĀÓÈÇäĭÇ Ýĭ ĀæÇĪÑ  
.ÇáĒÑä ÇáĪÇãÓ ÚŌÑ äÝŌä

:Ī- ÇáÑĀŌãÇáíÉ : ĒĒæã Úáĭ ĪŪÇãĒÍä äÇĪÍĒä  
.ÇáŪĪÇÁ áßá ãÇ äæ Īĭáĭ Āæ ßäÓĭ-1

ÇáÈÍË Úä ÇáĒÑæĒ ÇáŌĪŌÍÉ áĒĪŪĭã ÇáãáßÍÉ-2  
.ÇáĎÇĒÍÉ æáæ Úáĭ ÍŌÇÈ ÇáãÈÇĪÆ æÇáĀöŌÇä

:ÇáĀĪáÇÐ Ýĭ ÇáßáíŌÉ

ĭĒæá ĪÑÇÈÑ Ýĭ ßÈÇÈä ÇáŌÑÇÚ Èĭä ÇáÚáã æÇáĭĭä  
(æãĒ Ēßä ÇáÑãÈÇäíÉ æÇáäŪÇã Çáĭĭáĭ ÇáŌáĒÍ ĀáÇ  
ãŌÇÑŪÉ ááÝØÑÉ ÝĒĪĒĒ äĒĒæÑÉ ÈŪæÇáá Çáĭĭä  
ÇáĭĭÍÉ æŌáŌÇäãÇ ÇáÑæĪÍ ŌÇŪĪĒäãÇ ÚæÇãá ĀĪÑĭ Ēã  
ĒãĒĒ ÇáŌÈÍŪÉ æĒŌÑÈ ÇáŌŪÝ æÇáÇáĪÑÇÝ Āáĭ  
ÇáãÑÇßŌ ÇáĭĭáĭÉ ÍĒĭ ŌÇÑĒ ĒŌÇĪã ÇáãÑÇßŌ  
ÇáĭĭáĭÉ - æÑÈãÇ ĒŌÈĒãÇ Ýĭ ÝŌÇĪ ÇáĀĪáÇÐ  
æÇáĪŪÇÑÉ æÇáÝĪæÑ ; áĎáß ĀæĒÝĒ ÇáĭßæĒÉ  
ÇáãĀĪÈ ÇáĭĭáĭÉ æĀŪÍÇĪ ÇáŌăĪÇÁ æÇáĀæáĭÇÁ  
æĎßÑĭÇĒäã ÇáĒÍ æĪĒĒ ÝĭãÇ ÇáĪáÇÚÉ æÇáÝĪæÑ  
.ãĒĒŪÇ æÇĒäã ÇáĒŌæŌ ÈßÈÇÆÑ æãäßÑÇĒ

æĭĒæá ÇáÑÇãÈ ĪĪÑæã : Āä ÚĪŌ ÇáĒŌæŌ æäŪĭããã ßÇä  
ĭŌÑĭ ÈĒÑÇĒ ÇáĀãÑÇÁ æÇáĀŪáĭÇÁ ÇáãĒÑÝĭä ; æĒĪ  
ÇáĪŌĒ ÇĪáÇÐ ÇáÈÇÈæÇĒ ĀăĪŌÇŌÇ ŪŪĭãÇ  
æÇŌĒÍæĎ Úáĭãã ÇáĪŌŪ æĪÈ ÇáãÇá ŌŌ ÍĒĭ ßÇäæÇ  
ĪĒÍŪæä ÇáããÇŌÈ æÇáæŪÇÆÝ ßÇáŌáŪ æĒĪ ĒÈÇÚ  
ÈÇáãŌÇĪ ÇáÚááĭ æĪĀĪÑæä ĀÑŌ ÇáĭăÉ ÈÇáæĒÇÆĒ

æÇáÕßæß æÊÐÇßÑ ÇáÛÝÑÇä æíäáíæä ÀÌÇÒÇÊ Íá  
ÇáãÍÑãÇÊ ßÇæÑÇÐ ÇáãÐÏ æØæÇÈÚ ÇáÈÑÍÏ  
æíÑÈÔæä æíÑÇÈæä ÍÊì ÇÖØÑ ÇäæÓäÊ ÇáÈÇäã Ää  
íÑäã ÊÇÌ ÇáÈÇÈæíå. æíÐßÑ Úä áíæÇáÚÇÒÑ Ääã  
ÄäÝÐ ãÇ ÊÑß ÇáÈÇÈÇ ÇáÓÇÈÐ æäÕíÈå æäÕíÈ  
ÇááÇÍÐ . æíÑæì (Ää äãæÚ Ïá ÝÑäÓÇ áã íßä íßÝ 000  
.ÓäæíÇ )(1)[Úä ÇáãÓÊÐÈá áãÐÇ Çáíä/52]

ÄÓÈÇÈ ÎØæÑÉ ÇáÛÒæ ÇáÝßÑí  
ØÈíÚÉ ÇáíæÑ ÇáÑíÇÏí ÇáãæØ ÈÄãÊäÇ áãßæä -1  
.ÓäÏÇÁ Úái ÇáãÇÓ. æãÐÇ íÊÇÌ Áái ÇáãÓäã ÇáãáÈÒä  
.ÇáíæÑ ÇáÑíÇÏí íÊÇÌ Áái ÇÓÊÚáÇÁ ÇáÄíãÇä -2  
ÇáíæÑ ÇáÑíÇÏí íÊÇÌ Áái ØÈíÚÉ ÁíÇÈíÉ Ýí ÑÝÖ -3  
.ÇáÓáæß ÇáãáíÑÝ  
íÐæá Óíí ÞØÈ (ÎÑì ÇáÇäíáíÒ ÇáíãÑ ÝäÊì íÑì  
.ÇáÇäßáíÒ ÇáÓãÑ)

ÄäÏÇÝ ÇáÛÒæ ÇáÝßÑí  
ãäÚ Ñæí ÇáÄÓáÇã ää ÇáÇäÊÔÇÑ -1  
Ä- áÄä ÇáÄÓáÇã Íä ÇáÈÓÇØÉ æÇáãÈÇáíÉ  
.æÇáæÇÐÚíÉ  
È- ÇÌÈÇÒ ÇáÄÓáÇã ÈÇáÄäÓÇä äÑíáÉ ÇáÈäÇÐÖ Èíä  
.ÍáíÇã æÄÎÑÈå  
Ì-ÇáÄÓáÇã íäÐá ÇáÐØÚÇä ÇáãÓÊÚííÉ ÇáÊí ÊÓÇÐ  
áãÕÑÚåÇ ÈÍÒãÉ ÈÑÓíã æíæáãÇ Áái äãÇÐÌ ÑÝíÚÉ  
ãä ÇáÈÒÑ íÔÇãÇ ÄÚÏÇÁ ÇáÄÓáÇã ÇáÐíä íÑíæä Ää  
íÔìæÇ áßÈÑÉ æáæÛã Ýí ÇáíãÇÁ æÇäÊÝÎÈ ÍæÈåã ää  
.ÚÑÞ ÇáÚÈíí æÇáÈÈÛÇæÇÊ  
:æã äãÇ íÔæãæä ÇáÄÓáÇã Úä ØÑÞ  
Ä- äÒÑ ÇáÄÈÇØíá Íæá ÇáÄÓáÇã: æÐÏ äÓØ Ýí äÓÌ  
ÇáÔÈåÇÊ Íæá ÇáÄÓáÇã áÝíÝ ää ÇáãÓÊÒÑÞíä äÈá ÌÈ  
.æíæáí ÒíãÑ æÓÇÎÊ æÍæÓí æÚíÑäã  
È- ÈìÓíã äÛÇãÑ ÇáÖÚÝ Úäí ÇáãÓáãíä æÍäããÇ Úái  
.ÇáÄÓáÇã



æáßä ÅÚÏÇÁ ÇáÅÓáÇã íÚÊÑÝæä ÈÐÏÑÉ ÇáÅÓáÇã  
Úài ÕäÇÚÉ ÇáãÇÐÌ ÇáÝÑíÉ æää ääÇ íÔæää ÝßÍÝ  
.íãäää ÈÈÚÉ ÇáÊÍáÝ

Ì- ÊÕæíÑ ÇáÅÓáÇã Æää Ííä ÇáÚäÝ æÇáíãÇÁ :  
.ßÇáíãÇÌ - ÇáÍæÏ æÐáß áÛÑÖíä

.ÃæääÇ : ÇÓÊääÇÕ äää ÇáÛÑÈ ÕÏ ÇáãÓáíä  
ÈÇäíãÇ : ÈáÈáÉ ÇáãÓáíä ÈÝÑíÉ (ÇáÅÓáÇã

æÇáÓíÝ) ÝÐÇã ÇáíÇÝÚæä íÐæáæä ÇáÅÓáÇã ÌÝÇÚí;  
.Èá ÇáÛÇÁ ÇáíãÇÌ Úài íÏ ÕäÇÆÚää Ýí ÈáÇíãÇ

.ãÈá äíÑÒÇ ÛáÇã ÆÍáÏ (ÇáÐÇíÇäíÉ)  
áÐÏ ÐÕíÉ äÚÛä ÚãÑí Ýí ÊÃíÏ ÇáÍææÉ ÇáÇäíáíÒíÉ)

æáÐÏ ÆáÝÊ Ýí ääÚ ÇáíãÇÌ ææìæÈ (æãÇÒÑÈãÇ  
ØÇÚÉ Ææáí ÇáÃãÑ ÇáÃäíáíÒ ää ÇáßÊÈ æÇáãÕÑÇÉ

ãÇ áæìãÚ ÈÚÕä Åài ÈÚÕ äääÃ ÍãÓíä ÌÒÇäÉ æÐÏ  
ãÕÑÈãÇ Ýí ÇáÈáÇÌ ÇáÛÑÈíÉ ; æáÐÏ ÛááÊ ääÐ ÌÇÇÉ

Óái æÐÏ äÇãÒÊ ÇáÓÊíä Çáíæã ÆìÇãÏ ÈÐááí æáÓÇäí  
áÇÕÑÝ ÐæÈ ÇáãÓáíä Åài ÇáÃíãÇÕ ááíßæãÉ

ÇáÇäíáíÒíÉ æÃãÇÌ ÈÇáÛÇÁ ÝßÑÉ ÇáíãÇÌ ÇáÊí ííä  
ÈãÇ ÈÚÕ ÌãÇää æÇáÊí ÈääÚää ää ÇáÃíãÇÕ áãÐä

.ÇáÍææÉ  
ÇáÍæÏ : íßÝí ÐÕÉ ÍæÝ ÇáãÑãÉ ÇáÃãÑíßíÉ ÇáÓæÏÇÁ

.ÚäíãÇ ÛÇÌÑãÇ ÕæìãÇ Ýí ÇáÍ  
: Ì- ÊÕæíÑ ãÒÇíÇ ÇáÅÓáÇã Úài ÆääÇ ÚíæÈ

ÈÚÏ ÇáÒæÌÇÊ ; ÇáØáÇÐ  
ÇáãÑãÉ ÚäÏ ÇáÓíæÚíä æÓíáÉ ÇäìÇÈ æÃíÇÉ -

.áÒíÇíÉ Çáííä  
ÇáãÑãÉ ÚäÏ ÇáÑãÓãÇáíä æÓíáÉ ááÑÈÍ ÛÇÑÖÉ -

.ÃÒíÇÁ ; ÓßÑÈíÑä  
Ýí ÇáÓæíÏ ÐÈá ÓääÇÊ ; ÆßÈÑ ää 03% ää ÇáÓßÇä

íÚÇäæä ää ÇáÇÕÑÇÈ æÇáÊãÒÐ ÇáãÝÓí æíãÇÑÓæä  
.ÇáíãÇÕ ää ÇáíÇÉ Úä ØÑíÐ ÇáÇäÊíÇÑ

ãÛ- ÇÊãÇã ÇáÅÓáÇã ÈÓá Ðæì ÇáÆÈÇÚ  
:æÇáÚÈÐÑíÉ

ßíæä (ÇáãÓÊÕÑÐ ÇáÝÑäÓí) íÐæá (ÇáíÇäÈ ÇáãíãíÉ  
ÌÐÇã ÈÝÒì Èíä ÇáãÇÓ æÃíÐ íÝÊß Èää ÝÊßÇ ÐÑíÚÇ

00 íÈÚË ÇáÄäÓÇä Úái ÇáÎãæá æÇáßÓá æáÇ íæÐÙá  
ÁáÇ áíÓÝß ÇáÎãÇÁ æíÎäã ãÚÇÐÑÉ ÇáÎãÑÉ æíÎái Ýí  
ÇáÑÐÇÆá æãÇ ÐÈÑ ãíÎái ÁáÇ ÚãæÏ ßãÑÈÇÆí íÈÚË  
Çáläæä Ýí ÑÄæÓ ÇáãÓáãíä æíáÌÆäã Áái ÇáÇÊíÇä  
.ÈãÙÇãÑ ÇáÕÑÚ ÇáÚÇãÉ æÇáÐåæá ÇáÚÞái)

ÇáãÏÝ ÇáËÇäí ááÛÒæ ÇáÝßÑí -2  
ÖÑÈ ÇáÄÓáÇã ää ÇáíÇÍá  
ÇáãÏÝ ÇáÃæá (äÖÑ ÇáÃÈÇØía) ÌÇäÈ ÓáÉí áãÐÇæãÉ  
ÇáÄÓáÇã ÄãÇ ÇáÛÑÈ ää ÇáíÇÍá Ýæ ÌÇäÈ ÇíÌÇÉí  
: æãÐÇ ÄÎØÑ ää ÇáÛÒæ ÇáÚÓßÑí áÃÓÈÇÈ  
.íÝÞí ÇáÃãÉ ÇáÇäÊÈÇã áÚíæãÇ -1  
íÊÝÇì ÄÓÈÇÈ ÇáãÐÇæãÉ ää ÐÈá ÇáÃãÉ ÅÐÇ -2  
.æÇìããÇ ÇáÛÇÒí ÓÇÝÑÇ  
.íÏ ÇáÚíæ ÄäÕÇÑÇ æÚãáÇÁ ää ÇáíÇÍá -3  
.Þáíá ÇáÊßÇáíÝ -4  
ÄØæá ää ÇáÛÒæ ÇáÚÓßÑí áÄäã íÓÊÚãÑ ÇáÞáæÈ -5  
.æÇáäÝæÓ  
ÇáæÓÇÆá ÇáÚÓßÑíÉ ÈÔÚÉ. ÈíäãÇ ÇáÛÒæ -6  
.ÇáÝßÑí ÌÐÇÈ æÏÇÚ æãíÝæÝ ÊÇáÔãæÇÊ  
ÇáÛÒÇÉ íÊÝæä æÑÇÁ ÄÈäÇÁ ÇáÈái æíÚããæä ää -7  
.ÍáÇáãã  
ßÈÑÉ æÓÇÆá ÇáÛÒæ ÇáÝßÑí ÈÍíÈ íÚíÈ Úái -8  
.ÇáãÇÓ ßÈíÑ äããÇ  
æÓíáÉ ÍÕÇä ØÑæÇíä ÇÓÊÚãããÇ ÇáíãæÏ áÊíÎíÑ  
.ÇáãÓíÍÉ æÇáÄÓáÇã

æÓÇÆá ÇáÛÒæ ÇáÝßÑí  
ÄæáÇ - ÄËÇÑÉ ÇáíáÇÝÇÊ ÇáÚÞÇÆíÉ Èíä ÇáãÓáãíä  
ÇáÝáæá ÇáãÞæÑÉ ää ÍÑÈ ÇáÑíÉ ÐãÈÊ Áái -1  
.ÇáßæÝÉ ÊÚíÈ ÇáÝÓÇí

ÇáÓÈÆÍÉ (ÚÈÏ Çááå Èä ÓÈÃ) íæÍí ää ÕäÚÇÁ -2  
ÃÓää Òää ÚËäÇä æÊäÞá Èíä ÇáÏÇÒ æÇáÈÕÑÉ  
.æÇáÔÇä æãÕÑ

ÍÑΒÉ ÇáÒäì : (Úái Èä ãÍäí) åÇìã ÇáÈÕÑÉ ÓäÉ -3  
257åÛ äÚ ÇáÚÈíí æÃÍËÈ ÈäÇ ÇáÝÚÇÆÚ ÍÊì ÞÇá ÅÈä  
.ÇáÑæái

ÒÇÏ Úä ãÞáÊí áÐíÐ ÇáääÇä ÔÚääÇ Úää  
ÈÇáíãæÚ ÇáÓÌÇä

Ãí äæã ää ÈÚÏ äÇ ÇäÊåß ÇáÒäì ÌäÇÑÇ äÍÇÑã  
ÇáÃÓáÇä

æÇÓÈãÑ ÌØÑåÇ 41 ÓäÉ ÍÊì ÞÒì ÚáiåÇ ÇáãæÝÞ ÓäÉ  
.270åÛ

ÍÑΒÉ ÇáÞÑÇäØÉ : ÙãÑÊÈ ÈÚÏ ÍÑΒÉ ÇáÒäì È- (8) -4  
ÓäæÇÉ Ãí ÚãÑÊ Ýí ÇáßæÝÉ æÇáÈÍÑíä ÓäÉ 280åÛ.  
ÍÊì ÊãßäÊ ÝÑÞÉ ääää Ýí ÇáÈÍÑíä Ãä ÊÏÍá ãßÉ ÓäÉ  
317 æÊääÈ ÇáÏÑ ÇáÃÓæÏ æãÇ ÆÑÌÚæå ÁáÇ ÈÚÏ Ãä  
.ãÏÍää ÇáÍáiÝÉ ÇáÝÇØái (ÇáääÍí)

ÍÑΒÉ ÇáÍÔÇÓíä : ÇáÍÓä ÇáÕÈÇÍ Ýí ÞáÚÉ -5  
ÇáãæÊ/ÞÒæíä æái ÁÓãÇÚíáiÉ. ÓäÉ 520 ÇÓÈæáæÇ  
Úái ÈÇäíÇÓ. æßÇä ÌØÑää Úái ÇáãÓááiä ÆÕÏ ää ÌØÑ  
.ÇáÕáiÈííä

æää ÊäÊå åÐå ÇáÝÑÞÉ ÁáÇ ÈÓÞæØ ÈÚÏÇÏ ÓäÉ  
.656åÛ - 1258ã

ÈÇäíÇ - ÇÝÓÇÏ ÕÝÇÁ ÇáÚÞíËÈ  
.ÇáÌÚÏ Èä ÌÑää - ÕÍÇä ÍÇáí ÇáÞÓÑí -1  
.ÈíÇä Èä ÓãÚÇä - Ææá ää ÞÇá ÈÍáÞ ÇáÞÑÃä-2  
.ÍáÞ ÇáÞÑÃä -3

ÇÈä ÇáãÞÝÚ : ÞÇá ÇáãääÍí (ãÇ æÏËÈ ßÊÇÈ ÒäíÞÉ -4  
ÁáÇ æÃÕåå ÇÈä ÇáãÝÞÚ ÞÇá ÇÈä ÇáãÞÝÚ Úä ÈíÊ  
:ÇáääÇÑ

íÇ ÈíÊ ÚÇÊΒÉ ÇáÊí ÇÊÚÒá ÍÐÑ ÇáÚÍÇ æÈå  
ÇáÝÄÇÏ ãæßá

Ãái áÇãÊÍß ÇáÕÏæÏ æÃääí ÞÓãÇÁáiß äÚ ÇáÕÏæÏ  
áÃáiá

ÈÔÇÑÈä ÈÑĪ : ÇÚÊäÞ ÇáßÇãáíÉ ÝÑÞÉ ÑÇÝÖíÉ -5  
.ÊßÝÑ ÇáÕÍÇÈÈ  
ÇÈáíÓ ĪíÑ ää ÃÈíßã ÄĪã ÝÊÈíäæÇ íÇ ãÚÔÑ  
ÇáÃÔÑÇÑ  
ÅÈáíÓ ää äÇÑ æÄĪã ØíäÉ æÇáØíä áÇíÓãæ Óãæ  
ÇáäÇÑ  
æĪÚÇ Åáì ÇáÊãÊß æÇáÅÈÇÍÉ ÝÞÇá ãÇáß Èä ĪíäÇÑ  
(ãÇ ÔíÁ ÇĪÚì áÃáá äÐä ÇáãĪíäÉ - ÇáÈÕÑÉ - Åáì  
ÇáÝÓÞ ää ÇÔÚÇÑ äÐÇ ÇáÃÚãì)  
æÃÕÈÍ áÈÔÇÑ ãĪÑÓÉ ää ÃÊÈÇÚãÇ ÆÈæ äæÇÓ  
.æÇáÍÓíä ÇáÕÍÇß (ÇáĪáíÚ)  
ÇáÇÓÑÇÆíáíÇÊ : ÞÇá ÇÈä ÇáĪØÇÈ áßÚÈ -6  
:ÇáÃÍÈÇÑ  
) (áÊÊÑßä ÇáĪíÉ ÇáÃæáì Ææ áÇáĪÞäß ÈÃÑÖ ÇáÞÑĪÉ)  
.[ÇáÈĪÇÍÉ æÇáããÇÍÉ 8/108](1  
ÈÇáÈÇ - ÇáÚÕÈíÇÊ æÇáÞæãíÇÊ  
ÇáÈÑæÊæßæá (ápĪ ÈÐÑäÇ ÇáĪáÇÝ Èíä Þá æÇĪĪ  
æŪíÑã Ýí ĪáíÚ ÆŪÑÇÖ ÇáÃãáíä ÇáÔĪÕíÉ æÇáÞæãíÉ  
.ĪáÇá ÚÔÑíä ÞÑäÇ )

ÑÇÈÚÇ - ØÑÍ ÇáãŪÑíÇÊ æÇáãÐÇãÈ  
: ÇáãÕæÁ æÇáÇÑÊÞÇÁ : ĪÇÑæä -1  
áíÊÔã : ÇáÃäÓÇä ÞäØÑÉ Èíä ÇáÞÑĪ æÇáÓæÈÑãÇä  
ĪÞæá ÇáÚÞÇĪ (áíÓ ÇáÃäÓÇä ÞäØÑÉ Èíä ÇáÞÑĪ  
æÇáÓæÈÑãÇä. Èá ÇáÃäÓÇä ÞäØÑÉ Èíä ÇáÃÑÖ  
.æÇáÓãÇÁ ÈíäããÇ ÞĪÑÉ Çáãã  
ÇáãŪÑíÉ ÇáãÇÑßÓíÉ (ÇáÊÝÓíÑ ÇáãÇĪí ááÊÇÑíĪ) : -2  
Åä ãÑíáÉ ÇáÈĪíä ÞĪ ÇĪÈÇÒãÇ ÇáÃäÓÇä ÝáÇ ĪÇÚí  
áãÇ. æÇáÃĪíÇä ĪĪÚÉ ÊÇÑííÉ ÇĪÈÑÚãÇ ÇáÃäÓÇä Īíä  
.ŪĪÒ Úä ãæÇĪãÉ ÇáÞæì ÇáĪÇÑĪíÉ  
æÇáÝßÑ ÇáÔíæÚí ĪÑÈØ Èíä ÇáĪíä æÇáÑÑÓãÇáíÉ  
.æÇáÇÞØÇÚ  
ĪÞæá áíäíä / ÇáãÃÊãÑ ÇáÈÇáÈ ááÔÈÇÈ ÓäÉ 0291  
(ÅäãÇ áÇ äÃäã ÈÇáã æäĪä äŪÑÝ Þá ÇáãŪÑÝÉ Æä

ÃÑÈÇÈ ÇáßáiÓÉ æÇáÇPØÇÚíä æÇáÈæÑìæÇÒíä áÇ  
.ÍÇØÈæääÇ ÈÇÓã ÇáÇáã ÁáÇ ÇÓÊÛáÇáÇ )  
PÑÑÊ ÇáÍßæãÉ ÇáãÓÊæÑÉ Ãä ÊÏãÑ ÇáãÓííÉ Ýí)  
ÑæÓíÇ æÃä ÊäÊPã ää ÇáÔÚÈ ÇáÑæÓí ÇáÐí íÊPÑ  
ÇáíãæÏ æíÖØãíãã ÝßÇäÊ ÇáËæÑÉ ÇáÈáÔÝíÉ ÓäÉ  
.ÚÈÏ Çááã ÇáÊá/ ÍØÑ ÇáíãæÏíÉ 192 (1) ( 7191  
ÇáÈÑæÊæßá 2: (áÇÍÚæÇ ääÇ Ãä àìÇí ÌÇÑæä æäíÊÔã  
æãÇÑßÓ ÞÏ ÑÊÈäÇã ää ÞÈá) (ÃääÇ äÞÕÏ Ãä äÚãÑ  
ßãÇ áæ ÞãÇ ÇáãÍÑÑíä ááÚãÇá ; ÌÆäÇ ááÍÑÑãã ää  
ÇáÚãã ÍíããÇ äãÕíãã Ãä íáÊÍPæÇ ÈØÈPÇÊ ÌæÔäÇ ää  
ÇáÇÔÊÑÇßíä æÇáÝæÖæíä æÇáÔíæÚíä (æäÏã Úái  
ÇáíæÇã äÊÈäì ÇáÔíæÚíÉ æäíÊÖäãÇ äÊÚÇãÑíä  
ÊÃäãÇ äÓÇÚÏ ÇáÚãÇá ØæÚÇ äãÊÏÃ ÇáÃÏæÉ  
.æÇáÃäÓÇäíÉ ÇáÚÇãÉ

ÎÇãÓÇ - ÌÚã æÊÃÓíÓ ÇáíÑßÇÊ ÇáãÚÇííÉ ááÃÓáÇã  
ÇáPÇÏíÇäíÉ -1  
ÇáÈãÇÆíÉ -2  
ÇáPÇÏíÇäíÉ

ãíÑÒÇ ÚáÇã ÃíãÏ 1840-1908

äÓÈã : äæ ÇáãíÑÒÇ ÚáÇã ÃíãÏ ÇáPÇÏíÇäí ää  
ÇáÓáÇáÉ ÇáãÚæáíÉ æßÇã Ìã ÕÇíÈ æáÇíÉ ÇáÈäìÇÈ  
æßÇã äæÇáíÇ ááÇäÏáíÒ æÞÏ ÞÏã æÇáíã ÝÑPÉ ää ÌãÓíä  
.ÝÇÑÓÇ áãÓÇÚíÉ ÇáÇäÏáíÒ Ýí ÊæÑÉ 1857  
ãæáÏã : ÓäÉ 1840 Ýí ÞÑíÉ ÞÇÏíÇã / äíÑíÉ ÞÑíÇÓÈæÑ.  
ÊæÚÝ ÇáãíÑÒÇ Ýí äíßãÉ ÍÇßã ÇáãíÑíÉ ÈãÑÊÈ  
.íÓÇæí (15) ÑæÈíÉ

.ÃÕíÈ Ýí ÔÈÇÈã ÈÇáãÓÊíÑíÇ æÈÇáÈæá ÇáÓßÑí  
ÊÒæì ÓäÉ 1872 æÑÒP ää ÒæÏÈã æáíä (ÓáØÇã ÃíãÏ)  
(ãíÑÒÇ ÝÖá ÃíãÏ) ØáP áÐã ÇáÒæÏÉ ÓäÉ 1891  
ÊÒæì ÈÇáíÉ Ýí Ìãáí ÓäÉ 4981 (Ãã ÇáãÃãäíä) ÑÒP  
ääãÇ ÈÔíÑ Çáíä äíãæÏ / ÍáíÝÉ æÇáãíÑÒÇ ÈÔíÑ ÃíãÏ  
ÕÇíÈ ßÈÇÈ (ÓíÑÉ Çáãäí) æÇáãíÑÒÇ ÔÑíÝ ÃíãÏ  
. ; ÊäÈÃ ÓäÉ 1888 ÈÃäã ÓíÊÒæì ÇáÝÊÇÉ (ãíãÏ)  
ÓäÉ 1907 ÊÏì ÇáÚÇãã ÇáãÔãæÑ (ÈäÇÁ Çáãã  
ÇáÃÞÑÊÓÑí) ÈÃä ÇáßÇÐÈ ÇáãÝÊÑí ää ÇáÑíáíä

ÓíãæÊ Ýí ÍíÇÉ ÕÇÍÈå. æÝí 26 ãÇíæ ÓäÉ 1908 ãÇÊ  
.ÇáãíÑÒÇ æÏÝä Ýí ÞÇÍíÇä  
:ÍáÝå : Íßíä äæÑ Çáííä ÇáÈáíÑæí  
ßÇä ãÚáãÇ Èã ÊÚáã ÇáØÈ æÃÕÈÍ ÈÇÑÚÇ Ýí ÇáØÈ  
æÚíä ÚáíÃãíÑ Íãæä ØÈíÈÇ . æÝí Íãæä ÊÚÑÝ Úáí  
ÇáÞÇÍíÇäí æßÇä ãÞíãÇ Ýí ÓíÇáßæÊ æÊæËÞÊ ÕáÊå  
.ÈÇáÞÇÍíÇäí  
ÃáÝ ÇáÞÇÍíÇäí (ÈÑÇáíä ÃÍáííÉ) ÝÃáÝ Çáíßíä (ÊÕíÞ  
ÈÑÇáíä ÃÍáííÉ æÃáÝ Çáíßíä (ÝÕá ÇáíØÇÈ) ÃÑÈÚÉ  
.ÃÌÒÇÁ Ýí ÇáÑí Úáí ÇáãÓííÉ  
ÈæíÚ ÈÇáíáÇÝÉ ÈÚí ãæÊ ÇáÞÇÍíÇäí æËÞí ÓÊ  
. ÓäæÇÊ æãÇÊ ÓäÉ 1912

: ÈÑÇáíä ÃÍáííÉ  
ÊßÝá Ãä íÑí ÇáÞÇÍíÇäí ßÊÇÈÇ íãÚ Ýíä 300 Íáíä Úáí  
ÕíÞ ÇáÃÓáÇã æÞí ÕíÑ ää ÇáßÊÇÈ ÃÑÈÚÉ ÃÌÒÇÁ  
Ýí 562 ÕÝíÉ æÊæÞÝ ÓäÉ 1884ã ÈÚí ÃÑÈÚ ÓäæÇÊ.  
Õää ÇáìÒÁ ÇáËÇáË æÇáÑÇÈÚ ÍË ÇáÚáãÇÁ ÈÁÚáÇä  
ÍÑãÉ ÇáìÇí Úáí ÇáÇäíáíÒ æÓäÉ 1905 ÕíÑ ÇáìÒÁ  
.ÇáíÇãÓ ääå  
æÇáßÊÇÈ íÑí Úáí ÇáãÕÑÇäíÉ æÇáÃÑíÉ (ÝÑÞÉ  
ãäíæÓíÉ) æÞÇá Ää ÇáÇáãÇã ææÑÇËÉ Úáã ÇáäÈæÉ  
ÈÇÞ æÃäã ãÃãæÑ ää Çáãå ÈÇÕáÇí ÇáÚÇáã æÇáíÚæÉ  
.Ãáí ÇáÃÓáÇã

:ãÑíáÉ ÊÔÈåå ÈÇáãÓíí  
ÓäÉ 1891 ÃÕíÑ ÇáãíÑÒÇ ÈáÇËÉ ßÊÈ áí ÝÊÍ  
ÇáÃÓáÇã ; ÊæÕíí ãÑÇã ; ÅÒÇáÉ ÃæåÇã ; æÞÇá :  
Ãäå åæ ÇáãÓíí ÇáãæÚæí Èã ÞÇá :Ãäå áÇ íãßä áããÓíí  
.Ãä íÚíÔ ÃáÝí ÚÇã ; æÃäå åæ ÇáãÓíí ÇáãæÚæí  
áÞí ßÇä ÇáÇÞÈÑÇí ää Çáíßíä äæÑ Çáííä Úáí ÇáãíÑÒÇ  
Ãä íÚãÑ ÈãÚãÑ ÇáãÓíí ÇáÐí ÃÍÈÑ ÇáÑÓæá Õáí Çáãå  
Úáíä æÓáã ÈäÒæåå ÝÑí ÇáãíÑÒÇ Úáí Çáíßíä (Çä  
ÇáÚÇÌÒ - ÇáãíÑÒÇ - áíÓ áå ÍÇÍÈ Ãä íßæä ãËíáÇ

ááãÓÍÍ Ää äãä ÇáæÍÍÍ Ää íÏíáá Çááá Ýí ÚÈÇÏä  
.ÇáãÊæÇÖÚíä ÇáãØíÚíä)

æÈÚÍ ÝÊÑÉ æÅÐÇ ÈÇáãíÑÒÇ íÚáä Ääã ÇáãÓÍÍ (áÞÍ  
äÒáÊ ää ÇáÓãÇÁ ãÚ ÇáãáÇÆßÉ ÇáÐíä ßÇäæÇ Úä  
.íáíáí æÚä ÔãÇáí) (1) [ÝÊÍ ÇáÅÓáÇã9]

æÞÇá : Ää ÇáãÓÍÍ íäÒá Ýí ÌãÔÞ (íÏá äÒæá ÇáãÓÍÍ Ýí  
ÌãÔÞ ÍáÇáÉ æÇÖÍÉ Úái Ää ÑíáÇ íÏáÚ Èíä äãÇËáÊä  
ááãÓÍÍ æãÔÇËäÊä ÈÇáÍÓíä Èä Úái ÓíäÒá áÊÚáiÝ  
.ÇáíÒíííä ÇáÐíä äã äãÇËáæä ááíáæÏ æáÇáÒÇãäã ÇáÍÊÉ

: ÇáÑÏÇÁÇä ÇáÃÕÝÑÇä

.ÕÝÑÉ Çáæíä. 2- ÇáÊæá ÇáÓßÑì -1

ÇáãäÇÑÉ ÇáÔÑÞíÉ : Èäì ÇáãäÇÑÉ ÔÑÞí ÞÇÍÇä  
ææÖÚ ÄÓÇÓãÇ ÓäÉ 1903 æÊãÊ Òãä äíáä ÈÒíÑ ÇáÍíä  
.ãíãæÏ

ÞÈÑ ÇáãÓÍÍ Ýí ßÔãíÑ : ÞÑÑ Ää ßÔãíÑ ÄÕáãÇ ßÔíÑ  
æáÚáãÇ ãÃíæÐÉ ää ÇáÚÈÑíÉ ÇáßÇÝ ááÊÔÈíä  
æÃÔíÑ : Ýí ÇáÚÈÑíÉ ÊÚái ÇáÔÇã. Áí äËá ÇáÔÇã  
æáãÇ ãÇÌÑ ÚíÓì Úáiä ÇáÓáÇã ää ÝáÓØíä Äái ßÔãíÑ  
ÇáÊí ÊÔÈä ÈáÇÏ ÇáÔÇã ÓãÇãÇ Çááá ßÔãíÑÇ ÊÓáíÉ  
.áÚíÓì

æÞÈÑ (ÈæÐÇÓÝ) Ýí ÍÇÑÉ ÍÇä íÇÑææ ÞÈÑ ÇáãÓÍÍ  
Úáiä ÇáÓáÇã ÇáÐí äÇÌÑ Äái ßÔãíÑ ÞÈá ÄáÝí ÓäÉ  
.æßÇä íÚÑÝ ÈÇáäÈí ÇÈä Çáãáß

äã ÇáãÓÍÍÍÉ Äái ÇáäÈæÁÉ ÝãÇ ÝæÞãÇ : ÓäÉ 1900  
ÄáÞì ÇáÓíÍ ÚÈÏ ÇáßÑíä (ÄãÇã ÇáÕáæÇÊ æßÇÊÈ  
ÇáÓÑ) ÍØÈÉ ÇáíãÚÉ ÐßÑ ÝíáÇ Ää ÇáãíÑÒÇ ÚáÇã  
Áíãí äÑÓá ää ÚãÏ Çááá æÇáÁíãÇä Èä æÇÌÈ. ÝÓÆá  
ÇáãíÑÒÇ ÝÞÇá (ãÐÇ ÇáÐí Äííä Èä æÃÏÚíä) (íÇ ÄíãÇ  
ÇáÐíä ÄãäæÇ áÇ ÊÑÝÚæ ÄÕæÇÊßã ÝæÞ ÕæÊ  
.ÇáäÈí)

æäÞá Úäã ÚÈÏ ÇáÍßíä (Ää Çááá ßÔÝ Úái Ää ßá ää  
.ÈáÛÊä ÏÚæÊí æáã íÞÈááí áíÓ ÈãÓáã)

.æßÊÈ Ýí äÐÇ ÈÒíÑ ÇáÍíä äíãæÏ (ÍÞÍÞÉ ÇáäÈæÁÉ)

æÝí ÓäÉ 1901 æÚĭ ÇáãĩÑÒÇ Ää îĭÑÌ ÆÑÈÚíä ÑÓÇáÉ  
ÝÃĭÑÌ äääÇ ÆÑÈÚÉ æÓÆá Ýí àĐÇ ÝƆÇá ƆÇáÕäæÇÊ  
.ÇĬÊÕÑÊ ää ĩãÓíä Ääi ĩãÓÉ  
ÇáƆÇĬíÇäíæä íƆÝÑæä ÇáãÓáãíä : ÝáÇ íÕÇãÑæäää  
æáÇ íÕáæä ĩáÝää æáÇ Úái ÄãæÇÊää æĬ ÇáãÓáãíä Úäĭ  
.ÇáƆÇĬíÇäíÉ ÈÇØá  
ÇáÊäÇÓĬ æÇáÍáæá : íÚÊƆĭæä ÈÇáÊäÇÓĬ æáĭ ÄÈÑÇáíä  
ÈÚĭ æÝÇÊä ÈÄáÝí æĭãÓãÇÆÉ ÚÇã Ýí ÈíÊ ÚÈĭ Çáää  
.Èä ÚÈĭ ÇáãØáÈ  
ääÇáƆ ÈÚÈÊÇä áääÈí äĭäĭ : ÇáÄæäi Ýí ÇáÄáÝ ÇáĬÇáÓ  
.æÇáÈÇäíÉ Ýí ÄæÇĬÑ ÇáÄáÝ ÇáÓÇĬÓ  
ÇáÊÝæƆ Úái ÇáÄäÈíÇÁ : ÌÜ5/ ÈÑÇáíä ÄĭäĭÉ (áƆĭ  
ÄÑÇĬ Çáää Ää íÊãÈá ĩäiÚ ÇáÄäÈíÇÁ æÇáãÑÓáíä Ýí  
ÓĬÕ Ñĭá æÇĬĭ æÄäái ĐáƆ ÇáÑĭá). (æÄÊÇäí äÇáã íÄÊ  
.ÄĬÇ ää ÇáÚÇáãíä)  
ƆÇá ÈÓíÑ äĭäæĭ (Ää ÚáÇã Äĭäĭ ÄÝÖá ää ÈÚÖ Äæái  
.ÇáÚÖä ää ÇáÑÓá)  
æÝí ÕĭíÝÉ ÇáÝÖá (æĭæÒ Ää íƆæä ÄÝÖá ää ĩäiÚ  
.ÇáÄäÈíÇÁ)  
Çáää ĭÇØÈä : (ÄäÊ ääi ÈääÒáÉ æáĭ) (íĭäĭƆ Çáää ää  
.ÚÑÖä æíäÓí ÄáíƆ)  
ÇáÊÑÝ : ƆÈÈ ÇáĭæÇĭä ƆãÇá Çáĭíä Ääi äĭäĭ Úái / ÄäĭÑ  
ÇáÝÑÚ ÇááÇãæÑí (ÚäĭäÇ ÕÇÑÊ äÓÇÄäÇ ƆÇĬíÇä  
ÈÑä ÚáíäÇ æƆää : Ää ÇáÈĐĬ ÇáĐí ääÇƆ áÇ äÈäÈÚ Èä  
.ÄäÊä ĭiÚÊäæäÇ ; áä äÈÈÑÚ ÈÇáãÇá ÈÚĭ Çáíæä)  
íƆæá ÚÈĭ ÇáÑĭää ÇáãÕÑí äĭíÑ ƆáíÉ ÇáÊÚáíä Ýí  
ƆÇĬíÇä (Ää ÇáĭáíÝÉ ÇáĬÇáí ÇáãĩÑÒÇ ÈÓíÑ Çáĭíä ää  
ƆÈÇÑ ÇáÝÓÇƆ æÈÕĭ ÇáÝÊíÇÊ æää ÓãÇÓÑÉ  
.íÕÑæä ÇáÝÊíÇÊ)  
.ÇáƆÇĬíÇäíÉ : äĩÑÒÇ ÚáÇã Äĭäĭ ÓäÉ 1839  
ääÇãÖÉ ÇáÈÑÇÈ ÇáÄÓáÇäi; íƆæää (Ää ÇáĐí íÒæÑ  
ƆÈÈ ÇáãÓíĭ ÇáãæÚæĭ ÇáÈíÕÇÁ Ýí (ÇáƆÇĬíÇä) ää  
äÕíÈ ää ÇáÈÑƆÇÊ ÇáÈí ÊĭÊÕ ÈÇáƆÈÈ ÇáĬÕÑÇÁ Ýí  
ÇáãíäÉ)



æÇáíî Áái ãßÉ ÈÛíÑ Çáíî Áái ÞÇííÇä Î ÌÇÝ ; áÄä)  
(Çáíî Çáíæã Áái ãßÉ áÇ íÄí ÑÓÇáÊä  
ãÓî ÞÇííÇä - ææ ÇáãÓî - (æã Îáã ßÇä ÄãÇ)  
.ÇáÄÞÒì

æã íÊíËæä Úä ãíÑÒÇ ÈÞæäää Úáíä ÇáÓáÇä - æÄää  
.ÈíÊä - ÄãÇÊ ÇáãÄääíä æÞí Äííä äãÑæ  
íÞæá ÄÞÈÇá (Ää ÌæÇãÑ áÇá äãÑæ æãä ãÚä ää  
ÇáÞæãííä ãÖØÑÈæä ää ÇäËÛÇÔ ÇáãÓáãíä ßäÇ Ää  
ÇáÞÇííÇäíÉ ãÖØÑÈÉ ßÐáß æãä íÚÑÝæä Ää äÐÇ  
ÇáÇäËÛÇÔ ÓæÝ íÞÓí Úái ÍØÊää ææ - ÊãÒíÞ ÄãÉ  
ÇáÑÓæá ÇáÚÑÈí - ÝíÇä ÄÈì æÄái - æÊßæíä ÄãÉ ÎííÉ  
ääÊäÈÆ äáí. æÄíáãÇ íÄííä äãÑæ; æÁáÇ ÝÄí  
.ÚáÇÞÉ ää Èää)

íÞæá äíæí Äííä ÍáiÝÉ ãíÑÒÇ ÚáÇä Ýí (áíÉ áÓæ  
ÇáÄáíÑ æíáÒ äíá ÌæÑì ÇáíÇäÓ ÓäÉ 1391 (ÄäÇ ÄÑíÈ  
Èß æÄÄßí áß Ää ÇáíäÇÛÉ ÇáÄíííÉ æÝíÉ áÈÑíØÇäíÇ  
æÓÊÈÞì æÝíÉ - Ää ÔÇÁ Çáää -) ; æÄä äääì äÐä  
ÇáíäÇÛÉ ääÐ ÊÄÓíÓäÇ Ää ÊØíÚ ÇáíßæãÉ ÇáÞÇÆãÉ  
.- ÈÑíØÇäíÇ - æäÐÇ ÔÑØ ÇáÈíÚÉ ÝíäÇ  
æííäãÇ ÎáÊ ÈÑíØÇäíÇ ÇáÚÑÇÞ æÞÝ ÍáiÝÉ - ãíÑÒÇ -  
æÞÇá (ÄäÇ äáí æÈÑíØÇäíÇ ÓíÝí ; æäíä äÈÊäì ÈäÐÇ  
ÇáÝÊí æãÑíí Ää äÑì áãÚÇä äÐÇ ÇáÓíÝ æÈÑÞä Ýí  
ÇáÚÑÇÞ æÝí ÇáÔÇä æÝí ßá ãßÇä ; æÄä Çáää ÄäÒä  
ääÇÆßÊä áÊÄíí äÐä ÇáíßæãÉ (ÈÑíØÇäíÇ)(1)[ßÊÇÈ  
.ÇáÞÇííÇäíÉ áÄíÓÇä ÚáiÑ ÕÛ31]

ÇáÈäÇÆíÉ  
ÇáÈÇÈíÉ ÄäÔÄäÇ ãíÑÒÇ Úái ÇáÓíÑÇÒí / ÄÚíä -  
.ÓäÉ 1265äÛ

.ÇáÈäÇÆíÉ ÄäÔÄäÇ ãíÑÒÇ ÍÓíä Úái ÇáãÇÒäíÑÇäí -  
ÄÈÇí ÇáÑÈÇ; ÇáÒäÇ (áÇ íäÈÛí Ää ííËææÇ ÈÇáßíÝ  
æÇáßä)

ÓäÈ ÇáãÓíí : ÊííáÊ ÑæÓíÇ æÈÑíØÇäíÇ áÄíÑÇí  
ãíÑÒÇ ää ÇáÓíä æäÝí Áái ÈÛíÇí ÝÚßÇ ÍíÈ äÇÊ ÓäÉ  
2981äÛ- ÝÇäÚÑæÇ ÇáÄä ÊÄÊí ØæÇÆÝ Çáíáæí Áái  
.ÇáÄÑÖ ÇáãÞíÓÉ

ÚÈĪ ÇáÈàÇÁ - ÚÈÇÓ - ĩŪæ Áài ÊæÍĪ ÇáÃĪÇä  
.ÇáËáÇËË Úài ÔÑÍÚÉ ãæÒì

ÓÇĪÓÇ - ÇáÊÓáá ÊÍÊ ÔÚÇÑÇÊ ÎÇĪÚÉ  
ÇáÈÑæÊæßæá 51 (ÅäÇ ÓäĪã ÇáãÇÓæä ÇáÃĪÑÇÑ  
.Áài ÇáãæË ÈÁÓáæÈ áÇ íÚŪÝ  
ÇáãÇÓæäĪÉ ; ÇáÑæÊÇÑÍ ; ÇááíæäÒ  
Èái ÈÑË (ÃÈäÇÁ ÇáÚäĪ) ÇÓãË Ýí ĪáiÚ ÇáËæÑÇÊ  
.æÇáĪÑæÈ Ýí ÇáĪÑäĪä 91-02  
ÔæĪ íæä (ÇáãÓĪÍÉ ÒÇÆÝÉ; ÇáÁÓáÇã ÆÒÈä  
.ÈÇáÈæÐÍÉ  
: ÇáÑæÊÇÑÍ

ÇááÇÓÇäĪÉ : ÇáĪÑÈÇä ÇáÚÇáäĪÊÇä 06 äáíæäÇ ; ĪÑÈ  
.ÇáÃÝíæä

ÇáãÇÓæäĪÉ ãÄÓÓÉ íæĪÍÉ Ýí ÊÇÑĪĪÇ) 6681  
æĪÑÍÇÊÇ æÊÚÇáíãÇ æßãÇÊ ÇáÓÑ ÝíÇ íæĪÍÉ ää  
(ÇáÈĪÇÍÉ Áài ÇáãÇÍÉ

ÊÑæßÇÓ (íÔßá ÇáÊäĪĪ ÇáíæĪÍ - ÇáãÇÓæäĪ ãÔßáÉ  
ÍÍÇÉ Ææ ãæÈ ÈÇáäÓÈÉ äãÔÇÆÑ ÔÚæÈ ÇáÚÇáã  
.ÃĪäÚ)

ÇáãÓĪÑÍÉ  
ÈäÓÈ Áài äĪäĪ Èä äÓĪÑ ÇáãäĪÑÍ ÇáãÄÓÓ áÐä  
ÇáÝÑÐÉ æÇáÐÍ ÇĪÚì ÇáäÈæÈ æÇĪÚì Ää ÆÈÇ ÇáÍÓä  
ÇáÚÓßÑÍ ÚÇÔÑÇáÆæÈ ÇáÆËäí ÚÔÑÍÉ) ÁáãÇ  
æäĪäĪ Èä äÓĪÑ áÐÇ íÈÍ ÇáãĪÇÑã æĪÐæá ÈÇáÈäÇÓĪ  
æíĪáá äßÇÍ ÇáÑÍÇá (ÇááæÇØ) æíÚÊÈÑä ää  
.ÇáÊæÇÖÚ

ÚĪĪÊää: 1- ÝÑÐÉ ÈÇØäĪÉ ÊĪÑÕ Úài ÇĪÝÇÁ  
.ÚĪÇÆĪÇ Úä ÇááÇÓ

ÚĪÇÆĪää ÊÔßáÊ ää ÇáãĪæÓĪÉ æÇáãÓĪÍÉ -2  
æÇáÓÈÆÍÉ Ýää íÄáÝæä ÈÇáæÈÇ ää (Úái æäĪäĪ  
æÓáãÇä ÇáÝÇÑÓÍ) æĪÊĪÐæä ää Ðáß ÔÚÇÑÇ íÊßæä  
ää (Ú . ã . Ó) æáÐÇ ÇáËÇáæÈ íÝÓÑ ÚäĪää (ÈÇáãÚäĪ  
æÇáÁÓã æÇáÈÇÈ) ÝÇáãÚäĪ äæ ÇáÚíÈ ÇáãØáÐ ÁÍ  
Çáã ÇáÐÍ ĪÑãÔ Ááíä ÈĪÑÝ (Ú) æÇáÁÓã :ÕæÑÉ

ÇáÁÓã ÇáÙÇãÑ (ã) æÇáÈÇÈ åæ ØÑÍÐ ÇáæÕæá Áài  
 .ÇáãÚài æíÑãÒ Ááiã (Ó)  
 ÝÇáÚÞíÉ ÇääÕíÑíÉ áíßáÇä (äÕÑÇäí æÇÓáÇái) æáÐÇ  
 íÉÝáæä ÈÚíí ÇáãíáÇí æíÞíãæä Ýíã ÇáäÈíÐ æáíã  
 ÇáÈÞÑ. æÚíí ÇáÙØÇÓ æÇáØíÈ æÇáÈÑÈÇÑÇ æái  
 .ÃÚíÇí ãÓííÉ  
 ßãÇ íÉÝáæä ÈÇáãæái ÇáäÈæí ; æÚíí ÇáÝÑÇÔ (ãÈíÈ  
 .Úái). æÚíí ÇááíÑæÒ ÇáãìæÓí  
 æä ÚÞííÈäã Çáíáæá Ãí Ãä Çááã ÈÚÇái Èìài Ýí -3  
 ÇáãÑÉ ÇáÃíÑÉ Ýí Úái ßãÇ Èìài ÞÈá Ðáß ÈåÇÈíá  
 æÓíÈ æÓÇã æåÇÑæä æÕãÚæä æÓÇã æÁÓãÇÚíá  
 æÇÊÍÐ Ýí ßá ÌæÑ ÑÓæáÇ äÇØÞÇ ÊãÉá Úái  
 .ÇáÈÑÈíÈ (Ýí Áíã æäæí æÁÈÑÇáiã æãæÓí æÚíÓí)  
 ÝÚái : Ááã Ýí ÇáÈÇØä ; ÁãÇã Ýí ÇáÙÇãÑ ; áã íáí æäã  
 íæái æäã íãÈ æäã íÞÈá æäã íÃßá æäã íÕÑÈ æÞí ÇÊÍÐ  
 Úái áíáíÇ æáíáí ãÈÕá ÈÚái áíáÇ ããÝÕá Úäã äãÇÑÇ  
 æÚái ÍáÞ áíáíÇ æáíáí ÍáÞ ÓáãÇä ÇáÝÇÑÓí æÓáãÇä  
 ÍáÞ ÇáÃíÈÇã ÇáíãÓÉ ÇáÐíã Èííãã ãÞÇáií ÇáÓãæÇÊ  
 :æÇáÃÑÖ æäã  
 ÇáãÞíÇí : ÑÈ ÇáäÇÓ æÍÇáÞãã Çáãæßá ÈÇáÑÚæí -1  
 .æÇáÕæÇÚÞ  
 ÆÈæ ÇáíÑ (ÆÈæÐÑ ÇáÙÝÇÑí) Çáãæßá ÈíæÑÇä -2  
 .ÇáßæÇßÈ æÇáãìæã  
 ÚÈí Çááã Èä ÑæÇíã : Çáãæßá ÈÇáÑíÇí æÞÈÖ -3  
 .ÃÑæÇí ÇáÈÕÑ  
 ÚÈãÇä Èä ãÙÚæä : Çáãæßá ÈÇáãÚíÉ æíÑÇÑÉ -4  
 .ÇáìÓí æÃãÑÇÖ ÇáÁäÓÇä  
 ÞäÈÑ Èä ßÇÑÇä: Çáãæßá ÈäÝí ÇáÃÑæÇí Ýí -5  
 .ÇáÃìÓÇã  
 æÇáãÕíÑíæä : íÚÊÞíæä ÈÇáÊÞãÕ æåÐã ÚÞíÉ -6  
 àìæÓíÉ ÈæÐíÉ æíÚÊÞíæä Ãä ÇáÈÕÑ ßÇäæÇ ßæÇßÈ  
 ÁáÞÈ Èäã ÇáíØíÆÉ ÇáÃæái Áài ÇáÃÑÖ ÝíäÈÚí Ãä  
 ÈäÊÞá ÃÑæÇíãã äã ÌÓí Áài ÁíÑ ÓÈÚ ãÑÇÊ Èã ÈÚæí  
 .Áài ÇáÓãÇÁ ÈÚí ÇäÕÞÇáãÇ  
 .íäßÑæä ÇáÈÚÈ æÇáíÓÇÈ -7

. íÚÊĬæä Ãä ÇáìäÉ æÇääÇÑ Ýí ÇáíáíÇ æÍíåÇ -8  
íÚÊĬæä Ãä ÇáÔíÇØíä âíáæĬæä ää äÚÇÕí ÇääÇÓ -9

.æÇääÇÓ âíáæĬæä ää äÚÇÕí ÇáÔíÇØíä  
íáÚäæä ÇáÔíÇÈÉ ÆÈÇÈßÑ æÚâÑ æÚËãÇä æØáíÉ -10  
æÓÚíÇ æÍÇáí Èä Çáæáíí æÇáíáÝÇÁ ÇáÃæííä  
æÇáÚÈÇÓííä æÇáíÓæĬí æÇáÑÝÇÚí æÇáííáÇäí  
æÇáÈíæí æÇáÃÆãÉ ÇáÃÑÈÚÉ æßá ää íÊÈÚ ãÐÇåÈää

.áÃäää íÃßáæä ää ÍíÑÇÊ Úáí æíÚÈíæä ÛíÑä  
áÇííæÒ áääÕíÑí Ãä íÊÚáã ÃæÑ Ííää ÐÈá ÇáÍÇãÓÉ -9  
. ÚÔÑ ää ÚãÑä

áÇ ÊÓáí ÔÑíÚÊää áÚíÑ ÇääÕíÑí Ãä ííá ÝíåÇ ÁáÇ -01  
.ÈÚí ÇÎÈÇÑÇÊ ÐÇÓíÉ

:ãÄÓÓæ ÇáÝÑÐ ÇááíÇãÉ ææÇÖÚæ ÃÓÓåÇ  
áíãæä ÇáĬíÇí ÇáííÔÇäí Çáíæíí ÇáÝÇÑÓí (äÓÈÉ -1  
Áái äÇÑííÔÇä ÍÈÑ íæíí ÊäÕÑ) ãÄÓÓ ÇááíãæäíÉ  
.ææÇÖÚ æÈÇíÆ ÇáĬÑãØíÉ

ÇáãÝÖá ÇáíÚÝí : æÇÖÚ ßá ÑæÇíÉ ÈÇØáíÉ -2  
æãÄÓÓ ÇáãÝÖáíÉ

ÆÈæ ÇáíØÇÈ ÇáãìæÓí : íãÊ ÈÕáÉ ÇáĬÑÈí Áái -3  
ßÇää íæíí Ýí ÇáÈÕÑÉ æääÇ ÔÚÑ ÇáÃãÇã ÌÚÝÑ  
ÇáÕÇĬÐ Ãää ÇÓÈØÇÚ Ãä íÚæí æáíå ÁÓãÇÚíá ÊÈÑÃ  
.ãää æäÒÚ æáÇíÉ ÇáÚáí äää; æĬí ÃÓÓ ÇáíØÇÈíÉ

áíáí Èä ÓäÇä : ÍÇÒä Úáã ÇáÈÇØä æãÄÓÓ -4  
(ÇáÓäÇáíÉ)

ãÄáÇÁ ÇáÃÑÈÚÉ ÈĬíÊ ÇáÝÑÐ ÇáĬÊÇáÉ ÊĬæá  
ÈÃÑÇÆää ÍÊí ÓäÉ 062åÜ ÍíÊ ÃÚää ÛíÈÈ ÇáÃãÇã  
.ÇáÈÇäí ÚÔÑ (áíáí Èä ÇáíÓä ÇáÚÓßÑí)

ÚáíåÇ ÚãÑ Ãíí ÃíÝÇí åÄáÇÁ æåæ (æííí ÇáÚíä : ÆÈæ  
ÔÚíÈ Èä äÕíÑ ÇáääíÑí) æÕÇÚ ÇáãÚÊĬÇÊ  
ÇáÇáíÇíÉ ÇáÓÑíÉ Ýí ÈæÊĬÉ æÇííÉ æáÇ íÒÇá  
.ÇáĬÓã ÇáÃßÈÑ ää ÚĬÇÆí ÇáääÕíÑíÉ äääÇ

æáĬí ÌÚá ÆÈæ ÔÚíÈ (æííí ÇáÚíä): ÚáíÇ ÇáåÇ æÓãÇå  
(ÃáíÑ Çááíá) ÍíÊ ÔÈå ÇáãÃääíä ÈÇááíá æääí ÆÈæ  
.ÔÚíÈ äÝÓå áĬÈ (ÇáÈÇÈ) ÇáĬí ííá áíá (ÃáíÑ Çááíá)

Èã ÌÇÁ ÈÚÌ ÑÈæ ÔÚÍÈ ÇàÌàÈáÇäí æÇàÌàì æÇáÒÇàÑÌ  
æÌÈÌá ÇáãÐàÈ ÇáÕÚÌÌ æÇáÌÕÌÈÌ ÝÃæÌæÇ ÇáãÑÇÈÈ  
.æÇáÌÈ æÇáÀÙáÉ æÇáÐÈÇÈ æÇáäÐÈÇÁ æÇáäÌÈÇÁ  
:ØæÇÆÝ ÇáäÕÌÑÌÈ ÇáÌÇáÌÈ  
ÇáäÈÇæÌÈ : äãÇ ÓáÌãÇä ÇáãÑÕÌ. ÇÌÙì ÇáÇáæáÌÈ ; -1  
ßÇä

ÑÇÚÌÇ ááÈÐÑ ÇÈÌÐ Ìà ÇáÇ ÇÓää (ÓääÇä ÇááÌÈ) ÑÓæáÇ æää ää ÐÑÌÈ (ÌæÈÇ ÌÑÚÇá) ÕÑÐÌ  
ÇááÇÐÌÈ. ÑÝÚá ÇáÝÑàÓÌæä æßÇä ÇáãÓÈÕÇÑ ÇáÝÑàÓÌ ÌÕÌ ää; ÇÈÌÐ ÇÒÑÇÑÇ ÒãÑÈÇÆÌÈ  
ÈÕÌ ÝÌÕÌ ÇÈÈÇÚá; ÌÚá ÇáÝÑàÓÌæä áÁÚááÌä àÙÇáÇ ÌÇÕÇ æÇÌÇÑáÇ ÓáÌãÇä ÇáãÑÕÌ æÚÌà  
ÐÕÇÈ æÝÌÇÆÌä. æßÇä àÇÆÈÇ Úá ÇáÚáæÌä ÝÌ ÇááÌáÓ ÇááÌÈ; æÐÌ ÈÑß áá ÇáÝÑàÓÌæä ÆÓáÌÈ  
.ÈÚÌ ÌáÇÆää ÝÁÚáá ÇáÚÕÌÇä ÝÁÚÌà ÓáÈ 1946  
æÈÚÌ æÐÈá ÓáÌãÇä Çá áæÇ ÇÈää (áÌÈ ÇáãÑÕÌ) æÈÚÌ Áä ÐÈá àÌÈ ÚáæÇ ÌÐÈÌæä ÚáÌ ÇÓää  
.ÝÌæäää (ÈÇÓä ÇááÌÈ ÁßÈÑ ää ÌÌ ÁáÌ ÑÐÈÈ ÁÈÌ ÈßÑ æÚáÑ)  
. ÝÑÐÈ ÇááÇÓÌÈ: ÌÙÈÐÌæä ÈÌæä ÚáÌ ÝÌ ÇáÐàÑ áÌáÇ æÈÇáÓäÕ äãÇÑÇ-2  
.ÝÑÐÈ ÇááæÇÌäÈ æáÌ ßÇáÀæáÌ-3

:ÇáÚÈÇÌÈ ÚáÌ ÇáäÕÌÑÌÈ  
ÇáÓáÇÈ: ÇáÓáÇÈ ÚáÌäá ÌáÓ ÁæÐÇÈ áÌÓ ÝÌáÇ ÓÌæÌ; æÓáÇÈ ÇááÚÑÈ ÁääáÇ æáÌ ÁÑÈÚ  
ÑßÚÇÈ; æáÇ ÌÓáæä ÇáÌáÚÈ; æáÇ ÌÓÈÐÈæää ÁáÌ ÇáÐÈáÉ -ÁáÇ ÇáÁãÇä- æÌÓáæä ÇáÚÌÌä Ìæä  
.ÇÓÈÐÈÇá ÇáÐÈáÉ æÈÚÓää áÇ ÌáÈÒä ÇáÓáÇÑÈ (ÚÓá ææÓæÁ) ÐÈá ÇáÓáÇÈ  
.ÇáÓßÇÈ : ßÇááÓááÌä æÌÓÌÝæä ÁáÌáÇ ÌáÓ ÇáÓÌÈ  
.ÇáÌ: áÌÓ ÝÑÕÇ Èá ßÝÑ æÚÈÇÌÈ ÁÕäÇä  
ää ÇÌÙÌÈää: (ÌÇæáÇÌ ÌÇ ÚáÌ ÌÇ äæÑ ÇáÁæÇÑ ÌÇ ÑÈ ÇáÁÕÑÇ ÌÇ ÚÓÌÒ ÌÇ ÚÝÇÑ ÌÇ æÇÌÌ ÌÇ  
.ÐáÇÑ (1) [ÁáÚÑ áÌáÈ ÇááÌÈáÚ ÇáßæÌÈÈÈ ÙÌÌ (305)]  
ÇÓáÌ Áää áÇ Ááá ÁáÇ äæáÇÌ ÁáÌÑ ÇááÌá ÚáÌ æáÇ ÌÇÈ ÁáÇ ÇáÓÌÌ áÌáÌ æáÈ ÈÇÈ ÁáÇ ÇáÓÌÌ)  
ÓáÌãÇä æáÇ äáÇÆÈÈ ÁáÇ äáÇÆÈÈä ÇáÌáÓÈ ÇáÁÌÈÇä ÇáÁßÑÇä æáÇ ÁÑÌ ÁáÇ ÑÁÌ ÓÌÌáÇ  
æÓÌÌáÇ ÁÈÌ ÙÈÌ Çááá ÇáÌÓÌá Èä ÌáÌÇä ÇáÌÕÌÈÌ(2) [ßÈÇÈ ÇáÁÌÙÌÈÈ ÈÌØ ÇáÓÌÌ ÌÓÌá Èä ÇáÓÌÌ ÚáÌ  
.áÌÑÑ ÝÌ 1297áÚ]

æÈÌÐÈ ÌÕÌÑÈ Úá ÇáäÕÌÑÌä  
.ÝÌ ÓÌá æÒÇÑÈ ÇáÌÇÑÌÈ ÇáÝÑàÓÌÈ ÑÐá 3547 ÈÇÑÌÌ 51/6/9163  
áÐá ÇáæÈÌÐÈ æÐÚáÇ ÒÚáÇÁ ÇáØÇÆÝÈ ÇáäÕÌÑÌÈ ÝÌ ÓæÑÌÇ æÚáÌ ÑÁÓää ÓáÌãÇä ÇáÁÓÌ (ÌÌ  
ÌÇÝÚ ÇáÁÓÌ) æáÌáÌ ÓáÌãÇä ÇáÁÌáÌ æáÌáÌ ÁÙÇ ÌÌÌ; æÚÒ ÁÙÇ ÚæÇÒ; æÓáÌãÇä ÑÇÕÌ; æáÌáÌ Èß  
.ÌáÌ ÌÓáÈæä ÙÌá ÇáÈÈÇÁ ÇáÇáÈÌÇÈ ÇáÝÑàÓÌ æÇÓÈäÑÇÑ ÇáÇÌÈáÇá áÓæÑÌÇ  
:æÈÐæá ÇáãÐßÑÈ ÝÌ äÓæÒáÇ  
ÌæáÈ áÌæáÈæä ; ÑÆÌÓ ÇáÌßæäÈ ÇáÝÑàÓÌÈ  
Çä ÇáÓÙÈ ÇáÚáæÌ ÇáÐÌ ÌÇÝÚ ÚáÌ ÇÓÈÐáÇáá ÓáÈ ÝÓáÈ ÈßÈÌÑ ää ÇáÚÌÑÈ æÇáÈÕÌÇÈ  
ÇáßÈÌÑá ÝÌ ÇááÝæÓ äæ ÓÙÈ ÌÈáÝ ÝÌ áÙÈÐÌÇÈÇáÇ ÇáÌÌáÈ æÚÇÌÈä æÈÇÑÌÌá Úá ÇáÓÙÈ  
.ÇááÓää ÇáÓáÌ; æää ÌÌÈ ÝÌ Ìæä ää ÇáÁÌÇä Áä ÌÓÚ áÓáØÈ ää ÇáÌÇÌá  
æÇáÓÙÈ ÇáÚáæÌ ÌÑÝÓ Áä ÌáÌ ÈÓæÑÌÇ ÇááÓááÈ ÝÇáÓÙÈ ÇáÚáæÌ ÈÇááÓÈÈ ááÌÌá ÇáÁÓáÇáÌ  
ÌÙÈÈÑ ßÇÝÑÇ æáÐáß äáÝÈ àÙÑßä ÁáÌ áÇ ÌáÈÙÑ ÇáÚáæÌä ää äÕÌÑ áÌÝ æÝÚÌÙ ÝÌ ÌÇáÈ  
.ÁÑÚÇää ÚáÌ ÇáÇáÈÌÇÈ ÈÓæÑÌÇ ÚáÌ áÇ æÈÌáÓ ää ÇáÇáÈÌÇÈ æÈáÓÌ ÇáæÈÌÐá  
Çä ÇÓÈÐáÇá ÓæÑÌÇ æÇáÚÇÁ ÇáÇáÈÌÇÈ ÌÚáÌ ÓÌØÑÈ ÈÚÓ ÇáÚÇÆáÇÈ ÇááÓááÈ ÚáÌ ÇáÓÙÈ  
ÇáäÕÌÑÌ ÝÌ ßÌáÌßÌÇ æÇÓßáÌÑæää æÌÈá ÇáäÕÌÑÌÈ æÈÐáß ÌáÐ àÙÇáÇ ÌÓæÌá ÇááæÑ ÇáÌÌáÌ ÕÌ  
ÇáÚáæÌä æáÌ ÑæÌ ÙÑÓÈ ÝÌ ÐáæÈ ÇááÓááÌá ÇáÚÑÈ æÓæÝ ÌÓÈÌ ÇáÚáæÌä ÈÚÌ ÇáÚÇÁ  
.ÇáÇáÈÌÇÈ àÙÑÕÌä ááæÈ æÇáÝáÇÁ  
ÇáäÇ áááÓ ÇáÌæä ßÌÝ Áä äæÇØáÌ ÌáÓÐ ÌÑÚáæä ÇáÌáæÌ ÇáÐÇØáÌá ÈÌá ØãÑÇáÌáä ÈÚÌá ÇÑÓÇá  
ÇááæÇÌ ÇáÚÐÇÆÌÈ áÁÌæÇääá ÇáÌáæÌ ÇáááßæÈÌá ÝÌ ÝáÓØÌá æÁä áÁáÇÁ ÇáÌáæÌ ÇáØÌÈÌá ÇáÐÌá  
ÌÇÁæÇ ÁáÌ ÇáÚÑÈ ÇááÓááÌá ÈÇáÌØÇÑÈ æÇáÓáÇá æàÙÑæÇ ÚáÌ ÁÑÓ ÝáÓØÌá ÇáÐáÈ æÇáÑÌÇÁ  
æää ÌæÐÚæÇ ÇáÁÐÌ ÈÁÌ æää ÌÁÌÐæÇ ÓÌÆÇ ÈÇáÐæÈ æáÚ Ðáß ÁÚáá ÇááÓááæä ÓÌáä ÇáÌÑÈ  
ÇááÐÌÓÈ ÈÇáÑÙá ää æÌáÈ ÇáÌáÈÑÇ æÝÑàÓÇ ÝÌ ÝáÓØÌá æÝÑàÓÇ ÝÌ ÓæÑÌÇ áÌá ÇáÓÙÈ ÇáÚáæÌ  
ÇáÐÌ ÌáÈá ÇááæÐÚæä ÚáÌ áÐá ÇááÐßÑÈ äØáÈ ÈÐÇÁ ÓÌØÑÈ ÌßæÈÈ ÝÑàÓÇ ÓáÇáÇ áÌÑÌÈä  
æÇÓÈÐáÇáá æÌÓÙ ÈÌá ÌÌáÇ äÕÌÑá æãÓÈÐÈää æää æÇÈÐ Áää áÇÈÌ Áää æÇÌÌ áÌÌáä ÓáÌÇ ÐæÌÇ  
.áÓÙÈ ÚáæÌ ÕÌÌ ÐÌá áÝÑàÓÇ ÌÌáÇÈ ÙÚÌáÈ

.ÝÈæÌ ÇÈä ÈÌáÈÈ Úá ÇáäÕÌÑÌá(1)[ÇáÝÈÇæÌ 35/145]  
ÇáÓÁÇá: äÇÈÐæá ÇáÓÇÌÈ ÇáÚááÇÁ ÁÆáÈ ÇáÌá ÝÌ ÇáäÕÌÑÌÈ ÇáÐÇÆáÌá ÈÇÓÈÌáÇá  
ÇáÌáÑ; æÈáÇÓÌ ÇáÁÑæÇÌ; æÐÌá ÇáÚÇáá; æÇáßÇÑ ÇáÈÚÈ æÇááÓæÑ æÇáÌáÈ æÇááÇÑ; æÈÁä

ÇáÓæÇÊ ÇáíáÓ ÙÈÇÑÉ Úá íãÓ ÆÓíÇÁ: Úái ; ÍÓä ; ÍÓíä ; áÍÓä; æÝÇØæÉ; ÝÐßÑ ãÐã ÇáÁÓäÇÁ  
ÇáíáÓÉ íÚái Úá ÇáØæÇÑÉ ää ÇáíáÇÊÉ æÇÁÍÍÉ  
æÇáÓíÇã Úáíäá: ÇÓä ÈáÇÊíä ÑíáÇ æÈáÇÊíä ÇãÑÁÉ æÇáäää ÇáÐí ÍáÐ ÇáÓæÇÊ æÇáÁÑÖ ææ Úái  
Úáíäá áíáí ææ ÇáÁÓä Úái: ÇááÚái ÓääÇã: ÇáÈÇÈ ; áíáí ææ ÇáííÇÈ; Úái: ÇáÑÈ; ÓääÇã:  
.ÇáÈÇÈ

ÇáÁÓä Áíä ÇááÚái ÓíÈ  
.íÚæÈ íæÓÝ (áÇÊÈÑíÈ Úáíßã Çáíæä) Ýää íÚáÐ ÇáÁÑ (íÝæÓ) áÁää Úáá Áää ÇáÇáá ÇááÈÖÑÝ  
ææÓí íæÓÚ (ÑíÈ áá ÇáÓäÓ æää íÑí ÇáÓäÓ ÁáÇ ÑÈáÇ)  
.ÓáíáÇã ÁÖÝ (ÇáÐÇíÑ ÇááÐÈíÑ)

áÇÊíä ÓíÈ íæÓÝ íæÓÚ ÁÖÝ ÓáÚæä ÇáÓÝÇ ÍííÑ  
: ÐÇá ÐÇÆäää ÓæÈ 700 áÚ  
ÁÓáí Áä áÇ ÁáÚá ÁáÇ ÍííÑ ÇáÇ áÚÓÚ ÇáÈØíä  
æáÇ ÍíÇÈ ÚáiÚá ÁáÇ áíáí ÇáÓÇíÐ ÇáÁíä

æáÇ ØÑíÐ ÁáíÚá ÁáÇ ÓääÇã ÐæÇáÐæÈ ÇááÈÚíä  
.æÇÈáíÓ ÇáÇ ÈÇáÓÉ Úáíäá : ÚáÑ. Èä íáíá Ýí ÇáÇÈáíÓíÈ: ÆÈæÈßÑ Èä ÚÈäÇã  
ÍæÇÈ ÇÈä ÈíáíÈ

ÇááÓíÑíæä æÓÇÆÑ ÇÓäÇÝ ÇáÐÑÇãØÉ ÇáÈÇØáíÈ ÇßÝÑ ää Çáíæí æÇááÓÇÑí Èá ÇßÝÑ ää-1  
ßÈíÑ ää ÇááÖÑßíä æÖÑÑäá Úái ÁäÈ áíáí Óái Çááá Úáiá æÓää ÇÚÚá ää ÖÑÑ ÇáßÝÇÑ ÇáíÇÑÈíä  
.ÁäÈÇá ÇáÈÈÇÑ æÇáÝÑáí æÚíÑäá  
.æää áÇ íÁääæä ÈÇááá æáÇ ÈÑÓæää æáÇ ÈßÈÇÈá æáÇ ÈÇáÖÑÇÆÚ-2

Èá íÐæáæä: ÇáÓáÇÈ : áÚÑÝÉ ÇÓÑÇÑäá  
.ÇáÓæä ÒÈäÇã ÇÓÑÇÑäá  
.Çáíí: ÓíÇÑÈ Óíæíäá  
.ííÇ ÆÈí ááÈ: ÆÈæ ÈßÑ æÚáÑ

.æÐí íßÈÈ Áííä ÇÓä Çááá ÇÓÝá Ñíäá  
.æääá Ýí áÚÇíÇÈ ÇááÓáíä äæÇÐÚ áÓäæÑÈ-3  
ÐÈáæÇ ÇáííÇì æÇáÐæäá Ýí ÒäÒä æÓÑÐæÇ ÇáííÑ ÇáÁÓæí ÇÓÈæáí ÇááÓÇÑí (ÇáÓíáÈíä) Úái  
.ÇáÓÇíá æÇáíÓ ÈÓÈÈää

æííá ÇáÈÈÇÑ ÈÚíÇí æÐÈáæÇ ÇáíáíÝÉ ÈäÄÇÖÑÈää ÈÓÈÈ æÓíÑäá (ÇááÓíÑ ÇáÈæÓí)  
ÐÈÇÆíáá æáÇÈÁää : áÇ ÈíæÓ ääÇßíÈää æáÇ ííæÓ Áä íáßí ÇáÑíá ææáÇÈä äääá; æáÇ íÈÓæí-4  
ÇãÑÁÉ äääá; æáÇ ÈÈÇí ÐÈÇÆíáá

ÇáíÈä ÇááÚææä ÈÇáÝíÈää: Ýíá ÐæáÇã äÓäæÑÇã ááÚááÇÁ ÒÓÇÆÑ ÇáÝíÈ ÇááíÈÈÈ æÇáÝíÈ-5  
ÐÈíÈÈ ÇááíæÓ æÐÈíÈÈ ÇáÝÑáí ÇáÐíä íÐÇá Úáää Áääá áÇ íÐßæä ÇáÐÈÇÆí  
ÝáÐäÈ Áíáí -Ýí ÑæÇíÈ- æäÐäÈ ÆÈí íáíÝÉ Áää íáá áÐÇ ÇáíÈä áÁä ÁäÝíÈÇáíÈÈ ÙÇãÑ Úái áÐÇ  
.ÇáÐæá áÁä ÇáÇãÝíÈ áÇ ÈäæÈ ÈææÈ ÇáÈáíÈÈ

æäÐäÈ äÇáß æÇáÓÇÝÚí æÁíáí Ýí ÇáÑæÇíÈ ÇáÁíÑí Áä áÐÇ ÇáíÈä áíÓ áÁä ÇáÁáÝíÈ Úái  
.áÁáÇÁ áíÓÉ áÁä áÈä ÇááíÈÈ æÇáÝíÈáÇ Úáíäá áíÓ æää áÇ ÈÁßá ÐÈíÈÈá ÝÐÈíÈÈá áíÈÈ  
.ÍäÇÁää æÁäæÇááá æÈÇíÈ -6  
.ÁæÇáíäá æääÇÈÓää: ÒÇááíæÓ áÇ ÈÓÈÚáá ÁáÇ ÈÚí ÚÓááÇ -6

.ÇÓÈííÇááá Ýí ÇáÈÚæÑ: ÚÐí ÝÇÓí áÁää áÇííæÓ ÇÓÈííÇááá ÝáÇ íÓÈíÐæä ÇáÇ ÇíÑÈ ÇááÈá-9  
áÇíÓá Úáiáá æáÇííÝæäá Ýí áÐÇÈÑ ÇááÓáíä-7  
ÇÓÈííÇááá Ýí ÇáÈÚæÑ : ää ÇáßÈÇÆÑ Òää íÓÈííä ÇáÐÆÈ Ýí ÑÚí ÇáÚáá æÇáæÇíÈ Úái æáÇÈ-8

ÇááÓáíä ÐØÚää ää ÍæÇæíä ÇááÐÇÈáÉ ÝáÇ íÈÑßæä Ýí ÈÚÑ æáÇ Ýí ÚíÑ ÈÚÑ æää ÖÑ ää  
.ÇááíÇÖÑ (ÇáááíÓ) ÇáÐí íßæä Ýí ÇáÚÓßÑ æää ÁíÑÖ ÇááÇÓ Úái ÈÓáíä ÇáíÓæä Áái Úíí ÇááÓáíä  
ÈæÈÈää: ÇíÈáÝ ÇáÚááÇÁ Ýí ÐÈæá ÈæÈÈää: ääää ää íÐÈááÇ ÇÐÇ ÇáÈÓææÇ ÇáÁÓáÇä æääÇ-9  
íÐÑæä Úái ÁÐæÇááá

. æää áá íÐÈááÇ ää ÈäÐá Áái æÑÈÈää æíßæä äÇááá ÝíÆÇ. áÈíÈ ÇááÇá  
.ÁÐÇ ÐÈáÈ ÈæÈÈää(1) [áßÐÇ Ýí ÇáÁÓá] -11  
æíÈÇØ Ýí ÁäÑäá ÝÁä äÐäÈää ÇáÈÐíÈ æáÐÇ ÝáÇ íÈÑßæä áíÈáÚíä æáÇ íáßä ää Íáá ÇáÓáÇí-01  
æáÇ Áä íßæææÇ ää ÇááÐÇÈáÉ æíáÓæäá ÖÑÇÆÚ ÇáÁÓáÇã ää ÇáÓæÇÊ ÇáíáÓ æÐÑÇÁÉ ÇáßÑÁä  
.æííÇá Èíäáá æÈíä áÚáááá ÇááÓíÑí

ÝÁä ÆÈÇ ÈßÑ ÇáÓííÐ æÓÇÆÑ ÇáÓíÇÈÈ äáÇ ÚáÑæÇ Úái Áää ÇáÑíÈ æíÇÁæÇ Ááíá ÐÇá äää  
.ÇáÓííÐ  
.ÇíÈÇÑæÇ ÇãÇ ÇáíÑÈ ÇááíáíÈ æÁäÇ ÇáÓáá ÇááíÓíÈ  
;ÐÇáæÇ ÝáÇ ÇáÓáá ÇááíÓíÈ

ÐÇá: ÈÑæä ..... æáÇ äÑí ÐÈáÇßä æÈÓáíæä Áä ÐÈáÇÇá Ýí ÇáíáÈ æÐÈáÇßä Ýí ÇááÇÑ æáÐÓä áÇ  
ÇÓÈäÇ ää ÁäæÇáßä æÈÑíæä áÇ ÁÓÈÈä ää ÁäæÇááÇ ; æÈáÓÚ ääßä ÇáíáÈ æÇáÓáÇí æÈááÚæä ää  
ÑßæÈ Çáíáá æÈÓßæä ÈÈÈÚæä ÁÐäÇÈ ÇáÇÈá ÍÈí íÑí Çááá ÍáíÝÉ ÑÓæää æÇááÁáíä ÁáÑÇ ÈÚí  
.ÑíÈßä .ÝæÇÝÐá ÇáÓíÇÈÈ ÁáÇ Ýí ÈÓáíä ÐÈáí ÇááÓáíä

ÝÐÇá ÚáÑ: ÇíæÑ ÐÈáí ÇááÓáíä Úái Çááá ; Ýää ÓáíÇÁ áÇíÈ äää ÝÇÈÝÐæÇ Úái Ðæá ÚáÑ æáÐÇ  
.äÐäÈ ÆÈí íáíÝÉ æÁíáí Ýí ÑæÇíÈ  
.æÐæá ÆÈí ÈßÑ äæ äÐäÈ ÇáÓÇÝÚí æÑæÇíÈ Úá Áíáí

ÐĒÇááá: Çá İáÇİ áÁáÇÁ æÇÐÇÁĒ ÇÁİİæİ Úáíáá ää ÁÚÚä ÇáØÇÚÇĒ æĀĒĒĒ ÇáæÇİĒÇĒ æáæ -11  
ÁÝÓá ää İáÇİ ää áÇ İÐÇĒÁ ÇááÓááíá ää ÇááŌŒİá æŌÇÆŒ ÇáŌİÇĒĒ ĒİÁæÇ ĒÇááŒĒİá ÐĒÁ  
.BYÇŒ Ááá ÇáĒĒÇĒ

ÝĒÇæİ ÇáÚááÇÁ Ýİ ÇááŌŒİĒĒ  
ÐŒŒ ÓÚİ Ēä ÚĒİ Çááá Ēä ĀĒİ İáÝ ÇáĀŌŒİŒİ ÇáĒİá Ýİ ĒĒÇĒĒ (ÇááĒÇáÇĒ æÇáÝŒĒ) Ō- 100--1  
.101 æİÇÁ Ýİ ĒĒÇĒ ÇáŒİÇá ááŌæİŌİ Ō- 1 Ō- 431

æÐİ ŌÐĒ ÝŒĒĒ ää ÇáÐÇÆáíá ĒÇáÇáĒ Úáí Ēä áİáİ -Ú- Ýİ İİÇĒĒ ÝÐÇÁĒ ĒäĒĒĒ Œİá İÐÇá áá (áİáİ)  
Ēä äŌİŒ ÇáááİŒİ) ĒÇá İŪİ Ááá æĒİ ŒŌæá æĀá Úáí Ēä áİáİ ÇáÚŌŒŒİ -Ú- ÁŒŌáá; æĒÇá İĒæá  
ĒÇáĒæÇŌİ æİŪáæ Ýİ ĀĒİ ÇáÍŌá æİĒæá Ýİá ĒÇáŒĒæĒİĒ æİĒæá ĒÇáÇĒÇİĒ áááİÇŒă æİáá áĒÇİ  
ÇáŒİÇá ĒŪŌáá ĒŪŌÇ Ýİ ĀİĒÇŒăá æİŌŪá Āă ÐáĒ ää ÇáĒæÇŌŪ æĀáá Çİİ ÇáŌáæÇĒ  
(æÇáŌİĒÇĒ

.æĒĐáĒ áÝŌ ÇááŌ Úă ĀĒİ áİáİ ÇáÍŌá Ēä äæŌİ ÇááæĒİĒİ Ýİ ĒĒÇĒĒ ÝŒĒ ÇáŌİŪĒ Ō 78-2  
İĒæá ĀĒæ İŪÝŒ ÇáŌæŌİ Ýİ ĒĒÇĒĒ ÇáÚİĒĒ Ō 244 Ō 2 äŌĒŪĒ ÇááÚăÇá ÇááİÝ ĒİĒ ÚăæÇă -3  
ÐŒŒ ÇááĐăæáíá ÇáĐİá ÇİŪæÇ ÇáĒÇĒĒĒ áÚăáá Çááá æáááá áİáİ Ēä äŌİŒ ÇáááİŒİ ĒÇá ÇĒă ææİ: ĒÇă  
áİáİ Ēä äŌİŒ ÇáááİŒİ ää ĀŌİÇĒ ĀĒİ áİáİ ÇáÍŌá Ēä Úáí -ÚáíááÇ ÇáŌáÇă- ÝááÇ ĒæÝİ ÇĒæáİáİ  
ÇİŪİ ÇĒă äŌİŒ æĒÇă ĀĒİ İŪÝŒ áİáİ Ēä ÚĒĒă Ááá ŌÇİĒ ÇăÇă ÇáŌăÇă æÇİŪİ áá ÇáĒÇĒĒĒ  
.æÝŌİá Çááá ĒăÇ ÚăŒ ää ää ÇáÇáİÇİ æÇáİáá  
.æÐİ ĒÝŒ ÇááŌİŒİĒĒ ää ÚăáÇÁ ÇáŌİŪĒ ĀĒæ ŌÇáĒ ÇáĀăŌÇŒİ-4

ÇáİŒæŌ  
ÇŌĒĒ ÇŌááá ää Āİİ æÇŌŪİ áİáĒăá ÇááİÇáĒ æáæ áİáİ Ēä ÁŌăÇŪİá ÇáİŒŌİ æİáÐĒ (áÇăŌŒİá) Āæ  
(ææŌĒİá)  
:æÐİ æŌŪ ÇááĐăĒ ĒăÇĒĒ ŌăÇİÐĒ  
.áİáİ Ēä ÁŌăÇŪİá ÇáİŒŌİ-1  
İăŌĒ Ēä Úáí-2  
.ÇáÍŌá ÇáÝŒŪÇáİ -3

æÐİ ÇăĒĒĒ ÇáİŒæŌ ää ŌÇÆÝĒ ÇáŌİŪĒ (ÇáŪĒİİİá: ÇáÝÇŌáİİá) æÐİ ÚăŒ ĀăŒăá ÁİÇă ÇáİÇĒă  
ĒĀăŒ Çááá æÐİ ĀŌăĒ ÇáİÇĒă áĒĒ ÇáĀăÇă Úáí İăŌĒ Ēä äŌĒ İáÇÝ Ēİá ÇáİŒŌİ æİáŌĒ ÝİŒİ  
ÇáİŒŌİ ĒăŪÇăŒĒ ŌăĒ 408 áŪ áÇŌĒÝŌÇŌ äŌÇŪŒ ÇáİăÇáİŒ (005) ää ÇĒĒÇŪă Ááİ ÐŌŒ ÇáİÇĒă  
.ĒĀăŒ Çááá ÝăÇİăăă ÇăăÇŌ ÝĒĒă ÐŌă æÝŒ ÇăĒÇĒİ  
æĀăÇ ÇáİŒŌİ ÝĒİ ÇİĒáÝĒ Ýİá ÇăĀĒæÇă Ýăăăă ää ÐÇá: Áăá ÝŒ Ááİ ÇăŌÇă æăŌŒ æĒİĀă Ýİ  
ÇáİĒÇá; æăăăă ää ĒÇă Āăá ÇŌĒĒ Ýİ æÇİİ ÇăĒİá Ýİ ÇăŌÇă æĒİá Āă ÇáİÇĒă ĒĀăŒ Çááá äæ ÇăĐİ  
.ĀŒŌáá Ááİ ÇăŌÇă áİăŌŒ ÇăÝŌÇİ

æĒİİ İăŌĒ Ēä Úáí Ýİ äŌŒ æáĒĒ áÝŌă áÇİİ ÇááŌĒİĒİĒă æĒÇĒă ÇăŌăÇă æĀăÇă ÇăŌăÇă æĒĒĒ  
ăĀİİæ İăŌĒ æŪăİăÇ ÐĒÁ ÇáİÇĒă ĒİæÇŒ İĒă ÇăăĒŌă ÇİŪİ İăŌĒ Āă ÇáİÇĒă ÓŪİ Ááİ ÇăŌăÇĂ  
æÇăă ŌİăŌă Ýİ ĀİŒ ÇăŌăÇă æĀİŪİ ÇăÇăÇăĒ æĀŪăă İăŌĒ Āăă ŌİŪİĒ Ēä İŪăİ ÇİĒĒİ 3 ŌăæÇĒ  
ĒĒĒ İáÇăăÇ ŒŌÇÆá ĒĒİŒĒ ; æăăÇ ÇăĒŌŒĒ İŪăĒă Ýİ ÇăŌÇă ĐăĒ ÁáİăÇ æĀĒĒİ Ýİ äŌŒ æŒİĒă  
(ÇăŌăæĒİ ÇăăŪŒăÝ ĒÇăŌİÝ) æÇŌĒăŒ ÇăŌăæĒİ ĒăŌŒ ÇáİŪăĒ æİăİă ÇăŒŌÇÆă Ááİ ÇăăăæĒ  
æÇăŒăŌÇĂ æĀŒŌă ŒŌÇÆă Ááİ áĒĒă æİăŒÇă æÇăĒİă æŪăİăÇ ĒĒŒ ÇĒĒÇŪă ÁŪăă ÇăŌăæĒİ  
.ÐÝă ĒĒĒ ÇăÇİĒăÇİ æÇĒĒĒĒ ÇáİŪăĒ ÇáİŒŌİă Úáİ ŒŌÇÆă İăŌĒ

ŪĒİĒĒă: İŪĒİăă Āă ÇáİÇĒă Áăă æİăŌĒ æİăá æİăăă: áİă áÇ ŌĒ Āă ÇáİÇĒă ĒŌŒ Ýİ ÇáŪİă  
ÇááİŒİĒ æáĒă áĐă áİ ÇăŌăŒĒ ÇăÇăŌİĒ / İÇĂ Ýİ ŒŌÇĂĒ ÇáŪİĒĒ áİăŌĒ (ĀŪăŒ áăÇ áÇŌăĒ  
ŌăŒĒă) æÝİ äİĒÇĒ ááİ ÇăŌăÇă(İăŌĒ) (ĒăĒăĒ Úáİ æăăÇăÇ ÇáİÇĒă ÇăĀİİ ÇăÝŒİ ÇăŌăİ ÇăăăŌă  
Ūă ÇăĀŌæÇİ æÇăŪİİ). æİŪĒİ ÇáİŒæŌ ÁİŌÇ ĒÇăĒæÇŌİ æÇăĒĒăŌ äăă İŪĒİăă Áăă áÇ ĒŪĒ  
.æáÇ İăĒ æáÇ áÇŒ  
:æİăĒŌă ÇáİŒæŌ Ááİ ŌĒĒĒİă

. ŌĒĒĒ ÇăŪĒÇă: æăă ÇăĐİă İŪŒÝăă ÇŌŒÇŒ ŪĒİĒĒă ; İĒăŪăă äŌÇĂ Ēă İăŪĒ-1  
.ŌĒĒĒ ÇáİăÇă: æăă ÇăĐİă áÇ İĒăăá Ýİ äŪŒÝĒ ŪĒİĒĒă-2  
æăáİŒæŌ ŒĂŌÇĂ İİăăă æŪăİ ŒĂŌăă (Ōİİ ÇăŪŌİ æİĒăăİ äăŌĒă ĒÇăÇĒÝÇĒ Āă ÇăÇăĒİÇĒ ; æăă  
.ĀŪăÇă Ýİ Ēă ĒŒİĒ æăİăĒ æİŌăİ (Ōİİ ÇăŪĒă)  
æÇăăŒĂĒ Úăİ ÇáİŒæŌ áÇ ĒŒĒă äă ĒİĒ ĀĒİăÇ ŌİĂÇ æİăŌŪ ÇăÇŒĒ ĒÇăĒŌÇăİ ; æŌăÇĒ ÇáİŒŌİ  
ăŒĒ æÇİĒĒ ; æáÇ İăŪ Ēİă ŌăĒİăă æŪŪŌ ÇáİŒæŌ İŪĒİăă ÇăÝŒİ; æŪŪŌăă İĒİİ áĒÇİ ÇăĒăÇĒ äăă  
.İĒăăă Āă Āİă ĒŌăİ İăÇ æăİ äăă

ÇáİăăŌŒă  
İÇĂ Ýİ ÇăăæŌăŪĒ ÇăĒİ ĀŌİŒĒăÇ ÇáİăăŌŒă ĀİŒŒĒ ĒİĒ ŪăæÇă (ĒÇŒİİ ÇăİăŌ ÇăĒŌŒİ æĒĒİăă  
ÇăĒĒÇÝİ æÇăŪăăİ æİĒŪ Ýİ ŪİĒă İăİĒĒĒ ĒĒİÇăŌ ÇăĀăÝ ŌÝİĒ İĒăÇăă ÇăÝŌă ÇăŪÇŌŒă ää Çăăİăİ  
.ÇăĒÇăĒ ĀİăÇă ÇăŪŒĒ æÇăĀŌăÇă  
: İÇĂ Ýİ ÇăăæŌăŪĒ  
ÇăĀŌăÇă ĒŒŒİĒĒ äăÝĒ äă ÇăăĐÇăĒ ÇáİăăĒİĒ æÇăăŌİĒĒ ĀŌİÝĒ ĀáİăÇ ÇăĒĒÇáİİ ÇăăĒăĒİ -1  
. ÇăŪŒĒĒĒ

- .ÇáḄÑĀā àĩÑĩ āā Āāā ĪŌÇÆŌā Yí ÇáÈáÇŪÉ -2
- .ÇáŌÑĩŪÉ ÇáĀŌáÇáĩÉ ŌÑĩŪÉ āŪḄĩÉ -3
- . àĩāēŪÉ ÇáĀĩÇĩĩÉ ÇáāÈāĩÉ æŌŪÉ Yí ŪŌÑ āÈĀĩÑ æĀĩÑĩÉ Ūái áŌÇā ÇáÑŌāá -4
- YḄáÇĀ ÇáāŌáĩā ĒŪáĩæÇ ÇŌÈĩĩÇā ÇáāŪā ÇáḄÇāāĩÉ æÇáÈŌÑĩŪĩÉ ÇáĀĩāÈĩÉ ÇáāĩÑÈÉ -5
- .æÈĩÇŌÈ ÇáḄÇāāē ÇáÑāēÇāĩ æÇáYÇÑŌĩ æÇáÈāāē ĀÇáḄæÇāĩā ÇáḄáŌĩÉ ÇáŌÑḄĩÉ
- .ŪḄæÈÈ Īĩ ÇáŌÑḄÉ ḄÇŌĩÉ æāŌĩāÉ -6
- .ĪæÑ ÇáāÑĀÉ Yí àĩÈāŪ ÇáĀŌáÇā Ūái ĪÇāÈ ḄÈĩÑ āā ÇáŌĀáÉ -7
- .ĀÑāḄ ÇáĀŌáÇā Āāá ÇáḄāÈ Yí ÇáÈáÇĩ ÇáÈĩ Èā YÈĩāÇ ÈŪŌŌ ÇáĩŌĩÉ æÇáĩÑÇĩ -8

ÇáĩÑÇŌÇÈ ÇáÇŌÈŌÑÇḄĩÉ  
.Yí ŪŌÑ ÇáÈāēĩÑ : ÈĩĀÈ ĪÑÇŌÉ ÇáĀŌáÇā áÈĩÇā ĀĩŌÇĀ ÇáḄáĩŌÈ ÇáḄÇÈāēĩḄĩÉ  
YāÈáÇ ÑæŌæ : ĩÈāĩ Ūái ÇáĀŌáÇā áĀāā æĩĩ Èĩā ÇáŌáŌÈĩā ÇáŪḄĩĩÉ æÇáŌĩÇŌĩÉ ĀāÇ ŌÇYÇÑĩ  
ÇáYÑāŌĩ : YĩḄæá Ūā ÇáÑŌæá (Ō) (Āĩĩ ĀæáÆḄ ÇáÑĩÇá ÇáŪŪÇā ÇáḄĩā ĩŪāÑæā āā æḄÈ áĀĩÑ  
YĩḄáÈæā ĀæŌÇŪ ÇáŪÇāā æĩḄæĩæā ÇáÈŌÑ Yí ŌÑĩḄ ÇáÈḄĩā æÇáāŌÑ. æĀā ÇáŪÑÈĩ ÇáāÈāēĩ  
æĀā āā ĩŪÈÑY ÈāÈæÈā áÇ ĩŌÈŌĩŪ ĀáÇ Āā ĩŪÈÑā āā ĀŪŪā ÇáÑĩÇá ÇáḄĩā ŪāÑæÇ Yí  
.ÇáÈÇÑĩĩ)  
YáḄÇ ÇáÇÈĩÇā ÑŪā Āāā āÈĩĩÑ āā ÇáḄáĩŌÈ ĀáÇ Āāā ĩŌŪ āāŪÑÈ āŪĩāÈ æYḄÑĩÉ Āæ āŪÑĩÇÈ  
.Ūāĩā YáÇĩÑĩĩ Āā ĩŪÈÑY ÈÇáēĩ

ÇáÇŌÈŌÑÇḄ æÇáāÈŌÑæā (ÇáÈŪÑĩÈ)

- . ÇáŌÈāÇÈ ÈĩÇæá ĪÇÆāÇ Āāĩ Āā ÈŪŌæ Āāĩ ÇáĀŌáÇā Āāā ŪÇāá ÇáÈĀĩÑ ÇáĀæá -1
- .æĀāĩ Āā ÇááŪÉ ÇáŪÑÈĩÉ áĩ ÇáĩÇÆáÈ Īæā ÇáÇÈÈḄÇÑ æÇáÇĩÈÑÇŪ -2
- .æÇáÈÇÑĩĩ ÇáĀŌáÇāĩ āāÆ ÈÇáÇĩÈáÇY æÇáŌÑÇŪ -3
- YæáÈĩÑ (ÈāÈĩāĩÉ āĩāĩ) -1
- ḄÑæāÑ (ÈŪÑĩÈ ÇáāYḄÑ ÇáŪÑÈĩ) ŌáÈ 1882-1906 -2
- .ĪāāæÈ (ÈŪÑĩÈ ÇáÈŪáĩā æÇáÈÑÈĩÉ) ŌáÈ 1887-1930 -3
- .ÇÑāŌÈ ÑĩāÇā: (ÇáĀŌáÇā æÇáÈḄĩā -4
- .āÇāæÈæ: āŌÑ æÇáāŌÑĩæā -5
- .ŌæĩāÑ: ÇáÈÈŌĩÑ -6
- .āÑĩāĩæÈ: āĩāĩ æŪāæÑ ÇáĀŌáÇā -7
- áæÑāŌ: ÇáĀŪáĩÈ ÇáŌÈŪÉ -8
- .áæĩŌ Ōĩāæ: ÈÇÑĩĩ ÇáŪÑÈ æÇáĀŌáÇā -9
- .æáḄæḄŌ: ÇáĩŪæÈ Āāĩ ÇáŪÇāÈÈ -01
- .YāŌāḄ : ĪÇÆÑÈ ÇáāŪÇÑY -11
- .ĪāæÈ: ÇáYÈæĩÇÈ ÇáŪÑÈĩÉ ÇáḄÈÑĩ -21
- .Īæāĩ ÈŌáĩÑ: ÇáŌáÈ æÇáÈŌÑĩŪ -31
- ĩḄæá ÈæĩāÈĩ : (Āā ÇáĀĩÇā ÇáĀÑÈŪÉ ÇáŪáĩÇ Yí ÇáŌÑḄ ÇáĀḄŌĩ (ÇáĀŌáÇā æÇáāŌĩĩÉ  
.æÇáāāĩæḄĩÉ æÇáāāÇĩÇāÇ) áĩ àĩÑĩ ÇáæÇā ĀÑÈŪÉ áāāāĩ æÇĩĩ)
- ĩḄæá áāŌā (Āā ÇáĀŌáÇā āḄáĩ; æĀā ĀĩŌā āÇ Yíā āĀĩāḄ āā ÇáāŌÑÇáĩÉ æŌÇÆÑ āÇ Yíā ĀĩḄ āā  
.ÇáæÈāĩÈ ḄáÇ āæ Āæ āŪ ŌĩĀ āā ÇáÈÈĩĩā)

- YæáÈĩÑ (āĩāĩ æÇáÈŪŌÈ) -1
- ĀŌĩÑāÇ ŌáÈ 1745 ĀāĩÇāÇ Āāĩ ÇáÈÇÈÇ (ÈææÇ ÇáÑÇÈŪ ŪŌÑ). āāĩÆÈ ÈÇáŌŪā áāāÈĩ Ōāĩ Çáāā  
.Ūáĩā æŌāā
- ḄÑæāÑ ŌáÈ 1882-1906ĀáY (āŌÑ ÇáĩĩÈÈ) -2
- ÇáĀŌáÇā āāÇY áāĩŌÇÑÈ æáÇ ĩāḄā áāāŌáĩā Āā ĩÈḄĩāæÇ ĪÈĩ ĩÈÑḄæÇ ÇáḄÑĀā æÇáĀŌáÇā áĀāā  
.ĩŪāāāā ÇáĩḄĩ Ūái āĩÇáYĩāā ; ÇáĀŌáÇā ĩāÇYĩ ÇáŪāÑÇā æĩÈĩĩ ÇáŌáÇḄ æĩÑā ÇáÑÈÇ æÇáĩāÑ  
.ÈŌĩŪ ÇáāÈŌÑĩā Yí āŌÑ æÇáŌæĩÇā
- ĪáḄ ŌÈḄÉ āā ÇáāÈYÑāĩā æāĀáÇĀ āā ĪáYÇĀ ÇáĀæÑÈĩ ÇáāŌáĩ æāŌÇŪĩæā æŌáY ĩĩ āĩÈæ  
. ÇáæŌáĩÈ ĀĩŌā Āāā Yí ÈÑḄĩ ĀÈÈÇŪ ÇáŌĩĩ āĩāĩ ŪÈĩā ááĩŌæá Ūái āŌÑ āŌÈḄáÈ ÈÇáÈĩÑĩĩ
- .Īāā ÈŪÇáĩā ḄÑæāÑ æÇáĩŪÇĩÉ áāÇ áŌYĩ ÇáŌĩĩ Yí (ÇáĩÑĩĩÉ) æŌĩYÈ ÇáāḄŌā  
æḄĩ ÑḄŌ ḄÑæāÑ Yí āĩæŪÉ Ūái ÇáĩæáÈ ÇáŪÈāÇáĩÉ ; æÇáĩááÈ Ūái ÇáĀŌáÇā ÇáḄĩ ÈāÈāā ÈÑḄĩÇ.  
āŌÑ ÇááŪÉ ÇáĀāĩāĩŌĩÉ ; Èĩāĩĩ ÇááŪÉ ÇáŪÑÈĩÉ ; āŌÑ áāāŌÑĩĩā ; ÇáĩŌ āā ŌĀā ÑĩÇá ÇáĀŌāÑ  
.æÇáĩÇāŪ ÇáĀŌāÑ
- . Ñĩ Ūái ḄÑæāÑ ÈáÇÈÈ : YÑĩĩ æĩĩĩ; āŌŌYĩ ÇáŪáÇáĩā ; ÑŌĩĩ ÑŌÇ  
ḄÇá ÇáĩḄÈæÑ ŌÇáĩ ÇáāŌÇÑ: (ĀŪáā ḄÑæāÑ Īĩā àĩĩÆā Āāĩ āŌÑ Āāā Ōĩāĩā Yí āŌÑ ÈáÇÈÇ:  
.ÇáḄÑĀā æÇáḄŪÈÈ æÇáĀŌÑÈ ÇáĀŌáÇáĩÉ æÇáĀŌāÑ)  
ÈÑæḄáāÇā -3



Íþæá Yí ÊÇÑÍÍ ÇáÓÚæÈ ÇáÁÓáÇáíÉ (æáá íßá ÚÇáá áíáÍ ÇáÝßÑí ää ÇÈÍÇÚá ÇáÍÇÖ ÁáÇ Ááí ÍÍ  
ÓÚíÑ ÝÍÍ ÇáÈÈÞ Yí ÇáÍÑÍÉ ÇáÁæáí ää ÇáíáæÍÉ æÇááÖÑÇáíÉ ÝßíÝá áíáÍ ÊßííÝÇ ÊÇÑÚÇ  
æÝÞÇ áÍÇÌÇÈ ÓÚÈä ÇáíáíÉ)  
æíÞæá : Áä áíáÍÁ ØÇÝ ÈÇáÈíÉ ÓÈÚÇ áÇáÓÇ ÇáííÑ ÇáÁÓæÍ ÈÚÒä Yí Þá äÑÈ æÈÐáß Óä äÐÇ  
.ÇáØÞÓ ÇáæÈáí Ááí Ííáä

.áíæÉí : Áæá ÍÇßá áááÚÑÈ ÓáÉ 1912 -4  
.ÆÈÇÑ ÇááÚÑÈ Èíä ÇáÚÑÈ æÇáÈÑÈÑ

ÍÇÑÈ ÍÇáÚÉ ÇáÞÑæííä æÞÇá : ÁÐÇ Èä áÝÑáÓÇ ÇáÞÓÇÁ Úáí ÍÇáÚÉ ÇáÞÑæííä ÝÞÍ ÓááÈ  
ÝÑáÓÇ ááÝÓáÇ ÇáÈÞÇÁ Yí ÇááÚÑÈ ; ÍÇÑÈ ÇááÚÉ ÇáÚÑÈíÉ æÁíá áíááÇ ÇáÝÑáÓíÉ ; æÁÞÇá  
ÇááÍÇßá ÇáÈÑÈÑíÉ ; æÁÞÇá ÈÞÇÝÉ ÝÑáÓíÉ Èíä ÇáÁÓáÇáíÉ ; ÁÞÇáÈ áá ÝÑáÓÇ ÈäÈÇáÇ Yí  
.ÇáÑÈÇØ  
áÇÝííÑí - 5

ßÑÍíáÇá : ÁÖÑÝ Úáí ÇáÓÇÁ ÇááÍÇÑÓ ÇáÈÈÓíÑíÉ ; æááí áÇÍÉáÇá ÈæáÓ ; æÁÞíä áá ÈäÈÇáÇ Yí  
.áííá áíááÈ ÈæáÓ ; æßÇá íÑí Áä ÇááÚÑÈ ÇáÚÑÈí ÉáÇÍ ÑæáÇáíÉ íÈ Áä ÈÑÍÚ Ááí ÁÓááÇ ÇáßáÓí

ÍæíáÇÓ ÍááæÈ -6

Ííá äÖÑ ÓáÉ 9881 äÈÖÑÇ ; Úíá ÓáÉ 7981 ÓßÑÈíÑÇ ÚáæáíÇ áááÚÇÑÝ ; æÝí 42 äÇÑÓ ÓáÉ  
.6091 Úíá äÓÈÖÇÑÇ áááÚÇÑÝ  
äÐáÈä (äÈí ÈæÇÑí ÇáÞÑÁä æáíáÉ äßÈ ää ÈáÇÍ ÇáÚÑÈ ÈäßááÇ ÍíáÆÐ Áä áÑí ÇáÚÑÈí íÈÍÚÍ Yí  
: ÓÈíá ÇáÍÓÇÑÈ). æßÇá íáÝÐ ÓíÇÓÈ ßÑæáÑ (ÚÞá ÈÑíØÇáí æÁÍí äÖÑÍÉ

.ÍÇÑÈ ÇáÚÑÈíÉ æÇáÁÓáÑ -1

äÖÑ ÇáÇáíáíÓíÉ. ÍÈí ÁÖÈÍ íÚáá ÇáÑíÇÓíÇÈ æÇáÚáæä æÇáßíáíÇÁ æÇáíÚÑÇÝíÇ -2  
.ÈÇáÇáíáíÓíÉ

.áíÇÑÈÈ ÇáÈÚáíá ÇáÚÇáí (Áä ÇááÖÑÍíä áÇ íÓáíæä ááÚáæä ÇáÚÇáíÉ) -3

.ÁÞÓÇÁ ÇáßÈÈ ÇáÈí ßÈÈÈ ÈÑæí ÇÓáÇáíÉ ßáÁáÝÇÈ Úáí äÈÇÑß æÚÈÍ ÇáÚÓíÓ ÍÇæíÓ -4

Íæáí ÈÓíáÑ -5

Íþæá Yí ÇáÚÞííÈ æÇáÖÑíÚÉ (Áä ÇáÇÍáÇÞ ÇáÚÇáíÉ æÇááÈá ÇáÑÝíÚÉ Yí ÇáÁÓáÇá ÁááÇ  
ÁíÐáÇ ÇáÁÓáÇá ää ÇáííÇáÇÈ ÇáÈí ÇÚÈÑÝ áÁÖÍÇÈäÇ ÈÇáÑÓÇáÉ)(1) [ÁáÚÑ áÝÈÑíÇÈ  
.ÇáíæäÓßæ ááÓáÇä Ó22]  
ÁÑáÓÈ ÑíáÇá

.æÓÝ ÇááÈí (Ö) ÈÇáííÇÚ æÇáííá

ÁáÞí áÍÇÖÑÈ Yí ÇáÓæÑÈæä (ÓáÉ 3881) (ÈÚáæÇá ÇáÁÓáÇá ÇáÚáá) Íáá YíáÇ Úáí ÇáÁÓáÇá ÍááÈ  
.äÈÚÓÈÈ æÞÇá : Áä ÇáÁÓáÇá ÚÞÈÈ Yí ÓÈíá ÇáÚáá ; æÇÓØáí ÇáÚááÇÁ

ÍÈÑÇÆíá áÇææÈæ

.íÑí áÇææÈæ ÑÁí ßáíæä Yí äÓÝ ÇáßÚÈÈ æáÞá ÞÈÑ áíáÍ Ááí äÈÍÝ ÇááæÝÑí; ÑÍ Úáíá áíáÍ ÚÈÍá  
ÓæíáÑ

ÈíÁ ÈÇáÈíÑíá ßÈÇÆÚ ßÈÈ ; ÚÞÍ Áæá äÄÈáÑ ááÈÈÓíÑ ÓáÉ 6091 Yí ÇáÞÇáÑÈ Yí ÈíÈ ÁíáÍ  
.ÚÑÇÈí Yí ÈÇÈ ÇááæÞ ; äÄÈáÑ ÓáÉ 1911 Yí áßæä ; 1924 Yí ÇáÞÍÓ

äÑíáíæÈ

äÓÈÖÑÞ ÇáíáíÓí ÁáÝ ßÈÇÈ (áíáÍ æÚáæÑ ÇáÁÓáÇá)

.ÑÍ Úáíá Úáí ÍÇæíÓ æÞÇá : Ááá ÍÇÑÈ ÇáÈÇÑíí ßáÇ ÍÇÑÈ ÇáÁáÓÇÝ  
:æááÇ ÞÇá äÑíáíæÈ

.Çá ÇááÓáá äÚáÇá Yí ÇáÁÓá ÇáíÇÆä -1

.ÚÇÖÑ áíáÍ - Óáí Çááá Úáíá æÓáá - ÈÚÓ ÇááÖÇÑí ÝÇÓÈÝÇÍ ää ÈÚÇáíááá æÁÓÇáíÈäá -2

.ÈÒæí ÍííÈ ØáÚÇ Yí áÇááÇ -3

.Çááá : ÇÓá Óáá Yí ÇáßÚÈÈ -4

.ßÇáÈ ÈäÈÇÈ áíáíÇ Óáí Çááá Úáíá æÓáá äæÈÇÈ ÚÓÈíÉ ßÈíÑÈ -5

.Áßá áíá Çáíáá ÝÑÓ Úáí ÇááÓáá -6

.ÇÓá æÇáí ÇááÈí Óáí Çááá Úáíá æÓáá äíáæá æáÐÇ Óáæä (ÚÈÍ Çááá)-7

áþí ßáÊ ÁÚáá ÁääÇ ÁÐÇ ßÓÈäÇ ÇáíÑÈ ÝÁä ÚáæíäÇ ááÚÑÈ ÓÈÖÈÍ ÁæÑÇÞÇ áíÊÉ æáæ ßáÊ) äÇÖÍÇ ÕÑíÝÇ ááÚÑÈ ááÓíÊää ÈÇáÚæíÊ Áái ÈíæÊää. áþí ßÇä ÞÇíÉ ÇáíÑÈÉ ÇáÚÑÈíÉ íÝääæä ÇáÓíÇÓÉ ÇáíÇÑíÉ ÝääÇ ÚÒÇÆÑíÇ ÈíæíÇ ; æßÇä ÇáÈÑíØÇáíæä æÇáÝÑáÓíæä íÞæäää ÈääÇæÑÇÈ ÌÑíÆÉ ÇÚÈäÇíÇ Úái ÕÐÇíÉ ÇáÚÑÈ æÖÚÝää æÈÓÇØä ÞáæÈää æÈÝßíÑää æáää .ÈÐÈ ÈÇáÚíæ

Áääí ÁßÈÑ äÇ Áßæä ÝíÑÇ Áä Çáíä ÇáÁáíáÓí ää íÓÝß Ýí ÇááÚÇÑß ÇáÈäÇÈíä ÇáÈí ÌÓÈäÇ áÁä .(íáíÚ ÇáÁÞØÇÑ ÇáíÇÖÚÉ áäÇ áä Èßä ÈÓÇæí Ýí áÚÑí äæÈ ÇáíáÓí æÇíí .íÞæä æÇíÒäÇä : áþí Þíä áäÇ áæÑáÓ ÌíäÇÈ ÌáíáÉ æÓá ÇáÓÑÞ ÓäÉ 4191 . ÇÓÈííää ÇáÇáíáÓí Ýí ÇáÁÓÈíÈÇÑÇÈ; æÓá ÌÈÈ ÓäÉ 6191 æÇÈÓá .ÈÝíÓá

.ßÇä áæÑáÓ íÚí ÓáØÇä ÇáÓíÑÇÁ ÇáÚÑÈíÉ; ááß ÇáÚÑÈ ÚíÑ ÇááÈæí áÇääÓ ÑÇäÈ äÁÑí ; ßÈÈ Úä ÑÓæá Çááá Õái Çááá Úáíá æÓáá ßÈÇÈÇ ää íæÇÝÐ ÇáÝÇÈíßÇä Úái äÕÑä .íæÝÇ ää ÇáÓíÈ ÞÇá : ÇíÈßÑ ÁÈæ ÈßÑ æÚáÑ æÁÈæ ÚÈíÈÉ ÇáÓáØÈ æþí äáíÈ ááá ÚÇÆÓÈ æíÝÓÈ æÁÈÚíæÇ . ÚáíÇ

.ÈÁÈÑ ÇáÝÞä ÇáÁÓáÇáí ÈÇáíæäÇä .æÖÝ ÓáÇí Çáíá ÈÇáØäÇÚ æÚÒÇ ÚÝæ ÓáÇí Çáíá Áái (ÇáíÈä æÇáíæÝ)

.áæíÓ Óííæ (íÑÇÝÇÈ ÇáÞÑÁä) ÓäÉ 1859-1927 .æáí ÈäÇÑííä ; Úáá ÇáÁíÇÈ ÇáÚÑÈíÉ Ýí ÌÇáÚÈ ÇáÞíÓ íæÓÝ .ÁäÓÁ áíáÉ ÇááÓÑÞ ÓäÉ 1898 æÇÓÈäÑÈ 25 ÓäÉ .áá ßÈÇÈ ÕÚÑÇÁ ÇááÓÑÇáíÉ æÇíÚí Áä áÚÚä ÕÚÑÇÁ ÇáÚÑÈ ÞÈä ÇáÁÓáÇä äØÇÑí

æáíä æáßæßÓ ÓäÉ 1893 ÁáÞí ÇááááíÓ ÇáÇáíáÓí áíÇÖÑÈ ÚáæÇáäÇ : áäÇÐÇ ää Èæíí ÞæÈ ÇáÇíÈÑÇÚ áí ÇááÓÑííä ÇáÁä; ÚÒÇäÇ : Áái ÇáÈäÓß ÈÇáÝÓí. æÞÇá : Áä ÇáÇáíáÓ ßÇäæÇ íÁáÝæä .ÈÇááÇÈíáíÉ Ýáá íÈÈÚæÇ ÝÚáíäÇ ÇíÈÇÑæÇ áÚÈ ÇáÝáÇíá ÇáÇáíáÓ ÇíÈÈÚæÇ ÇÓÈÑí æáßæßÓ ÈÑííÓ áíáÉ ÇÓáäÇ (ÇáÁÓáÑ) æÁÓÑÝ ÚáíáÇ; ÈÑíä ÇáÇáíá Áái ÇáÚÇáíÈ .; ÈæÝí ÓäÉ 1932

ÝäÓáß .æáí ÈíÑíÑ ÞÓä ää (íÇÆÑÈ ÇááÚÇÑÝ ÇáÁÓáÇáíÉ) æáÚÚä áíÑÑíáÇ æÈÓÑæä íÈää áíáíÇ Õái Çááá Úáíá æÓáá ÈÇáæÈáíÉ ÞÈä ÇáÈÚÈÈ; æÇíÚí Áä ÇáÁíÇÈ ÇááßíÉ áíÓ ÝíáÇ .ÁØÇÑÈ Áái ÚáÇÐÈ áíáí ÈÇáßÚÈÈ

íæÈ (ÇáÝæíÇÈ ÇáÚÑÈíÉ ÇáßÈÑí) ÍÇæá Áä íÓæä ÕæÑÈ ÇááØØÝí (Õ) æÇáÝÇÈííä ää ÇáÞæÇí ÇáßÈÇÑ ää ÇáÓíÇÈÈ æÈ Õ íÚ ááíáí æÇááØÇÑí . ßÇä ÌÑí (ÇáÓÚæÈ ÇááÇØÐÈ ÈÇáÚÑÈíÉ) æáÐÇ ÈÚÈíÑ ÇÓÈÚäÇÑí . æÁÑÇí Áä .íÚáÑ Áä ßá ää íÚÈäÞ ÇáÁÓáÇä ÁääÇ äæ ÈíÇÝÚ ÇáÇáÈäÇÓíÉ. ÇáÈÝÑíß Èíä ÇáÚÑÈ æÇáÈÈÈÑ

ÇáæíæíÉ Existentialism

ÈÞæä Úái ÈÞíÓ Íß ÇáÝÑí æíäÇíÈä ää ØÚíÇä ÇáíäÇÚÉ. ÝÇáÝÑí äæ Çááæíæí ÇáíÞíÞí Ýí ÇáíÇÑí .; æÇááæÚ ÇáÁáÓÇáí áÇ æíæí áá ÁáÇ Ýí ÚÇáá ÇáÈÓæÑ æÇáÐää æÈÚÓää íÞæä : Áä Çáæíæí ßááÈ ÚÈÈ áÇ áÚái áá Úái ÇáÇØáÇÞ æáÇ ÚÇíÉ ää æÑÇÆä ááíáæÞ æáÇ .áíáÇÞ

aiNOÉ ÇáææliÉ ÇáÝÑáÓiÉ : aiNOÉ ÇÈÇÍiÉ iEUáB EUÓaÇ EYÑáÓÇ æEUÓaÇ ÈÓÇÑÈÑ ÇãÇã .ÇáiNOÉ

.ĂãÇ ÇáĂÓÈÇÈ ÇáËi ÊËÚáB ÈYÑáÓÇ Ýæ ÇáæáÚ (ÈÇáÓi ÇáæÓái)

.ÇáĂÓÈÇÈ ÇáËi ÊËÚáB ÈÓÇÑÈÑ : Ýæ áÇiÉáÇá ÈBæiá ; æÇÈÓÇá äÓÈá

ÝÝi ÈBæiá ÌáÇÆá ÇiÉáÇá ÈÈiæ ÁÚÑÇÖáÇ BÇáÓáá iUÈÑi ÖPá ÇáÁiá ; æĂã ÌæliÉ æiBÓi äÚÚä ÁiÇã Èiá Çáiáæi ; æá UáÇiÉ ÖliÉ ÈÇáiYÇÚ Uá ÇáÓÇãíÉ(1) [ĂãUN ÇáÚOæ ÇáYBÑi Úái

.ÚÈi ÇáiBia]

: ää ÝáÇÓYÈää

.äÇii iÇÑi (äÓÇÚÑ ÇáiæY ää Çáálæá ÚáiÉ iÇÆáÈ) -

BÇái : ÝáÓYÈäÇ ÈBæä Úái ÇáÈäÖB æÇáiÁO -

ĐÇÚ ÖiÉ ÓÇÑÈÑ ælii BÝáÇÓYÈ áæææliÉ ÄBÈÑ ää ÚiÑäaÇ æĐáB ÈÒÈÈ ÇáãBí ÇááÇĐÚ .ääÇiáÇB æÇáÈBÇáii

æBí iáÈBí ÓÇÑÈÑ äÚ ÝÑæií ÇáĐi ÈæYi ÓæÉ 9391 Ýi BÈiÑ ää ÇáiŒæŒ æÑÈäÇ ÇÓÈBí äUNiÉá ÇáÓÇĐÈ Äæ ÈÚÓaÇ äää. Äää iÁää BÝÑæií Ää ÇáBæÉ ÇáliÓiÉ ÁÓá Úáip Ýi ÇáĂáÓÇä ääĐ

ØYæáÈá æiÓNi Ýi ÇáÚáÇBÇÈ ÇáĂáÓÇãíÈ BääÇ æáBää iÓiY Áä ÇáiÇYÚ Áai ÇáliÓ áiÓ ÇáBæÉ .ÇáliÓiÉ æĂÓÈÇÈäÇ ÝiÓÈ Èá Çá äÓUÈá ÇáææliÉ ÇáBÇääÈ Ýi ÇáĂáÓÇá ÈiYÚä Áai äĐÇ

ĂãÇ (ÇáliNiá lii) ÝBí ÈÄÈÑ Èä ÓÇÑÈÑ æääÇii áĂá ÇáĂáÓÇá ÓÇáÚ ÇáÇBÑÇÑ Äæ iÇáBäÇ ÈäÇ .ÇÓÈÈäÇĂ

.æÇáÓN Ýi ÈÑæÓä Äää ÈÑÑ ááÓÈÇÈ ÇáÇáiáÇá æÓiää ÈÇáÚää æÇáYáÓYÈ

æiÑi Çáææliæä Ää ÇáÁiáÇä ÈÇááá äæ ÇáÚÇÆB Çáælii Úái Çáææliá áĂá ÇáĂáÓÇá ÄĐÇ Äää ÈBæÉ ÈÓiØÑ Úáiá Ýæ áÇ iÓÈiÚÚ Ää iÓÈBá Èææliá æáÇ Ää iÉliá ÇáÖÓáiÉ iæä ÚiÑä ; Ää ÇáÇiáÇá ÈÇááá Úáiáá ÚÇÆB BÈiÑ Ýi iÑiÉ ÇáÇáÓÇá æÈYÓi Úáiá iÑiÉä - Ái ÇáÈäÑÚ Ýi

.(ÇáĂáæÇĂ æÇáÓææÇÈ

Çáææli áÇiÁää Èææli Çááá æáÇ iÁää ÈäÚÇá liBí iÓæi ÇáĂáÓÇãíÉ; ÇáÇáÓÇá Úáiá iÑ äÓÆæá .ĂãÇä äYÓá áÇ ÄãÇä Çááá

æiáBä ÈáiÓi ANÇĂ ÓÇÑÈÑ ÝiäÇ íái (Çá äÈæøäÇ æÓBæøäÇ æÁiŒÇÄäÇ áÇ ææli ááÇ ÈäYÓaÇ .Éá Ää ááÇ æÈNNÇ ää ææli ÇáÁiNiá

( It is before the others than I am guilty)

æãĐÇ æÇÓi Ýi BÈÇÈá (ÇáÁiÑæä ää Çáliá)

.æBÈÇÈ (Being and nothingness)ÇÇá ÇiÈÑÇá iÑiÉ ÇáÁiNiá iÑi áliNiÉäÇ

.Ää ØÇÈÚ BÈÇÈÇÈä ÈÈÓä ÈÇáĂää æÇáPáB æÇáiÁÓ æÇáÈĐäÑ

.Ää ÇáBia ÇáliBie æÇáĂÓÑÈ æÇááÈäÚ æÇáliæáÈ ääÚÓÇÈ áliNiÉ ÇáYÑi áBí BÇá ÇáYBÑ Çáææli æÈiÉ ááYÑÇÚ ÇáÑæli ÇáĐi ÁÚPÈ ÇáliÑÈ ÇáÚÇáiÉ ÇáÈÇáiÉ ; æBí NÁi

ÓÇÑÈÑ ÄææÇá ÇáliÑÈ ÇáÈÇáiÉ æÓlä ÓæÈ æáÑÈ æÇáÓä Áai ÚÓÇÈÈ Öi ÇáĂááÇä 00 æiÑi ÓÇÑÈÑ Ää ÇáliæÇĂ ÁÓiá Ýi ÇáĂáÓÇá æBĐáB Çáæliá æÇáÚÓáÉ æãĐÇ íÇæá Ää iÈÚáÈ Úái äĐÇ

ÈÇááÇäÈÇáÇÈ

æãĐÇ iÈiæ ää liáÇá BÈÈä (ÓÈá ÇáliNiÉ) (ææÈÈ ÇáÑæli) (UÓN ÇáÚPá)

æäUNÈ ÇáÈÓÇÄáiÉ ÇáÈi ÓiØÑÈ Úái ÓÇÑÈÑ áÇÈPá Úä ÓæÈäæÑ) ÓÚiá ÇááÈÓÇÆáiá ÇáĐi : iBæá

ÇáliÇÈ ÈÈiái BÇáÈáiæä ää ÇáĂää Áai ÇáÓÁæÈ æää ÇáÓÁæÈ Áai ÇáĂää æãĐÇ ÇáiÁÓ æÇáYÑÇÚ

iiYÚää Ää iáØáBæÇ Áai ÁiÑ ÇáÓæŒ Ýi ÇáÇáiáÇá æÇááÑæÈ ää ÇááYÓ æääÇÑÓÈ ÁææÇá äÓiBÈ ää ÇáÈÓáiÉ (ÑBÓÇÈ ÇáliÇÓ æÇáÑæB ÁáiÑæá æÑBÓÇÈ ÇáliáíÑ æÇáÈÚÇá 000)

.áBí ÇáÈÖÑ ÓÇÑÈÑ áĂää ÈÑÑ áĂáÇY ÇáááÇiá ää ÇáÈÖÑ ÇáliáÇáää æUNBää ää liáÇá ÇáÁiÈ ÄãÇ äÇÑÓiá ÓæÈ 1889 Ýæ ÌæÈá ÇááliNOÉ ÇááĂáæÈ ÇáææliÉ iÁää ÈÇáÑæi æiÑi Ää ÇáĂáÓÇá

.áÇ iÈæÈÚ ÈÇáliNiÉ ÇáÓiÉ ÄáÇ ÄĐÇ Äää ÈÇááá

Äää áÇ iÑi Ää ÇáliÇÈ ÖÇÆÚÈ äääáÈ áÇáÚái ááÇ äÈá ÓÇÑÈÑ æBÇái Èá iÑi Ää ÇáĂää æÇániÇĂ .ÁÓiá Ýi ÇáÑæli ÇáÈÖÑiÉ . æÇá ÇáĂää ááliÇÈ ÇáÑæliÉ BÇááYÓ ááliÇáÈ ÇáØÈiÚiÉ .æää ÈäÈiáíÇÈä (æái ää ÁæáiÇĂ Çááá) (BææÈ ÇáÁiNiá) (ÇáÈæYiB ÇáĂáá)

ÇáÓiæÚiÉ

iÚiÓ ÇáYÑi ÝiäÇ Èiá ÇááØÑBÈ æÇáÓáiÇá : äØÑBÈ ÇáYÆÈ ÇáliÇBæÈ æÓáiÇá ÇáBæÇÚi ááiOÈ : ÇáÓiæÚi ÈÁi iáiÉ áiiá æãÇÑBÓ Áai æÈiÈiÉ

. Çáliá æÇáÇiáÇB æÇáÚää äÚÇãÑ ááÑæi ÇáÚÇáiÉ ÇáÓÇÆiÈ Ýi ÚÓN ää ÇáÚOæÑ -1

Çä äíáíÉ äÇ ÚáíäÇ ÊäÖÌ æÊËáÚ ÑÒÍäÇ íÊæáí äääÇ ØÇÆÝÉ ÐÇÉ äíæá æÄÝßÇÑ ÌííÉ -2  
.ÊÖÇÑÚäÇ æÊÄËí ÊÇáííí (ÝáÇ ÇÛËÑÇÝ ÊÍÇáß æáÇ Íáß æáÇ ÊËÇË æáÇ ÇÓËßÇÑÇ  
.ÒÇí äÇÑßÓ æÄËËÇÛä : Çáííä æÇáí áß ÇäÛßÇÓ ááÇÞËÖÇí -3

: ÇáääÚäÇÊ ÇáÓíæÚíÉ ÇáÚÑËíÉ ÑáâÇ íáæíÉ  
Ä- Ýí äÖÑ : ÇáÇÓßÇÑÇ : Çíáí ÒæÇÑËÖ  
ÍíËæ : ääÑí ÑæÑíá

.ääÚäÉ Í. Ö : íæÓÝ ÍÑæíÖ æÑíäæä Íæíß ä. Ö.ä : ÄæíÉ æÒæíäÇ ÓáÇæä Äæ ÓáÇ æ  
.Ë- ÇáÚÑÇÞ : Óäæ äæ (Óääæä) ÍäÇá  
.Ì- ÇááËäÇáí ÇáÓæÑí : ÍÇßæË ÊíËÑ

ËÑÞíÉ áíÓÇä 1977 ää ÇáíÓË ÇáÓíæÚí ÇáÄÑíáí Äáí ÇáÇÓÑÇÆíáí (ÑäÇ ÞÑÑ ÇááíáÓ ÚÇáíÇ  
ÇáäæÇÞÝ ÇáäËíÆíÉ æÇáËÇËËË Ýí Çáßæí ÇáËÞíáíÉ Ýí ÇÓÑÇÆíáí äÝÓáÇ æÝí äÞíäËäÇ ÇáíÓË  
ÇáÓíæÚí ÇáÇÓÑÇÆíáí ÑÇßÇí Ýí ÍÚä æäÓÇáíÉ äÖÇá ÇáÓÚË ÇáÝáÓÖíáí)  
äÖÑË ÄíÑí (æßÐáß ÊÚÓíÖ ÇáÓáÇË æÚáÇÞÇË ÇáÓíÇÞË áÚ Çáßæí ÇáííäÞÑÇØíÉ ÇáÇÓÑÇÆíáíÉ  
æáÇ ÓíäÇ ÑÇßÇí äáÇ ÊÞíää äÐä Çáßæí ää äÖÇÚíÉ äÇäË äááÖÇá ÇáÝáÓÖíáí ää ÍäÇá ÞÝÇíäÇ Òí  
.ÇáÄËËíÇáíÉ)

.ÓäÉ 9391 ÞÑÇÑ Çá Êáí ËÑË/ Úä äíáÉ ÇáäÖæÑ ÇáäÖÑíÉ Úíí 2629  
æáßí äÖÑäÇ Ñæí ÇáËæÑíÉ ÇáËíÑÑíÉ ÇáßÇÐËË Ëíá ÓÚæË ÇáÚíÑ áÇÞäÇÚää ÊÇáËíáí Úä)  
ÄíÇáää Ëá ÊÇáÓÚæÑ ÊÇáííä ää ÇáÁÚáÇä Úä ÊÚÇáíä äÐä ÇáÄíÇä æäÖÇíÇ äÇ æÄæÇäÑäÇ  
æäæÇáíäÇ æÇáÁää ää Ðáß ÄääÇ äííäÇ Ýí ÇÞäÇÚ ÑËíÑíá ÊÇáÇÚáÇä ÍäÇÑÇ Úä ÇáíÇíäá Çáßáí  
æÚíä ÇáÄíäÇä Êæíæí ÍÇáß ÇáËËË Ëá æÁÚæíäÇ ää ÊÇáËËÝÇíÑ áßæäää ää ÁíÝÇí ÇáßÑæí - áÚÑíÉ  
ÍÇÑæä - Êä ÞíäáÇ äää ÚÞÇÆí æäËÇíÆ ÍííÉ íÓËíá Úáíää ÒËÑ ÁÚæÇÑäÇ ÇáíÞíÞíÉ ÑÇáÓíæÚíÉ  
æÇáÝæÖæíÉ ÇáËí Êííä ääÝÑíÉ æäíËäÚä äÖÇáíäÇ æÄáíÇÝäÇ æËáßí ÇáÚíÑ ÇááÚËææää äÐä  
ÇáÚÞÇÆíËËËæá ÍÓä æíäÇÓ Óííí Íæä Ää íÑÇæí ÚÞæäää Áí Öß ÊÄä äÐä ÇäáÇ æíËË äííäÉ äÖÇáíäÇ  
æÄääÇ Êíí ÐÇËäÇ ÊÖßá ÁíÖ ÇáÁÓáíÉ ÇáËí äÖËííäáÇ ááÞÖÇÁ Úáí ææíäá æÝí Ñá Ðáß ËÑäá  
ÇáÚíÑ ÇáÁÚáíÇÁ Úä ÖÐÇíÉ äÇßäÇ æËÖæÑä Ýíäá ÝÞí ÑäÇ ääËÚÑ ää ÇáËËÚÖ ÐßÇÁ æ æÚíÇ  
ÁÚäÞ ÊíÞíÉ ÇáÄäæÑ æÁÖæááÇ æáßäää ÍáíÚÇ ää íßææÇ ÁÝÓä ää ÞØíÚ Úäá ; ÝááËÑßää  
.íÑÚæä ää ÍÞæááÇ ÍËí í Óä äæÇ æíßææÇ ÒÇáííä ááÐËí ÑÇáÄÖÇíí(1)[ÇáÚÞÇí/ ÁÝíæä ÇáÓÚæË]  
ÞÇá ÄËæ äÇÑßÓ(äÇÐÇ ÊÚä ÑÄääÇ äÖäæÚää ää ÇáÐäË) (Äáß Úáí äÇÝíß ää ÍÖÇá ÍÓäË -ÄäÇáí  
.ÊÚäË ÇáÄäÇáíÉ Úáí ÍáíÚ ÖÝÇËß) Ö 42  
.Çä äÇÑßÓ (Äää áÇ íäËÚÑ ÊÇáËíÇáÉ ÄáÇ Ää íÚíÖ ØÝíáíÇ ÄËíÇ)

: äíØØ ÇááíáÉ Çáíáæí

.äíä ÇáÄíÇä áíËÞí ÇáËääæí -1

ÊÖíÝ ÇáËÇÑíí ááÇíÚÇÁ ÊæÚí Ýí ÝáÓØíá -2

.ËíáíÑ ÇáÇíäÇÞ : ÝÑæíí äÇÑßÓ æ ÍÑßÇíá -3

.ÝÑÖ ÇááÇííÉ Úáí ÇáÝßÑ ÇáËËÑí -4

Ëä ÚæÑíæä (áÞí ÞÇæäË ÇáíáæííÉ ÇáíÖÇÑË ÇáíæäÇáíÉ; æÇáÇäËÑÇØæÑíÉ ÇáÑæäÇáíÉ æÇáäÓííÉ  
.æÄííÑÇ ÇáÁÓáÇä  
íÞæá ÑÇäË : ÇáËæííÑ äæ ÇáÇÝÑÇí Úä ÇáÄáÓÇä ää ÇáäæÖíÇË ÇáËí ÝÑÖäÇ Úáí äÝÓä  
: æÇáæÖÇíÉ ÇáííáíÉ áí ÄÑÐá ÇáäÖÇíÇ æÄÖíäÇ ÖÑÑÇ

.Çáíß æÇáííÑ æÇáíäÇá

.Çáíß : äÞí ÇáÚÞá ÇááÚÑí

.ÇáííÑ: äÞí ÇáÚÞá ÇáÚááí

.ÇáíäÇá : äÞí äáßË Çáíßä

. äÇßÓ äæÑíæ ÓäÉ 1849

.ÚäÑ Êä ÚËí ÇáÚÖíÖ (ííí áááÇÓ ää ÇáÄÞÓíÉ äÇ ííí ää ÇáÞÖÇíÇ)

.äíä ÇáÄä áÚÇáí ÖÑß ÇáÇËËÇÚ áÇ ÖÑß ÇáÄÖÑíÉ

ííäá ØÇáË ÇáÖÑíÚÉ ÇááÚÇÑË ÇáËí íËË Ää ííáááÇíÇÆäÇ ÚáíäÇ Ää áÇ äÖÚá ÄäÝÓáÇ Úä äÖÇßá  
.ÇááíËäÚ ÇáíÇááí ÑÇáËÄáíá; Ýáæ ÇÓËÚá ÊíË ÇááÇá ÇáÁÓáÇáí æÚíÝËä ÝáÇ ÍÇíÉ ááËÄáíä  
ÇáÚÖæ ÇáÝßÑí ÁÝÓí ÑËíÑÇ ää ÊÝßíÑäÇ ÝáÇËí ää ÍÑÇÓË ÇááíØØÇË ÝÇáØËíÉ áÇ íÚÇáí  
.ÇááÑÖ ÍËí íÚÑÝ ÊÇÑííä

ÇáíæäÖßæ íÇÝÚ Úáí ÇáÄËÇÑ

äíäæÚË äÖËËÑÞíä : ÇäáÇ Ýí Ñá Êáí ÇÓáÇáí ÍíäáÇä æËÖäÇ (ÇáÖÑÞ ÇáÄíäí äíËäÚä æËÞÇÝËä)  
ÇáÄÑÖ ÍËí Êííí ÄËÇÑ äÇ ÞËá ÇáÁÓáÇä æáíä áÇ äØäÚ Ää íÑËí ÇááÓáá Äáí ÚÞííÉ äÇ ÞËá  
.ÇáÁÓáÇä æáßá íßÝí ÊÖËíË æáÇÆä  
: ÞÇá ÍÇÝÚ ÇËÑÇáíä

Ää-Ç äÖÑí ÊäÇáí áÚä ÊäÇ äÚÑä ÇáíáÑ ÇáÐí ÁÚíÇ ÇáÝäÇ

ÇáíæäÖßæ/ ÊíË ÓíØÑË Çáíáæí

ÇÓËÇÐ ÌÖÇÆÑí ííÑÓ ÇáÖÑíÚÉ Ýí ÇáÓæÑËæä íÞæá : áíÓ äííäÇ ÄíË æÓíáÉ ÚááíÉ ÊËËË Ää äÐÇ  
.äæ ÇáßÑÄä ÇáÐí äØÞ Êä äíáí æËíÄ íÓíÑ Ää ääÇß æËäÇÞÖÇË  
ÍæáíÇä áßÓáí (áÞí Ää ááÄáÓÇä Ää íÄíÐ Úáí ÚÇËÞ äÝÓä äÇ ÑÇá íáßá Ýí æÞË Çáíáá æÇáÚíÖ Úáí  
.Çááá æíÖËí äæ Çááá)

ÇáÈÑæÈæßæáÇÈ : ÚáíàÇ Ää äÒÌÚ ÇáÇáíáÇá Ýí ÇáàìÈäÚÇÈ ÙíÑ ÇáíáæíÉ ÝíÚä ÇáÝÓÇÌ æÇáßÝÑ æÈÓÚÝ ÇáÑæÇÈØ ÇáàÈíäÈ ÇáÈí ÈÚÈÈÑ Áää ðææÇÈ ÇáÓÚæÈ ÝíÓää ÚáíàÇ ÇáÓíØÑÈ ÚáíàÇ æÈæííáàÇ ßàÇàÑíí ) (Ää ÇáÚÇÍÈ ÈÈÑÑ ÇáæÇÓØÈ æÚáíàÇ æáíä äÓÚ ÍØÈäÇ ÁáÇ äáÈÝÈ Äáí àÇ äæ ÄÍáÇÐí æÚíÑ ÄÍáÇÐí æàÇ äæ ÍíÑ Äæ ÕÑ ÈÐíÑ àÇ äáÈÝÈ Äáí àÇäæ . ÕÑæÑí æäÝíí

.äßÓíä ÌæÑßí (Çáíáæí ÓíÝ ÐäÈí äÓäæÑ Úáí ÑÄÓ ÄæÑÈÇ)

.ÌæÑßÇíä (äÚÇä ÇáÄÓÑÈ äØäÚ æÇáííä äÈÈ ää ÇáÄÑÓ)

.äíÈÒä (ÓíÇÓÈ ÇáÄÐæíÇÄ æÇáÓÚÝÇÄ) æäæ æÑÇÄ ÇáäÇÓíÈ

.áíÝí ÈÑíá (äÚÑíÈä Ýí ÇáÄÍáÇÐ)

.ÇáÈØæÑ (ÍÇÑæä ; ÓÈäÓÑ; ßäÈ)

.ÇáæíæíÉ (ÓÇÑÈÑ)

: ÇáäÚÇÑß ÇáÈáÇÈ

.äÚÑßÈ ÇáíäÓ/ äÇÑßÓ -1

.äÚÑßÈ ÇáíäÓ/ ÝÑæíí -2

.äÚÑßÈ ÇáíæÝ / ÇáíØÈíä -3

.ÇæÓßÇÑáíÝí (áíä Çáíáæí ÓÇÍÈ ÇáÚÇáä æäÝÓíæä æáíÑßæ ÇáÝÈä Ýíä æàÇíæä)

äÈáÑ (àÇ ää ÝÚá íÚÇíÑ ÇáÄÍáÇÐ æàÇ ää ÌÑíäÈ ÈÍÐ ÇáàìÈäÚ ÁáÇ æááíáæí íí ÝíáÇ æÄä 9/10 ÇáäÕÑÇÈ æÇáäÕÑíÇÈ æÇááæíÇÈ ÇáÝáíÈ ÇáÈí ÈÑæí ááÇÈÇÍÉ ÇáäØäÐÈ æááÇÑßÓíÈ ää ÓäÚ .Çáíáæí)

.ÌÇÄ Ýí äæÓæÚÈ ÝæáÈíÑ ÇáÝáÓÝíÈ æííÑæ (Çä ÇáÓäÇ áíÓ áíÑàÇ æÄää ÕÑíÚÈ ÇáØÈíÚÈ

.ÝæáÈíÑ æÑæÓæ (ÇáÈæÑÈ ÇáÝÑäÓíÈ) àÇá áæíÓ 16 : Çä äÐíä ðæÓÇ ÍÚÇÆä ÝÑäÓÇ

.äæÑíæ ÕÇÍÈ ßÈÇÈ (ÇáÄßÇÐíÈ ÇáäÐÑÑÈ) æäæ ÕíÐ äÑÈÓä

ÇáÈÑæÈæßæá 3 : (ÓääÕÑ Èíä ÇáÓÚæÈ ÄÍÈÇ ÐÐÑÇ äÑíÓÇ íáíä ÇáÄÓÑÈ æÓäÓÈäÑ ÈÇáÈÑæíí .áäÐÇ ÇáÄÍÈ

íÈÈ Ää äÚáá - áÈäáÇÑ - ÇáÄÍáÇÐ Ýí ßä äßÇä ÝÈÓäá ÓíØÑÈäÇ ; Ää ÝÑæíí ääÇ æÓíÚá íÚÑÓ ÇáÚáÇÐÇÈ ÇáíäÓíÈ Ýí ÓæÁ ÇáÓäÓ áßí àÇ íÈÐí Ýí äÚÑ ÇáØÈÇÈ ÓíÄ äÐíÓ æíØÈí ääá ÄÑæÇÄ .(ÚÑíØÈä ÇáíäÓíÈ æÚáíÆÐ ÈäáÇÑ ÇáÄÍáÇÐ Ýí ßä äßÇä æäÓÈæáí Úáí ÇáÚÇáä æäæ áííÑ

ÝÒä Çáííä Úä ÇáÓíÇÓÈ

.äÐí ÚÇÍÈ ÇáßáíÓÈ ÝÈÍÇáÝÈ äÚ ÇáíßÇä æÇáíæá

äÒÄ ÍáÝ Øæíá Çáàì Èíä ÇáßáíÓÈ æíááÇÈ ÇáÇÓÈÚäÇÑ Ýí ÁÓíÇ æÄÝÑíÐíÇ æÇáÓÑÐ ÇáÄæÓØ .æáíÓ ÓííÇ Ää äÐä äÑíáÈÐí ÇäÈäÈ

ÝÇáßáíÓÈ ÇáßÇÈæáíßíÈ Ýí ÇáÈÑÈÚÇá ÈÍÇáÝÈ äÚ ÇáÇÈÌÇä ÇáÄäÑíßí Óí Çááí ÇáÓíæÚí æáíäÓ .ÇáßäÇÆÓ ÇáÚÇááí äÚä äÄÇäÑÈ ÈæÇÓØÈ ßÈíÑ ÇáÄÓÇÐÝÈ Ýí íæÚáíÇ ááÇØÇÍÈ ÈÚííí Äáíä

.æÝí ÇíÑááíÇ ÈæÑÈ ðæÇäáÇ ÇáÚÐíÈ ÇáßÇÈæáíßíÈ

æÝí ÄäáÇáíÇ æÄíØÇáíÇ æäæááíÇ æÈáíÇä ÄæÑÈíÈ ßÈíÑÈ ÁÍÒÇÈ ÓíäÈ Èíáá ÇÓä ÇáíØÈ .ÇáííäÐÑÇØí ÇááÓíí

æáíäÓ ÇáßäÇÆÓ ÇáÚÇááí Ýí äÄÈäÑä ÇáÄííÑ ÇáÐí ÚÐí Ýí (áíÑæÈí) ÐÑÑ ÄÐÇäÈ ÌæáÈ äÓííÈ .ßÈÑí Ýí ÕÑÐ ÄÝÑíÐíÇ ÈÓä : ÈäÓÇáíÇ æíæÚáíÇ æßíáíÇ æíäæÈ ÇáÓæíÇä

ÇáíÑæÈ ÇáÓáíÈíÈ

Èä ÇáÈÍÇÈ (Ìæí ÝÑæí) ÌæÐ áæÑíä äáßÇ Úáí ÇáÐíÓ 51 íæáíæ ÓäÈ 1099 ä. Ýí äÓäí ÈÇÑííí ÑáíÈ .íþæá Úäá ÌíÈæä

Ää ííÇä ÑÈ ÇááÓíííä ÑÄæÇ ÈÇÚÈÐÇíää ÇáÄÚáí Ää íßÑæä ÈÐÈÍ 07 ÄáÝÇ ää ÇáäÓááíä) ÈÚÚíäÇ æÄÍáÇáÇ æÒäÝí æÐÑÈÇäÇ æáá íÑíäæÇ ßÈÇÑ ÇáÓä æÇáÄØÝÇá æÇááÓÇÄ æÐí

.(ÇÓÈäÑÈ äÐä ÇáäÐÈíÈ ÈáÇÈÈ ÁíÇä æàÇ ÈÑßæÇ ÈÐíÈ ÇáÄÓÑí ÁáÇ ää ÇáÈÚÈ æÇáÇíäÇí áæíÓ ÇáÈÇÓÚ ÑÈÈä Çäá (ÈáÇäÓ Íí ßÇÓÈíä) ÈÑÈíÈ Ìíáíá æáßí ÈäÝÑí áíßä ÝÑäÓÇ ÄÑÓáÈä Ääá

Úáí ÑÄÓ ÌááÈ ÓáíÈíÈ ææÓä äÕÑ ÓäÈ 1249 ä æÇÍÈá ÌáíÇØ æäÓÚ ÇáááÇá Úáí äÓííäÇ ÁáÇ Ää .ÇáÚÇáÑ ÈíÈÑÓ ÁÓÑä äÚ (01) ÁáÇÝ ÓáíÈí

ÇáÈíáíÑ ÈÇÓä ÇáÚáä æÇáÓäÇíÇÈ

:ÌÇÄ Ýí ßÈÇÈ

Eastern Proplem; London; 1975.P.149

áÇ ÒB Āā ÇāāÈÕÑiā YíāÇ íÈÚáþ ÈÈÍÑiÈ æÈÕæíā ÚþííÈ ÇāāÓāáíā ÞÍ ÝÓāæÇ ÈāÇāÇ ; æáßā āÐā )  
ÇáÚÇíÈ íāßā ÇāæÕæá ÁáíāÇ āā ÍáÇá ÇáíÇāÚÇÈ ÇáÚÑÈíÈ; ÝííÈ Āā ÈíÈÇÑ ØāÈÈ āā Ðæí  
ÇáØÈÇÆÚ ÇáÓÚíÝÈ æÇáÓíÓíÈ ÇāāāØÞÈ æÇáÓāæß Çāāáíā āā ÇáÕÑþ æáÇ ÓíāÇ āā ÇāÈāÇí  
ÇáÁÓāÇáíÈ æāáíāā Çāāáí ÇáíÑÇÓíÈ ; ÍÈí æÈíÚ āāā ÇáÓāÇíÇÈ ÈÁí ÓÚÑ áíßææÇ ÇāāÈÕÑiā  
Çāáíāæíā āāÇ ; áÈÁÓíÓ ÇáÓāæß ÇáÇíÈāÇÚí æÇáÓíÇÓí ÇáÐí āØÈæÇ Ááíā Ýí ÇāÈāÇí  
ÇáÁÓāÇáíÈ ; Āā ÇÚÈþÇí íáþæí ÈĀā ÇáíÇāÚÇÈ ÇáÚÑÈíÈ ííÈ Āā ÈÓÈÚā ÇÓÈÚāÇáÇ ÈÇāÇ 000  
Íāæā ÇáÕÑþíā ááíÑíÇÈ ÇáÚāáíÈ æÇáÓāÇíÇÈ æÇÓÈÚāÇá ĀāÈÇá āĀáÇÁ ÇáØāÈÈ ßāÈÕÑiā  
ĀíāíÈ](1)(ææÚÇÚ æāíÑÓíā áÇáíÇYāÇ æāĀÑÈāÇ ÈÇÓā ÈāÐíÈ ÇáÁÓāÇā æÇāāÓāáíā  
.[ÇāāßÑ/ÍÈāßÈ87  
.ÇáÓāØÇā ÚÈí Çáíáí (1)[ĀāÚÑ íÞÙÈ ÇáÚÑÈ ÕŪ 180]

ÈāæÒ ÓāÈ 1908 ÇÚáÇā ÇáíÓÈæÑ 27  
.áíÓÇā ÓāÈ 1909 ÍáÚ ÇáÓāØÇā 27  
-:ÓāÈ 1897 ÞÇÈā āÑÈÓā āÚ ÇáíÇíÇā (ææÓí áíÝí) ÇáÓāØÇā ÚÈí Çáíáí æÚÑÓ Úáíā  
ÇáØÇÁ ÇÓØæá ÚÈāÇáí-1  
.ÍŪā ÓíÇÓÈ ÇáÚÈāÇáíā Ýí ÇáÚÇāā ÇáíÇÑí-2  
.āÓÇÚíÈ ÇáÓāØÇā Ýí ÈíÓíā ĀāØÇÚā ÇāāÇáíÈ-3  
.ÇáØÇÁíÇāÚÈ ÚÈāÇáíÈ Ýí ÇáþíÓ-4  
ÞÇá āÑÈÓā: (āÈāÇ áæ ÑÓí āæáÇāÇ æÈÇÚ āāÇ ÇáĀÑÇÓí ÇáÈí áíÓ āāÇ áÇáßæā Ýí ÝáÓØíā  
:ÈÇáÈāā ÇáÐí íþíÑā) ÝŪØÈ ÇáÓāØÇā æþÇá  
.Çā ĀÑÇÓí ÇáæØā áÇÈÈÇÚ; Āā ÇāÈāÇí ÇáÈí ÇāÈāßÈ ÈÇáíāÇÁ áÇ ÈÈÇÚ ĀáÇ ÈÇáÈāā áÝÓā

:āā ÇÞØÇÈ Çáíāæí  
.ÍÇæí Āí ÍÇÝíí: ÍæāāÈ; āÇÓæáí; ÇÈíÇí æÈÑþí æÓíÑ āÇáíÈ-1  
ÍÓíā ÍÇáí íÇáÓíā: Āíí ĀÚØÇÁ áíāÈ ÇáÈæÝíÞ ÇáÈāÇÈíÈ (ĀāÑíßí ÝÑāÓí ÈÑßí) Èíā ÇáÚÑÈ-2  
.æÇáíāæí  
ĀāæÑ ÈÇÓÇ Āíí ĀþØÇÈ ÇāāÇÓæáíÈ æÇáÇāþáÇÈ Úáí ÇáÓāØÇā ÚÈí Çáíáí íþæá áíāÇá ÈÇÓÇ  
(ĀÈÚÑÝ íÇ ÍāÇá áÇ āæ ÐāÈāÇ; áíā āā áÚÑÝ ÇáÓāØÇā ÚÈí Çáíáí ÝĀØÈíāÇ ĀáÈ Ýí íí  
ÇáÓāíæáíÈ æÇÓÈÈāÑÈāÇ ÇāāÇÓæáíÈ ÇáÚÇááíÈ ; áíā ÈÐāāÇ ÍāæíāÇ ááÓāíæáíÈ ÝāÐÇ ÐāÈāÇ  
Çáííþí)  
íþæá ÈÑāÇÑí áæíÓ Çáíāæí Ýí ßÈÇÈā ÈÑßíÇ ÇáííÈÈ  
áþí ÈÚÇæā ÇáÇíæÈ ÇāāÇÓæā æÇáíāæí ÓÑÇ Úáí ĀØÇáÈ ÇáÓāØÇā ÚÈí Çáíáí áĀāā ßÇā)  
āÚÇÑÓÇ þæíÇ ááíāæí ĀÐ ÑÝÓ ÈÓíÈ ĀÚØÇÁ Āí ÕÈÑ ĀÑÓ ááíāæí Ýí ÝáÓØíā(1)[ÇāāßÇÆÍ  
.ÇáíāæíÈ/ ÍÈāßÈ ÕŪ247]  
íþæá āÑÈÓā (ææÓíāí ÇáÓāØÇā ÚÈí Çáíáí ÈĀā áÇ ĀÈíÐ ĀíÈ ÍØæÈ ĀíÑí Ýí āÐÇ ÇáÓÈíā áĀāā áÇ  
íÓÈØíÚ Āā íÈíāí Úā ÕÈÑ æÇíí āā ĀÑÓ ÝáÓØíā ĀÐ áí áíÓÈ āáßÇ áá; Èā áí áÇāÈā ÇáÁÓāÇáíÈ  
. ;ÇáÈí ÞÇÈáÈ āā ĀíāāÇ æÑæÈ ÇáÈÑÈÈ ÈíāÇÁ ĀÈāÇÆáÇ  
ÑÓÇáÈ ÇáÓāØÇā ÚÈí Çáíáí áĀÈí ÇáØÇáÇÈ : ÚÑÓ Çáíāæí Úáíā 051 ááíæā ÍáíāÇ ÇáíáíÓíÇ ÐāÈíÇ  
ÝþÇá: (Āāßā áæ ÍÝŪÈā āáĀ ÇáĀÑÓ ÐāÈÇ - Ýāā ĀþÈá ÈÈáíÝßā āÐÇ Èæíā þØŪí ; áþí ÍāÈ  
ÇāāáÈ ÇáÁÓāÇáíÈ æÇáĀáÈ ÇáíáíÈ áÇ íÒíí Úáí ÈāÇÈíā ÓāÈ Ýāā ĀÓæí ÕíÇÆÝ  
.ÇāāÓāáíā; ĀÈÇÆí æĀíÇíí āā ÇáÓāÇØíā æÇáíāÝÇÁ ÇáÚÈāÇáíā(1)[ÇāāßÇÆÍ ÇáíāæíÈ ÕŪ 284]

ÇāāþÑÑÇÈ ÇáÓÑíÈ ááíāæí ÇáÈí  
.āÑÈēāÇ ÇáÈÇíāÒ ÓāÈ 1920.(2)[ĀāÚÑ ßÈÇÈ ÍÈāßÈ áßÇÆí íāæíÈ ÕŪ 275]  
.ÇáÚāā ÈßÇÝÈ ÇāæÓÇÆá æÇÓÈÚāÇá ÇáÓíÓíÇÈ áÈßæā ÝáÓØíā áßÇā ÇáÈíāÚ Çáíāæí -1  
.ÑÈæÇ ÇáíāÚíÇÈ ÇáíāæíÈ áÚ ßÇÝÈ ÇāāāÚāÇÈ ÇáíāæíÈ æÇáÓíÇÓíÈ āā Āíā ÍæáÈ Óāíæā -2  
.ÇáÈÚÇāÑ ÈÇāāÓííÈ áÚ ÇáĀíāÇā ÈĀā ÇāāÓííÈ ÚíāÈ ÇáíāæíÈ -3  
ÇÖŪÇÝ Çáíæá ÇáÓíÇÓíÈ ÇáþÇÆáÈ æÈÐÑ ÇáíáÇÝ æÇáÓþÇþ Èíā ÍßÇāāÇ ÈæÇÓØÈ ÇáíāÚíÇÈ -4  
.ÇáÓÑíÈ æāþā ĀāÚāÈāÇ Āáí ÇáÇÈÇííÈ æÇáÝæÒí  
Úáí ÇáíāæíÈ Āā ÈÚÈÈÑ ÇáíāÇÚÇÈ ÇáĀíÑí þØŪÇāÇ ÍþíÑÈ āā ÇāāÇÓíÈ æííÈ Āā íßææÇ -5  
.áÚÈÇ Ýí Āíí ÍßÇā Óāíæā  
.ÇááíæĀ Āáí ÇáÈāáþ æÇáÈáííí Ýí ÇāāÇá Ýí ÇÝÓÇí ÇáíßÇā æÇáÓíØÑÈ Úáíāā -6  
ííÈ Āā íßæā ÐāÈ ÇáĀÑÓ Ýí Āííí Çáíāæí ÍÈí íāßā ÇáÓíØÑÈ Úáí ÇáÓíÇÝÈ æÇáāÓÑí -7  
æÇāāØÇÑÈÈ æÇáÚāā æÇáÈÕÑíÚ áÇāÇÑÈ ÇāÑÁí ÇáÚÇā æÇÝÓÇí ÇáĀíāÇþ æÇáÈáííí ááÑÐíáÈ.  
.æāáíþ ßā áíā Āáí ÇáÈāÐíÈ æáÈÓííí ÚÈÇíÈ ÇāāÇá æÇáÓāæÈ  
áíÓ āā ÈĀÓ ÈĀā áÓíí ÈÇáÝÈíÇÈ Ýí ÓÈíā ÇáæØā Çáþæáí æĀā Èßā āÐā ÇáÈÓííÈ þÇÓíÈ  
æāØÈāßÑÈ áĀāāÇ Ýí ÇáæþÈ áÝÓā ßÝíáÈ ÈĀā ÈæÓā Āáí ĀíÓā ÇāāÈÇÆÍ æāÇÐÇ ÚÓí Āā áÝŪá  
.áÚ ÕŪÈ íĀÈÑ ÇáÈāÇÈ æíÈāÇÝÈ Úáíāā æíþÇÝÈ Úáíāā æíþÇÝÈ Úáíāā æíþÇÝÈ Úáíāā  
ÍāáÈ ĀŪíÇÁ ÇáÁÓāÇā Úáí ÇáþÑĀā

.āÇßíæāÇáí (āþÇá Ýí ÍÇÆÑÈ ÇāáÚÇÑÝ ÇáÁÓāÇáíÈ 4/442 Ø ÍÇÑ ÇáÓŪÈ ÈÇáþÇāÑÈ -1  
æáÓāÇ áÚāā Úāā Çáíþíā áá ßÇáÈ Þí æííÈ áííāā (ÇáÚÑÈ) ÝßÑÈ Úā ÇāāāÇÆÈÈ ... æÑÈāÇ ßÇā āÐÇ )  
.ÈÝÓíÑÇ āā Úáí áíáí

æää ÅŌäÇÁ Çáää ÇáŌáÇä æĐĪ ĒBæä äĐä ÇáBáäĒ ĒĐĪĒ ÝĪ ĐÇBŅĒ äĪäĪ ää ÇáÚĒÇŅÇĒ ÇáĒĪ ĒĒäĪ  
(ÝĪ ŌäæÇĒ ÇáäŌÇŅĪ

ĪĒ (ÇáäĐäĒ ÇáäĪäĪ) Ō- 52 (Ää äBĒ BÇäĒ ÝĪäÇ ĪÇĒ ĪÇĒ ĒÇĪŅĒ ĒÇäĒĪÇŅĒ æÇäŌĪÇŌĒ æÇäĪä -2  
æÇää æĪĒĒ ÝĪäÇ ŌÚÇäĒ æŌŪäÇÄ æÇää æĪĪ Ūää ÇĪĒäÇŪĪ ĒĪä ŌBÇääÇ ; æÄä ÇäŅŌæä äĪäĪÇ  
ÇäŌĒŪĒĒ ÝĪ äÝŌä Bā äĐä ÇäĪæÇäĒ æBÇä ŪäĪ æŪĪ ĒÇä ĒäÇ ĒŅĪ ÄĒÇŅäÇ ÝĪ ĪÇĒä æÝĪ ĐŅÄä  
.æÝĪ BÝÇĪä ÄäĪ Ää äÇĒ æäĪäĪ ÝĪ ÇäĒĪÇĪĒ ää ĪBä äÝŌä ŪäĪ Ūää ĒÄä ŌÇĪĒ ĪŪæĒ ÄäĪ ĪĪä ĪĪĪ

æĪäĪ äĪäĪ ÄŌÝÇä ŪĪĪæä BÇä ÇŌä ÄĪĪä (ŪĒĪäÇÝ : ĪÇĪä ÇäŅĒ ÇääBĪ) æĪĒää Äää ŅÄĪ BäÇÆŌ)  
äŌĪĪĒĒ ÝĪ ŌæŅĪÇ 000 æŅĒäÇ BÇä ÇäĪäæĪ ĐĪ äĪää ÄäĪ ÇäÇŪĒÇĪ ÝĪ ÇäŅĒ ÇäæÇĪĪ ÇäĪP 000  
æÄäÇ ääŌĒĒĪä ÝĪ äĪäĪ ŅĪäÇ ĐÇ ĐæĒ ĒŌæŅĪĒ äÇÆäĒ æÇä BÇäĒ ŪŅĪäĪĒĒ ŪäĪ ŌŅĪĐĒ  
(æäĪäĪ ŌÇŪŅ ŪĪŅ äĪĪ) (ÇäŪŅĒ; æääÇ ÄŪäĒ äŌÇĪÇ ÇäĒĪæĪ æÄää äĐÇÆŌä  
ÇäĪäÇĒ ŪäĪ ÇäŌäĒ

äÇBĪäæÇäĪ (ĪÇÆŅĒ ÇääŪÇŅÝ 4/552) (ÇääÇäÇ äŌĒŌĪŪ Ää äŪŅÝ ÄĒĪÇ ÇäĪÇĪĒĒ ÇäĒĪ ŌĪŅĒ -1  
Ūä äĪäĪ ĪĐÇ ) (Ēä ĪĪäĒ ŌĪÇĪÇĒ ÝĪ ÇäĪÇĪĪĒ æÄäæäÇ äÇBÇä ĪÇŌÇ ĒÇäŌŌÇŌĪŅ æĪŪäĒ ŌÝÇĒ  
.Çäää ÄBĒŅ æŌæĪÇ ÝÇŌĒĪ ÇäĒäÇĐŌ ÝĪ ŌÝÇĒ Çäää

ĪæäĪĒŌäĪŅ (Ää ÇäĪÇĪĪĒ äĪŌĒ ÝĪ ÇäæÇĐŪ ÄäÇ ŌĪäÇ äĪĪä ÇäĪäĪ ÝĪ ÇäĐŅæä ÇäÄæäĪ 000 äBä  
.äĐÇ ÇäŌĪä äŌŌŅĒ ; BĒĪŅ ÇäÄŪäÇŌ ÇäĒÇŅĪĪĒ ; æÝĪä äŪäæäÇĒ äŌäáĒ)

ÇäĪäÇĒ ŪäĪ ÇäŅŌæä (Ō)  
ææäĪBä ; ĪĒ ; ĪæäĪĒŌäĪŅ ; ĒæäĪĒĪ ; ÝĪäĪĒ ĪĒĪ ŌÇĪĒ ; äĪĪ ĪĪæŅĪ ; äŅĪäĪæĒ ; æäĪä æäĪŅ ; ŌæĪäŅ  
. ; ÝäŌäB  
ææäĪBä (Çä ŌĒĒ ÇäæĪĪ ÇääÇŌä ŪäĪ äĪäĪ æÇäĪŪæĒ ÇäĒĪ ĐÇä ĒäÇ äæ äÇ BÇä ĪäĒÇĒä ää ÇäŌŅŪ) -1

(1)  
ĒŅæBääÇä (ĒÇŅĪĪ ÇäÄĪĒ ÇäŪŅĒĪ) 34/1 æÇŌĒĪä äĪäĪ ÝĪ ĪŪæĒä ÄŌÇäĪĒ ÇäBÇää BäÇ ŪŌÇ -2  
ÄĪæÇä ŪĪĒæĒĒä ÄäĪ ŅÝĪĐ ĐBŅ ÝĪäÇ ĒŪĪ Äää ÇäääB ĪĒŅĪä æÄŪĒĐĪ Äää ŅŌæä Çäää ÄäĪä) (ĪÝäĒ  
.ĒŪäĪäÇĒä æĒĪĐĪŅÇĒä ĒĐŌŌ ää ÇäŪäĪ ÇäBĪä)

äŅĪäĪæĒ (Ää äĪäĪÇ BÇä ĪäÇŅŌ ÇäŌŪæĐĒ ; æBÇäĒ ää äĪÇäŌ ŌŅĪĒ ÄŌĒä ĒÇäĪÇÝä -3  
.ÇääÇŌæäĪĒ ; æŪäÇäÇĒ ĪĒŪÇŅÝĒ ĒäÇ äŪ ÄŌĪÇĒä)  
äÇääŌ ÇäĪŌæŪĪ : (Ää äĪäĪÇ BÇä BĒĪŅ ÇäŌŪÇä æÇäŌŅä äŌĒĒŌäÇ ÝĪ ÇääĐÇĒ ÇäĒĪäĪæ æäÇĒ -4  
.ĒÇäĒŌäĒ)

ŅæĪäŌæä (BÇä äĪäĪ ŌĪŅäŌÇÄ ĪäŪä ÇäĪäÇĒ äĐŌŪ ÇäBæÇÝä äĪääĒ ÇäŌäÇÝŌ ÇäĪŅĪŅĪĒ -5  
.æĪÝŅŌäÇ äŌæĪÇĒä)

ÇäĪäÇĒ ŪäĪ ÇäĒÇŅĪĪ ÇäÄŌäÇäĪ  
ĪĐæä æĪäŌ : (æĪĒŅŌ ÄŌä ĪÇäĪ ÄŌBĪ äĪä æÄŌŌŪä ää ÇäBæÇĪ 00 æääÇ Ää ĪäŪĒä ŪĪŅĒ ŪäŅĒ Ēä  
.ÇäĪŌÇĒ ŪääÇ äÇ ĪŪĒÝŅ ää ĪĪĒ ÄĪĒ ŌĪĒ). Ī. ŪäĪ ŪĒĪ ÇäĪäĪ Ō 37  
æĪäĐä æĪäŌ Ūä ŌBæÇŅĒŌ ÝĪ ĒÇŅĪĪ ÇäŪÇää äääæĒ : Ää ĪÇĒ ĪÇäĪ BÇäĒ ĒäŌæĪ ŪäĪ æŌäĒ ÝÄää  
(ÇŅĒĒĒ ÇäÝŌĐ æäĪ ĪŌĪæĒ ÝĪ äĪĒäŪ ĪĒĪ BĒĒĒ ÇäŌæĪÇĒ  
.æĪĐæä æĪäŌ (äĐĪ BÇä ÇäĒĪÇĒ ÄĒĪ ĒŅŅ ĒŌæŅĒ ĒŌÇĪĪĒ ŪĪŅ ŅŌäĪĒ  
æBÇä ŪĒäÇä ää ŌĒĒĒ ÇääĒŅÝä äää ŌŅÇŌ ÄŌĪÇĒ ÇäĒĪÇĒ ÇäĪŅĪŅĒĒ ÇäĒĪ ää ĪBä ÇäŪŌæ äĪäÇ  
ää ÄĪä Çäää; Ēä ää ÄĪä ĒäÇĪ ÇäŪŅĒ 000 æää ĪŌää äĒBŅÇ BäÇ ÝŪä ŌäÝÇä (ÄĒæĒBŅ æŪäŅ)  
; æÇäŌä ÄäĪ ÇääĒĪ äÄŌĒĒ ŌĪÇŌĪĒ ÝĪ ŪääĪĒ ÄĪĐ æŪŌÇÄ ŪÇĪäĒ 000 æĪŌĒĪ ŪĒäÇä ääBÇ  
.BĒÇĐĪ ÇäääæB ÇäŌŅĐĪä ää ĐĒä æää ĒŪĪ(1)[äŪÇää ĒÇŅĪĪ ÇäÄäŌÇäĪĒ/ æĪäŌ 3/650]  
ÇääŪĒĒ

ĪĐæä ÇäÝÇŅæ (ÇäBÇĒĒ ÇäÄŌĒÇäĪ) ĪŌÝ ÇäĐŅä ÇäĒÇäĒ ÇääĪŅĪ (Ää ÄŅĒÇĒ ÇäÝŌäĒ æÇäĒĒæĐ  
ŌĪŅää ŅäĪä ÇäÄĪĒ ÇäŪŅĒĪ ÝÇĪĒĐŅæÇ ÇääÇĒĪäĒ æĒĪÄ ĪBĒĒæä ĒäŪĒ ĐÇäŅĪää Īæä ŪĪŅäÇ  
000Ää ÇääŌŌæĪä ää ÇääŌĪĪä ÇäÄĐBĪÇÄ äÇ ĪĒĪæä ÄĪĒÇ Äæ äŪĒ ŪĪŅ ÇäÄĪĒ ÇäŪŅĒĪ  
æĪäŪæää ĒÄŪäĪ ÇäÇĒäÇä æĪĒäæää ĒÇäĒäÇÄ ŪäĪ ÇäĐĪÇÆŅ ÇäŪŅĒĪĒ æĪÄäÝæä ää ÇäÇŌŪÇÄ  
ÄäĪ ÇäBĒĒ ÇääŌĪĪĒ äÄääÇ ÝĪ äŪŅää äÇ ĒŌĒĪ ÇäÇäĒÝÇĒ ÄäĪäÇ 000 Ää ÇääŌĪĪä ĐĪ äŌæÇ  
äŪĒää ÝäÇ äBÇĪ äĪĪ ÇäĪää Bā ÄäÝ ĪBĒĒ ĒäÇ ĪŌÇĒÇ ÄäĪ ŌĪĪ ÄäÇ äŪĒ ÇäŪŅĒ ÝäÇ ÄBĒŅ  
.ÇäĐĪä ĪŌäæä ÇäĒŪĒĪŅ ĒäÇ) (1) [ÇäŪŌæ ÇäBÝŅĪ/ ŪäĪ ŪĒĪ ÇäĪäĪ 94]

ÝĪ ÝŅäŌÇ: ĐÇäĒ ŌĪĒ ÇĪĒäŪĒ ääÇ ÇääĪÇäŌ ÇääĪÇĒĒ æÄĐÇäĒ (äæäæäĪ) ÇäĪäĪ æÄĐŪĒĒäÇ äÄä  
ĒŪŌ ÇäBääÇĒ ÇäÄæŅĒĒĒ - ŪĪŅ ÇäÝŅäŌĪĒ - ĪĪäĒ ÇäÝŅäŌĪĒ  
ÝĪ ÇääÇäĪÇ : ÄŌŅ ÇäÄääÇä ŪäĪ Ää ĪŌŪæÇ BääÇĒ ÄääÇäĪ äæŌŪ ĒŪŌ ÇäBääÇĒ ÇääÇĒĪäĪ  
ÇäĪäæÇäĪĒ ÇäĒĪ BÇäĒ äŌĒŪääĒ æĐĪ ÄBĪ ÝĪĒä Ää ÇääŪĒ ÇäÄääÇäĪĒ ĐÇĪŅĒ ŪäĪ ŅÝŪ äŪäæĪÇĒ  
ÇäÄäĒ æÄŪÇĪĒ æĪĒäÇ æĒæŌĪ ÄŅBÇääÇ ĒŪĪ Ää BÇäĒ ĪæŌ äÇĒäĪää ĪŪäĒ äääÇ ÄBĒŅ ää  
.ĒäÇĒĪä ĪæĪäĒ

ÇäÄäĒ ÇäĒŌĪBĪĒ : ĪÇæä ÇäÄääÇä æÇääŌÇ ÇäBŌÇÄ ŪäĪ äŪĒää ÝŅŅŌæÇ æäĪŅŌää ŪäĪ äŪĒää  
.ÇŌĒĐæÇ  
ÇääŅæĪäæ : ĒäŌBæÇ ĒäŪĒää ÝĪ æĪä ÇäÇĪĒäÇä ÇäĪäŅŅĪ æÇäŌæĪĪ

.ÇáãÓÊÏÑÞæä (1) [Úä ÞÊÇÈ ÌÈÆÉ ÆÌÁÍÉ ÇáãßÑ Õ 106]  
: ÞÇá ÇáÓÊÇÚÍ

. Ää ÇáãÓÊÏÑÞä - Ýí ÌääÑää - áÇ Ìíäæ ÆÍíä Ää Ìßæä ÞÓÍÓÇ Äæ ÇÓÊÚäÇÑÍÇ Äæ ÌæííÇ -1  
Ää ÇáÇÓÊÏÑÞ Ýí Çáíäæ ÇáÛÑÈÍÉ ÛíÑ ÇáÁÓÊÚäÇÑÍÉ - ÇáÇÓßáíäÇÝÍÉ - ÄÓÚÝ ää -2  
.ÇáÁÓÊÚäÇÑÍÉ

. Ää ÇáãÓÊÏÑÞä ÇáãÚÇÏÑíä ÌÈíäæä Úä (Ìæáí ÓÈáíÑ) æÄæÇÇáá ÇáãÝÓæííä -3  
.Ää ÇáÇÓÊÏÑÞ íÓíÑ áÚ ÇáßáíÓÉ ææÓÇÑÉ ÇáíÇÑííÉ -4  
Ää Çáíäæ ÇáÇÓÊÚäÇÑÍÉ ÞÈÑíØÇáíÇ æÝÑäÓÇ áÇ ÈÓÇá ÌÑíÓÉ Úáí Èæííä ÇáÇÓÊÏÑÞ -5  
.æíäÈä ÇáÈÞáííÉ ää Þæää ÁÍÇÈ äíä ááÁÓáÇä

.Ýí ÝÑäÓÇ : ÈáÇÏíÑ æáÇÓíáíæä : Ýí æÓÇÑÉ ÇáíÇÑííÉ  
ÄäíäÈÑÇ : ÌÇäÚÇÈ äáíä æÇßÓÝæÑí æßÇäÈÑí æíäÇÓßæ æÄíáíÑä íÓÑÝ ÚáíáÇ Ìæíí æÇáíáíÓ  
.ãÓÊÚäÑæä æíÓÑæä Ää Èßæä äÄáÝÇÈ (ÌæáíÓÈáíÑ æäÑíáíæä æÓÇÍÉ) áí äÑÇÍÚ ÇáÇÓÊÏÑÞ  
ääíÉ Úä ÈÚÓ ÇáãÓÊÏÑÞä

.ÄäíÑÓæä (ÑÆíÓ ÞÓä ÞæÇáíä ÇáÁíæÇá ÇáÏíÓíÉ Ýí áÚáí ÇáíÑÇÓÇÈ ÇáÏÑÞíÉ / ÌÇäÚÈ äáíä -1  
æÈíÑí ää ÞáíÉ ÇááÇæÈÈ / ÞäÈÑí ; ää ÄÑßÇä ÌíÓ ÈÑíØÇáíÇ Ýí æÓN ÄÈäÇÁ ÇáíÑÈ ÇáÈÇáíÉ  
; ÈÚää ÇááÚÈ ÇáÛÑÈÍÉ ää ÌÑæÓ ÇááÚÈ ÇáÛÑÈÍÉ Ýí ÇáíÇäÚÈ ÇáÄäÑíßíÉ / ÇáÞÇáÑÈ. ÌÑÓ Ýí  
.ÇáÁÓÊæÚ äáíÉ ÓáÉ. ÑÓÈ ÄäíÑÓæä - ØÇáÈ ÌßÈæÑÇä - áÄää Èíä ÌÞæÞ ÇáãÑÄÈ Ýí ÇáÇÓáÇä

.ÌÇäÚÈ ÄíáíÑÈ : ÑÆíÓ ÇáíÑÇÓÇÈ ÇáÁÓáÇáíÉ ÞÓÍÓ -2  
ÌÇäÚÈ ÌáÇÓßæ : ÑÆíÓ ÇáíÑÇÓÇÈ ÇáÛÑÈÍÉ ÞÓÍÓ ÛÇÓ ÑÆíÓÇ ááÇÑÓÇáíÉ ÇáÈÈÓíÑíÉ Ýí -3  
.ÇáÞÍÓ ÛÓÑíä ÓáÈ

ÌÇäÚÈ ÇßÓÝæÑí: ÑÆíÓ ÞÓä ÇáíÑÇÓÇÈ ÇáÁÓáÇáíÉ æÇáÛÑÈÍÉ Ìæíí ÌÈßáä ÇáÛÑÈÍÉ ÈÈØÄ -4  
.æÓÙæÈÈ æßÇä Ýí ÌÇÆÑÈ ÇáÇÓÊÏÑÞÈ ÇáÈÑíØÇáíÉ Ýí áíÈíÇ ÄÈäÇÁ ÇáíÑÈ ÇáÈÇáíÉ  
ÌÇäÚÈ áííä (ææááíÇ) : ÇáãÓÊÏÑÞ ÇáÄäáÇáí Çáíäæí (ÓÇÍÈ) áÇÞÓä ÇáÓÊÇÚÍ Úä ÌæáíÈÓáíÑ -5  
(ÇÓÈÇÐ ÓÇÍÈ Ýí ÇáÈÓæíä) æÚä æÓÙ ÇáÓäÑí ÇáííÈ áÚÈí Çáãáß Õí ÇÈä ÇáÓÈíÑ Ýí ÝÓá  
.ÇáãÓíí ÇáÄÞÓí æÄää äÇáÞí ÛÈí Çáãáß ÁáÇ ÈÚí æÞÈá ÇÈä ÇáÓÈíÑ ÈÓæÇÈÈ

[ÇáíáíÑ ÇáãÓáæä (ÇáÈÚáíä) ÄäæÑ Çáíáíí](1) (ÇáÈÚáíä)  
áæíÓ ÇáÈÇÓÓÚ: ÇíÈá ÌáíÇØ ÝäÒää ÇáÚÇáÑ ÈíÈÑÓ æÁÓÑ áÚä ÛÓÑÈ ÄáÇÝ ÓáíÈí æÓíäá Ýí -1  
.íÇÑ áÞäÇä

ÞÇá áæíÓ (Ää ÇáãÓááíä áÇíäÒäæä äÇíÇæÈ ÛÞííÈää ÞÇÆæÈ æííÈ Ää ÈÈíÄ ÇáíÑÈ Úáí ÇáãÓááíä  
.ÈíÑÈ ÇáßááÉ)  
ÇáÈäÈ ÇáíÑæÈ ÇáÓáíÈíÉ ääÐ ÇÓÊÚÇí ÇáÁÓÑÝ Íáíä ÛßÇ ÓáÈ 690áÚ ÓáÈ 1291 ä æÈÚí ÈÓÙ  
.ÓææÇÈ ÞÇáÈ ÇáíäæÈ ÇáÚÈäÇáíÉ æÇÓÈæÑÈ ÌÈí ÛÇä 1337áÚ áíÈ ÌäÓÈ ÞÑæä æáÓÝ  
ÝÈí ÇáÞÓØäØáíÉ : 1453ä - 758áÚ

:ÈÞÑíÑ ää Äíí áÚÇáí ÇáÇÑÓÇáíÇÈ ÈÞää æÈíä Äáíä ÝÇÑÓ -2  
ÈíäáÇ ÞÇä ÇáÏÑÞ ÇáÁíäí äØáíÇ áÄÝßÇÑ ÈäÇÁ ÇáÄäÈÑÇØæÑíÇÈ ; ÞÇä ÁíÓÇ äØáí ÌáÇÚÈ)  
ÄíÑí ää ÇáãÇÓ ÈäÓí Ää ÈäíÓ Úä ØÑíÞ ÇáßááÈ áÇ ÛíÓ ÄííÇíäÇ ÇáÓáíÈíæä Úä ÈíÞíÞä Úä ØÑíÞ  
(ÇáÓíÝ

ÓííÝÉ ÇáÇÐä äáíí Èä ÌÈíÈ Çáãä ÇáÓäÞíØí / ÇáíÓÇÆÑ: (Ää ÇáÇÐä ÈÈíÑíÓ Úáæä Çáííä æÞíí -3  
ÈÄä ÇááíÑÓ áÇ ÌÝÓÑ ÁíÉ ÁíÉ Äæ ÌíÈÈ Ìíä Úáí ÇáíäÇí æáÇ ÌíÑÓ ÓíÆÇ ää ÄÈæÇÈ ÇáíäÇí Ýí  
.ÞÈÈ ÇáÝÞä)

íÞæá ÒæíäÑ : Ää ÇáÓíÇÓÉ ÇáÇÓÊÚäÇÑÍÉ äáÇ ÞÓÈ ääÐ ÓáÈ 1882 Úáí ÈÑÇáí ÇáÈÚáíä Ýí -4  
ÇááíÇÑÓ ÇáÇÈÈíÇæíÉ ÄíÑíÈ ääáÇ ÇáÞÑÄä Èä ÈÇÑíí ÇáÁÓáÇä æÈÐáß ÄíÑíÈ áÇÓÆÈ áÇ áí  
äÓááÈ æáÇ áí áÓííÈ æáÇ áí ÌæííÉ; áÇÓÆÈ äØØÑÈÈ áÇíÉ ÇáÁÛÑÇÓ áÇ ÈÄää ÈÚÞííÈ æáÇ  
.ÈÚÑÝ ÌÞÇ ÝáÇ ááííä ÞÑÇáÈ æáÇ ááæØä ÌíÑäÈ  
æíÞæá ÒæíäÑ Ýí äÄÈäÑ ÓáÈ 1924 (ííÈ Ää Ìßæä ÇáÚää äæíäÇ áíæ ÇáãÓÆ ÇáÓÚíÑ ää ÇáãÓáíä  
.ÞÈä Ää ÌÈßÇáä äæ ÛÞáíÈää æÄíäÇÞää

æíÞæá ÒæíäÑ ÓáÈ 1933 (000 Ää äääÈßä ÄíÑÇí ÇáãÓáä ää ÇáÁÓáÇä áíÓÈí äíáæÞÇ áÇÓÁÈ ää  
ÈÇááá æÈÇáÈÇáí áÇ ÓáÈ ÈÑÈØä ÈÇáÁíäÇÞ ÇáÈí ÈÚÈäí ÚáíáÇ ÇáÄää Ýí ÌíÇÈáÇ æÈÐáß Èßæäæä  
ÄäÈä ØáíÚÈ ÇáÝÈí ÇáÇÓÊÚäÇÑí Ýí ÇáãáÇáß ÇáÁÓáÇáíÉ; áÐÇ áÇ ÞäÈä Èä ÌáÇá ÇáÁÚæÇä  
ÇáãÇÆÈ ÇáÓÇÈÞÈ ÌíÑ ÞíÇä ; áÞí ÞÓíáÇ Ýí áÐä ÇáíÞÈÈ ää ÇáíáÑ ää ÈáÈ ÇáÞÑä ÇáÈÇÓÓÚ ÛÓÑ  
Äáí ÌæááÇ áÐÇ Úáí ÌáíÚ ÈÑÇáí ÇáÈÚáíä Ýí ÇáãáÇáß ÇáÁÓáÇáíÉ æáÏÑáÇ Ýí Èáß ÇáÑÈæÚ áßÇää  
ÇáÈÈÓíÑ æÇáßáÇÆÓ æÇáíáÚíÇÈ æÇááíÇÑÓ ÇáãÓííÈÈ Èáß ÇáÈí Èáíäá ÚáíáÇ Çáíäæ ÇáÄäÑÈíÉ  
.æÇáÄäÑíßíÉ

Ääßä ÁÚíííÈä ÈæÓÇÆáßä ÌáíÚ ÇáÚÞæá Ýí ÇáãáÇáß ÇáÁÓáÇáíÉ Äáí ÞÈæá ÇáÓíÑ Ýí ÇáØÑíÞ  
.ÇáÐí äáííÈä äá Þá ÇáÈäáíí

Ääßä ÁÚíííÈä ÒÈÇÈÇ Ýí ÌíÇÑ ÇáãÓááíä áÇíÚÑÝ ÇáÓáÈ ÈÇááá æáÇ ÌÑíí Ää ÌÚÑÝáÇ æÄíÑíÈä  
ÇáãÓáä ää ÇáÁÓáÇä æää Èííäæä ÇáãÓííÈ æÈÇáÈÇáí ÌÇÁ ÇáãÓÆ ÇáÁÓáÇáí ØÈÞÇ äáÇ ÄÑÇíä ää  
ÇáÇÓÊÚäÇÑ áÇíäÈä ááÚÚÇÆä æííÈ ÇáÑÇíÉ æÇáßÓá æáÇ ÌÚÑÝ ääá Ýí ÇáíáíÇ ÁáÇ Ýí  
ÇáÓáæÇÈ ÝÄÐÇ ÈÚää ÝááÓáæÇÈ æÄÐÇ ÌáÚ ÇáãÇá ÝááÓáæÇÈ æÄä ÈÈæÄ ÇÓàí ÇááÑÇßÓ ÝÝí  
(ÓÈíá ÇáÓáæÇÈ Ìæíí ÈÄÚáí äÇíááß  
ääÑí ÍÓíÈ : (Ää ÇáÈÚáíä Ýí ÇáÄÑÓÇáíÇÈ ÇáÈÈÓíÑíÈ ÄäáÇ äæ æÓíáÉ Äáí ÛÇíÉ ÝÞØ ; áÐä  
.ÇáÚÇíÉ ÞíÇíÈ ÇáãÇÓ æÈÚáíäáá ÌÈí íÓÈíæÇ ÁÝÑÇíÇ áÓíííä æÓÙæÈÇ áÓííÈÈ



.IÇaEi : iNi Uia EaeUiY ÇaaUaa ÇaaOaa Yi ÇaaIÇNO ÇAEËOiNiE  
ÇaBEÇE ÇaaAaei aaaEONia ÇaiOaeUia (Ala aPi BaÇ aUEai Uai aOCUIE YNaOC ÇauÇYNE  
.æÇaAa aÇ ai YNaOC aaÇ

Eaei aAEaN ÇapÇaNË ÇAEiOiNi  
aONË aiaieNß EÇiaO : Eaei aAEaN ÇapÇaNË ÇAEiOiNi (ÇaiÇaa ÇaiUÇON/ ÇaaOEËOÇN  
.ÇapÇaaai aNÆÇOE ÇaaONÇA)

.ÈEIA ÇauaÇÇE ÇaeiUiE æÇaEaEia ÇaliEaaÇOi ðEa Çaoai -1  
.Eaaß aON 3000 IEÇEÈ IEËi aaaÇ AaY YpØ -2  
. iONi ÇaliO ÇaaONiE EaoÈÈ 57% -3

.aÇEÈUli ÇapaeÇE ÇaaONiE ÇaliEai ÇaiÇaiE -4  
.ÈEËi ÇaaOEUaNÇE ÇaçONÇEiaie Yi OiaÇA ÈIE INÇOE ÇONÇEiaie -5  
.ÇaiEYÇU EÇaaOÇNÇE ÇaAONÇEiaie Yi OiaÇA -6

.ApÇae aIØÇE ðNiE aOENBE Eia aON æÇONÇEia -7  
ÇaliÇY Eia ÇaaEØNÝia (ÇaaiBae / ÈiUa) æÇaaUEiaia (NÇEia/ IOE Çauaa ; EiNiO  
. ; aÇEIN; Aaa)

.Ba Çaeæa ÇaoiÇoiE aa 8491a Aai Çaa aa IOE Çauaa  
ÇaaUEiaae ipaeaa : ÇaiEYÇU EÇaANÇOi ÇauNEie aapEoiÇE ÇaaAa (aONaeU Aaa) aeio BIP  
EÇNiIi ; æÇNiÇUaa aeUO ÇaANÇOi aa ÇaBEÇYE ÇaOßÇaiE ÇauNEie EaiIaa ; YiNiUaa EUO  
.ÇaANO aAaa iOaaÇ AUaeie UNieE  
.EiUa : ða ANÇOi aiNNE aeioE aAOEÇE AaiE

: AIN Iao EaÇOaÇE aaOÇiÇE

.aÇ EÈUli ÇapaeÇE ÇaaONiE ÇaaaNÇE (aEaÇ æÇali) -1  
. BÇNEN æÇaOÇiÇE aEYpÇa Uai AEPÇA aOÇN (iaOUeia) au ÇaiAai -2  
.BÇNEN AbaU ÇaOÇiÇE EÇaENie aAUØÇA ÇaaEÇiNE YNOE AiniE -3  
.æAEaU ÇaOÇiÇE BÇNEN ÇOEUIÇia aaai ÇONÇEia OEÈ EaÇOaÇE

Aa EaeOU ðae NaOie Yi aaØPE IYO ÇapaeÇE aAa EPae ÇapaeÇE Çalieie Yi ÇaaÇØP -2  
.ÇauÇOae æÇaaaOaeUE ÇaoaÇi  
.IniE ÇaaaÇie ÇaENaÇEie Yi aOÇEP ÈINÇa -3

.Ip EUOio aIØÇE ÇaÇaÇN ÇaAONÇEiaie Yi OiaÇA -4  
ÈPiI Ip ÈPniN ÇaaOin aayáOØiaia (IEËi ÇaiAai Iao OaaÇE Yi ÇaOYE aeOiaÇA Uai Aa EUÇI -5  
.EUiaÇ ÇaoiÇie aaON æÇaANIa aipNN ÇayáOØiaae aOINaa

aUÇaiE OaÇa OÇaaE(1)IÇaUN aONË aAOOE ÇaiNÇOÇE ÇayáOØiaie AÇN -aÇNO (78) -6  
.EiNae UII (3)  
ÇaiOE ÇauONie

.aAEaN EÇa 1897 -1  
AaOÇA ÇaEObiaÇE ÇauOBniE ÇaçONÇEiaie Yi YáoØia (ÇaANIaa ; aÇOaein ; OEina 1907  
. ; aÇUÇaÇ)

.æUI EayæN 1917  
ÇOEÇU ØYE ÇaONUiE Uai ÇaEaUiæÇE ÇauOBniE (OaiE aaÇ ÈNiØÇaiÇ EÇauaaN æEaiÇ 1927  
.EÇaOaÇi)

. ÇaBEÇE ÇaAOae (iUoi ÇaeiÇOÇE aaiæie EÇaaiNE aONÇA ÇaANÇoi 1937  
.1948EBOia YáoØia  
.UIæÇa ÇaoaiO 1956

.INÈ IOiNÇa 1967  
.ÇIEaÇa aEaÇa 1977  
INÈ IOiNÇa

iÇa Aaa (Aa INÈ IOiNÇa Oae 1967a aeONË ÇaaOÇNÇE ÇaaONiE Çadi Ea Yi EaÇaia Iðipe -1  
.PIEa ÇaAUÇi aa æÇaEINIe IaÇa UON OaaÇE)

.ÇaliO ÇaaONi Çadi Iia OiaÇA : (04) AaY (4 YNp) aOÇE aa Iðae aaa Aa iYN IaÇið -  
.ÆEÇ AiEÇa Iia aay ÇauiaÇa Yi 2 IOiNÇa aONia aiaOaa  
INI UEI Çaliia UÇaN au BEÇN ÇaANßÇa Yi ØÇENE aiaEßEEN 5 IOiNÇa Yi Çalæ aPÇIE

.OiaÇA aieaUaa aIÇONaa UEI Çaliia  
ipae Aiai AOaÇUia æÇaliOi BaÇ BiÇIE UaiÇE aa EaN UaiÇA AiE ENBiÇE  
.IEA UEI ÇaaÇON Ua Çaaß IOia IEN ÇaOINÇa 63 OÇUÈ  
ÇaOiyNÇ UinaÇ ÇaaONiaa ðEaaÇ Eiaa aaa iENæÇ ÇaANIa ; aANOae Uiaaa ENBiE ÈEINß

.ÇaOINÇa ÇaçONÇEiaie aia aON  
.YNPE aONiE EaÇla ÇaaðE aeEaEpi au ÇaaæÇaÇaiNU (04)  
OaeNiÇ : ÇEÖa UEI ÇaaaUa NiÇO EoæNiÇ aeOae ONË ÇaaOÇNÇE ÇaçONÇEiaie EÇaEUÇæa  
au ÇaANIa æÇaUNÇP ; ÈEÇØA ÇaeUEiaae UIE aNÇE aaa iNI AaÇ ÇaOÇUÈ (11). æBÇa

ÈÇÁÇǎǾÇǎ ÈĪǎĪÑ ÇǎǎØÇÑÇÈ æÈÐÇǎ ÇǎØĪÑÇǎ ÇǎÇÓNÇÆĪǎĪ ÝĪ Çǎǎæ (ǎǎǎ ÇǎÑĪǎÉ ÐǎÇÈÇ æǎĪÇÈÇ 04 ĪǐǐÐÈ)

.ÇÓNÇÆĪǎ ǎÐǎÉ 4 ǎǎǎĪÉ ǎǎ ĪÈǎÉ ØǎÑĪÇ ǎǎĪ ÇǎǎÑĪǎ ǎǎǎǎǎ ØÐǎØ ÇǎÐǎĪØÑÈ ǎǎÈǎĪĪ ÇǎÇÓNÇÆĪǎĪ ÇǎǎÑÓǎ ÈǎÇÓØÈ ÒÈĪÑ ÇǎǎÑÇÐÈǎ ǎǎÐÇ ǎǎ ÈĪǎæÇ ĪÈĪ ÇǎÐǎĪØÑÈ ØǎĪÈǎ ĪǎØÐ

.ǎǎÇ ÝĪ ÇǎǎÑĪǎ ÝÈǐÈ ÇǎĪÑǎŮ ǎŮŮǎǎÇ ÝĪ ÇǎŮǎĪÑ ÐÇǎ ØŮĪ ĪǎŮÉ (ÇǎǎǎÇǎÑÈ æǎŮÑǐÈ ÇǎǎØĪÑ) (ŮǎÑ ÇǎĪÇǎØ ǎǎ ĪØĪÑÇǎ ÇÈØǎ ØŮŮĪÑ ĪǎǎÉ ÒÈĪÑ ÝĪ ĪǎØÐ ÈǎØǎǎ ÒÈĪÑ æĪŮÇǎ ǎǎĪ ǎǎØǎǎ ǎǎǎÑ ŮÇĪǎ æÈǎ ÇǎÇĪÈǎÇŮ ÝĪ ÇǎĪÇǎ ÝǎÐǎ ÇǎØŮŮĪÑ ǎǎǎØǎǎ ÇǎØǎĪ ǎØ ÈÑǐÈ ŮÇĪǎÉ ǎǎ ĪǐǎǎÈǎ ÈǎĪ ǎǎ ØǎÇĪ Çǎǎæ ÇǎÇÓNÇÆĪǎĪ ÐĪ ÐØĪ ÐØÇǎ ǎÈÑǎÇ ŮǎĪ ØǎÇĪ Çǎǎæ ÇǎǎØÑĪ æǎǎ ÇǎǎŮÑǐÈ Èǎ ÇǎŮÑÈ æÇÓNÇÆĪǎ ÐĪ ÇÈØĪÈ ǎÈÇÆĪǎÇ æǎǎ ÇÓNÇÆĪǎ ǎÇ ÈǎǎĪ ǎǎÇĪǎÈ ÇǎǎŮÇǎ ÇǎØǎĪ ) æǎǎ ÇÓNÇÆĪǎ ǎǎ ÐÈǎ æǎǎ ÈŮĪ ÈǎĪ (ÇØÈÑÇǐ) ĪŮØŮ ŮǎĪ ÇǎÈĪÑÈÈ ÇǎÇØÈÑÇǐÈ ÇǎÈŮÈĪÈ ĪÇØÈ (ÇǎÈŮÈĪÈ ÇǎŮǎǎĪÈ) 000 ǎÐÇ ÝǎØǎĪÈ ØǎÑĪÇ æǎØǎĪÈ ÇǎĪØÈ æǎǐÇØÈ ÇǎÈǎÑÈ ǎǎ ÈǐÈŮŮÈÈ ÈǎǎÇǎØÇÈ ÈØĪØÈ ǎÈǐŮŮǎ ǎǎŮØǎÇ ÇǎØǎÇǎĪ; æÐǎÈ ÇǎǎØǎǎ ÇǎØǎĪ ŮĪÑ ÈŮĪĪ ǎĪŮÑØ ǎÇ ØǎŮŮǎ ǎÈǎǎ ŮǎĪ ÑŮÇÐ ÇǎǐÇĪÈǎ ÇǎÐǎǎĪÈ æÇǎÐØÑĪÈ æŮÇĪ ÇǎÑØǎǎ ÇǎØǎĪ ŮĪÑ ÈŮĪĪ ǎĪÈǎŮ ÇǎØŮŮĪÑ ÇØÈĪÇÈÈ ÇǎĪØÈ æÇǎĪǐǎÈ æÇǎǐÇĪÇÈ ǎǎØǎǎ .ÇǎÈÑǐÈÈ ÇǎŮÇĪǎÈ æǎǐÐÇ ÒÇǎ)(1)[ÇǎǎǎÇǎÑÈ æǎŮǐÈ ÇǎǎØĪÑ ØŮ 109-110]

ÇǎĪÐ ÇǎÈÇÑĪĪ ÇǎÈØÑĪ ǎǎǎØǎǎĪ ÝĪ ÝǎØØĪǎ .ǎǎ æǎĪ ÇǎŮÑÈ ÇǎÈØÑĪ ǎǎ ĪǎÐØŮ ÝĪ ÝǎØØĪǎ ǎǎÐ 6 ǎǎÇŮ ŮÇǎ -1 ÒÈĪÑ ǎǎ ŮǎǎÇǎ ÈÇÑĪ ÇǎØŮǎÈ ĪÑǎǎ ǎǎ ÇǎĪǎĪ ÝĪ ÝǎØØĪǎ ǎĪØǎÇ ǎǎ ÈǎĪ ÇÓNÇÆĪǎ ǎǎǎǎ : -2 .ŮÑĪÑĪǐ ǎĪÑÈØĪ; ÑĪÈǎĪ; ǎǎĪǎ ÈÈÇÑ

.ÐÇǎ ÇǎǎØĪĪ ŮǎĪǎ ÇǎØǎÇǎ : ǎǎ ÒǎÈǎ ǎǎǎÇĪ ǎÈÑÇǎĪǎ ǎŮǎǎÈǎ ǎŮǎÇǎ ǎÈÑÇǎĪǎ -3 .ĪÇǎ ǎÈÑÇǎĪǎ ŮǎĪǎ ÇǎØǎÇǎ æǎØǎ ØĪŮÇ ŮǎĪ ÇǎǐǎŮÇǎĪǎ/ ÒǎÇ ĪÇǎ ÝĪ ØŮŮ ÇǎÈǐǎĪ -4 : ÇÓǎǎÉ -5

ǎǎ- ǎǎ ÒÇǎ Èǎæ ÇÓNÇÆĪǎ ǎǎǎ ǎǎ Øǐǎ ÝǎØØĪǎ  
ǎǎ- ǎǎ ÒÇǎ ǎǎǎ ĪǎǎÉ ØÇĪÈ ÝǎØØĪǎ ÒǎÇ ĪÐǎǎǎ  
ǎǎ- ǎǎ ÒÇǎ ÝĪ ÝǎØØĪǎ ǎŮǎÈĪÈ ÈØÑĪÈ ǎǎ ÈǎĪ ÇÓNÇÆĪǎ ǎǎǎ ǎǎ Øǐǎ ÝǎØØĪǎ: ÇǎŮǎĪǐǎǎ æǎǎØǎǎ (ǎÇÈĪǎ ÇǎǎǎÑĪǎ ǎǎĪ ÈǎÇĪ ÇǎØÇǎ) ǎǎ (ĪØĪÑÈ ÇǎŮÑÈ -6 .ÈĪǎĪǎ ÈØÇÈǎ ÐÈǎÑǎǎ ǎŮ ÐÈǎÑ ÇǎŮÑÈ ÝĪ ÇǎØÇĪǎ ÇǎØÑǐ ÒÇǎÈĪÑĪǎ)

ÇǎŮǎĪǐǎǎ : ÒǎÇ ĪÇǎ ÝĪ ÇǎÈǎÑÇÈ ÇØÈǎÑ æǎǎǎǎ ÇǎÈÇÑĪĪ ǎǎĪ ĪÇǎÈ ÇǎǐǎŮÇǎĪǎ ĪÈĪ ǎǐǎ-7 .ĪÇǎĪ ŮǎĪǎ ÇǎØǎÇǎ ØǎÈ 1015 Ð.ǎ ÇØǎ ÝǎØØĪǎ : ǎØÈÐ ǎǎ Philisters -8

ǎǎ ĪǎÐØŮ ÇØǎ ÝǎØØĪǎ ÇÈĪÇ ÒǎÇ ĪŮĪ ÇǎĪǎĪ Èǎ ÇØǎ ÝǎØØĪǎ ÝĪ ŮǎĪ ÇǎÑǎǎÇǎ æÇØǎ ÝǎØØĪǎ -9 .ǎǎÐǎØ ŮǎĪ ÇǎǎÐǎĪ ÇǎĪÇÓĪÈ Øǎǎ ŮǎÑ Èǎ ÇǎĪØÇÈ ÇǎĪǎĪ ǎÇ ĪǎǐÑǎǎ ǎǎ ÝǎØØĪǎ ŮÑŮÈÈ ÈÇØǎ (ǎÑØ ÒǎŮÇǎ) ÐÈǎ ǎǎǎĪ ÇÓNÇÆĪǎ ǎŮØǎ (ŮǎĪǎ -01 ÇǎØǎÇǎ). ĪÇǎ ÝĪ ÇǎÈǎÑÇÈ (ǎǎ ǎÈÑÇǎĪǎ ǎØǎ ǎÑØ ÒǎŮÇǎ ØĪŮÇ ŮÇØÈÐÈǎǎ ǎǎǐ ĪÈØ ÒǎŮÇǎĪ .æǎǐÑǎǎ

.ÇǎĪÈǎØĪǎǎ : ǎǎÇÆǎ ÇǎÐÈÇÆǎ ÇǎǐǎŮÇǎĪÈ ÇǎÈĪ ØǐǎÈ ÝǎØØĪǎ -11 ÇǎǎǎÇÈĪǎǎ æÇǎǎĪǎǎǎ æÇǎŮǎǎǎǎ æÈǎæ ŮǎÇÐ æÈǎæ ÒǎÇÈ ÐÈÇÆǎ ǎǎ ĪØĪÑÈ ÇǎŮÑÈ ǎǎØǎÇ -21 .ØǐǎÈ ÝǎØØĪǎ ÐÈǎ ǎǎǎĪ ÇÓNÇÆĪǎ ŮǎĪǎ ÇǎØǎÇǎ ÇǎŮǎĪǐǎǎ æÇǎǐǎŮÇǎĪǎǎ ÒÇǎæÇ ǎÈǎÇĪĪǎ ŮǎĪ ÇǎŮØǎÈ ÇǎĪǎĪÈÈ ÇǎǎǎĪ ÝŮŮ ÇǎÈǎÑÇÈ : -31 .ØÇÑǐ ÝĪ ÈǎÇǎ ÇǎǎĪǐǎ (ÈǎÇÈǎǎ ǎǎŮÇ ǎǎ ÇǎĪǎĪ + 153 ǎǎŮÇ ǎǎ ÇǎǐǎŮÇǎĪǎ)

ÈÐǎǎ ÇǎÈǎÑÇÈ : ( æǎǎÇ ÇǎĪÈǎØĪǎǎ Ýǎǎ ĪÐĪÑ Èǎǎ ĪǎǎÐÇ ŮǎĪ ØÑĪǎǎ ÝØǐǎ ÇǎĪÈǎØĪǎǎ ǎŮ ÈǎĪ ĪǎǎÐÇ ÝĪ ǎǎÑØǎĪǎ æǐÇǎ Ðǎǐ ĪǎÇǎĪ 1444 Ð.ǎ ǎĪ ÐÈǎ ÐĪÇǎ ĪǎǎÉ ĪÇǎĪ æØǎĪǎÇǎ ŮǎĪǎǎÇ ÇǎØǎÇǎ .ÈǎÑÈŮÈ ÐÑǎǎ

Èǎǎ ÈǎĪÇǎĪǎ ǎǎ ĪØÑĪǎÇ ÇǎĪÈǎØĪǎǎ ØǐÇǎ ǎǎÑØǎĪǎ ÝØǐǎ ÇǎĪÈǎØĪǎǎ ǎŮǎǎ ÝĪ ǎǎÑØǎĪǎ æǐÇǎ ) .Ðǎǐ ĪǎÇǎĪ 142 Ð. ǎ ǎĪ ÈŮĪ ÐĪÇǎ (ĪǎǎÉ ĪÇǎĪ æØǎĪǎÇǎ ŮǎĪǎǎÇ ÇǎØǎÇǎ ÈĪǎÇǎĪ ÈØŮÈ ÐÑǎǎ .ǎŮÈ ÝǎØØĪǎ : ǎĪ ǎŮÈ ÇǎǐǎŮÇǎĪǎ Èǎ ĪǎÈ ÈĪÇǎÈǎÇ ǎŮÈ ÇǎĪÈĪǎ -41 ŮǎÑ Èǎ ÇǎĪØÇÈ : ÒÈÈ ÝĪ ŮǎĪǎ ǎǎǎ ÇǎǐØ ǎǎÇ ĪØǐǎǎÇ ÇǎĪǎĪ æĪĪ ÇǎŮǎĪ ŮǎÑ Èǎ ŮÈĪ -51 .ÇǎŮØĪØ

ÇØǎ ÇǎǐØ ĪÈØØ æǎǎÑØǎĪǎ ǎØÈÈ ǎǎĪ ØÇǎǎ ĪÈØØĪ ÇǎÐĪ æØŮǎÇ æÈǎĪ ÇǎĪØǎǎ ÝĪǎÇ -61 ÇǎŮŮÇŮǎĪÈ : ÒÇǎæÇ ĪÈǎÇØŮǎǎ ÇǎØĪÇĪÈ ǎŮ ÇǎǐǎŮÇǎĪǎ æǎǎǎ ÇǎŮØǎÇÈ 3235 Ð. ǎ ÐÈǎ -71 .ǎĪÑÈ ǎÈÑÇǎĪǎ ŮǎĪǎ ÇǎØǎÇǎ ÈĪǎØÈ ŮØÑ ÐÑǎÇ ; æǎǎǎÇ ŮØǎÈ ÈĪÈǎØ Çǎǎǎǎ 1550 Ð. ǎ Èǎ ÇǎĪÑÈ ǎŮ ÑŮǎØĪØ ÇǎÈÇǎĪ : 1288-1221 Ð. ǎ. ŮǎĪ ǎĪ ŮØÑĪǎ ŮÇÇ ÇǎÈǎÈ ÈǎŮÇǎĪÈ ǎŮ .(ÇǎĪÈĪǎ) ÇÐÈØǎ ÇǎŮŮĪÐÇǎ ÇǎÈǎÇĪ. æŮŮ Øǎǎ ÑŮǎØĪØ ÇǎÈÇǎĪ æǎĪ æØĪ ŮǎĪǎ ÇǎØǎÇǎ

.ØǎÈ 1189 Ð. ǎ ÒÇǎÈ ǎǎ ŮØǎÈ ĪǎǎĪÈ ǎǎÑĪÇ .ÇǎØǎÇǎ ǎĪ ǎĪÈ ǎÑÈŮŮŮŮ ŮÇÇ .Èǎ ŮØÇǎǎ ŮÑŮǎǎ ǎØÑ æǎÐǎ ÇǎĪǎĪ ØǎÈ 734 Ð. ǎ ÇǎØÈĪ ÇǎØŮĪÑ (ØÑĪǎǎ ÇǎÈÇǎĪ ÇǎǎØǎÑĪ) æǎǎØØ ĪǐǎǎÈ ÇǎØÇǎÑĪǎ ÝĪ ǎÇÈǎØ .æǎĪǎÇǎǎ

.Ð. ǎ ÇǎØÈĪ ÇǎǐÈĪÑ (ÈĪÈǎØÑ ÇǎǐǎÇǎĪ) ÝĪ ÇǎǐØØ 586 .ǎ ; ŮØǎÈ ÈĪØØ æÈĪǎĪÑ ÇǎǐØØ 70

ÇÓáÇã ÄãÑíßí ÛÑÈí  
.Áíáí ÍÇã ÓáÉ 1875 (ÇãßáíÉ ÇãÇãláíÒíÉ ÇãÏÑÞíÉ ÇãáíáíÉ) - ÁãßÑ ÇãláÇÌ -1  
.ÇãÞÇíÇãíÉ / Úáí ÛÈí ÇãÑÇÒÞ (ÇãÁÓáÇã Ííã áÇ ÍæáÉ)  
ãÞÇÑãÉ Èíã ÇãÈÈÒíÑ æÇáÇÓÉÏÑÇÞ(1) [ßÈÇÈ ÇããÓÉÏÑÞæã æÇããÈÏÑæã Ýí ÇáÚÇãã ÇáÚÑÈí  
.æÇãÁÓáÇã / ÁÈÑÇáíã Íáíã Áíáí]  
.ããÇ ÍÚÇãÈÇã ááÇÓÉÚãÇÑ - 1  
: ÈÞÇÓãÇ ÍæÇãÈ ÇãÁÚãÇá - 2  
.Ã- ÇãÇÓÉÏÑÇÞ : ÇãáíÇííã ÇãÁßÇííáíÉ ßÈÇÈÈ æáíÇÒÑÇÈ  
.È- ÇãÈÈÒíÑ : ÇãÓáÉ ÈÇãláÇãíÑ æÇããÁÓÓÇÈ ÇãííÑíÉ  
ÇÓÉØÇÚÉ ÄãÑíßÇ ÈÇãÓíÇÞÉ æÇããÇá Äã ÈãÏÑ ÇãÇÓÉÏÑÇÞ æÇããÈÈÒíÑ Ýí ÇáÚÇãã - 3  
.ÇáÚÑÈí  
.ÇÓÉÚÇã ÇãÈÈÒíÑ ÈÇãÞæí ÇãÚÓßÑíÉ - 4

:ÄãæÇÚ ÇãÈÈÒíÑ  
.Èíã ÇãláÇÚÇÈ - 1  
.ãÚ ÇãÝÑí ÇãæÇíí - 2  
.ÈÇãÚáá ÇãÈÈÒÑí ÇãÓÇãÈ ßÈæÒíÚ ßÈÇÈ - 3  
.ãã ÍßææÇã äãÏÝíã ÁÈÍÇ - 4  
.ÈÓááæÇ Ááí ÇãáíÇãÚ ÇãáÚæíÉ æÇãÚááíÉ - 5  
.ÈÈ ÇãÇãláíÒí : Ýí ÇãáíãÚ ÇãáÚæí Ýí ãÏÑ æÇÓÈÇÐ Ýí áÇÑÝÇÑí -  
ãÇÓíáíæã ÇãÝÑãÓí : Ýí ÇãáíãÚ ÇãáÚáí ÇáÚÑÈí Ýí ÍãÏÞ æãæ ÇíÈÏÇÓí ÈÇãÝáÓÝÉ æÇãÈÏæÝ -  
.ÇãÁÓáÇãí  
ãÑíáíæÈ ÇãÇãláíÒí : àìãÚ áÚæí ãÏÑí (ã 0 á 0 ã 0) ; àìãÚ Úááí ÍãÏÞ (ã 0 Ú 0 Í 0) ÍÇÆÑÈ ) -  
.ÇãáÚÇÑÝ ÇãÁÓáÇãíÉ

ÄÑÞÇã Úã ÇãÈÈÒíÑ  
ÇããÈÏÑæã Ýí ÁÝÑíÞíÇ  
.Úííãã 883Ñ89 æÈÏÑÇ -1  
.ÇããÈÚÇæãæã àÚãã 5.5 ááíæã -2  
.ÇãáÚÇãí ÇãÈÚáíáíÉ Íæã ÇãíÇãÚÉ æÍæÑ ÇããÚááíã 16671 àÚáíÇ -3  
.ÇãáÚÇãí ÇãÚáíÇ æÇãíÇãÚÇÈ 500 ßáíÉ æíÇãÚÉ -4  
.ÇãáíÇÑÓ ÇãáÇãæíÉ áÈíÑí ÇãÑãÈÇã 489 áíÑÓÉ -5  
.ÑíÇÏ ÇãÄØÝÇá 1113 ÑæÓÉ -6  
.Úíí ÇãØáÈÈ ÇããÓááíã Ýí ÇãáíÇÑÓ æÇãíÇãÚÇÈ ÇãÈÈÒíÑíÉ 5/190/600 ØÇãÈ -7  
.ÇããÓÈÏÝíÇÈ 500 ãÓÈÏÝí -8  
.ÇãÓíáíÇÈ 1024 ÓíáíÉ -9  
.ãÇ ÍÏÏ ááÈÇÈÇ áÑÚÇíÉ ÇããÓííÉ Ýí ÍíÇÑ ÇãÁÓáÇã 500 ááíæã ÍæáÇÑ -01  
.ãÇ ÈãÝÞã ÇãÇÑÓÇáíÇÈ ÇãÄãÑíßíÉ ÇãßáíÉ Ýí ÁÝÑíÞíÇ 30 ááíæã ÍæáÇÑ -11  
.ãÇ ÈãÝÞã ÇãÇÑÓÇáíÇÈ ÇãÇãláíÒíÉ 2/100/000 ÍæáÇÑ -21  
.ãÇ ÈãÝÞã ÇãÇÑÓÇáíÉ ÇãÈÈÒíÑíÉ ÇãÁÓíáíÉ ÇããáííÉ 30 ááíæã ÍæáÇÑ -31  
.ÇãÄÑíã 200 áíÑÓÉ